

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ -
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ -
ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

**«Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΕ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»**

ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΗ ΚΟΥΚΟΥΦΙΚΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΪΚΟΣ

Θεσσαλονίκη, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2018

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία.

Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Ιωάννης Κουκουφίκας

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Νικόλαο Ζάικο για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τα δύο τέκνα μου, τη Θεολογία και τον Γιώργο για την υπομονή και την ανοχή που επέδειξαν κατά τη διάρκεια συγγραφής της εργασίας, παρά το γεγονός ότι στερήθηκαν την παρουσία μου.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τη σύζυγο και σύντροφο της ζωής μου Πολυξένη (Τζένη) Μπαργιώτα, η οποία ανέλαβε το πλείστο των οικογενειακών βαρών και μου παρείχε την αμέριστη στήριξή της, καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος και επιπρόσθετα με παρότρυνε να ασχοληθώ με τον ακαδημαϊκό κόσμο δείχνοντας εμπιστοσύνη στις ικανότητες και δυνατότητές μου.

Ιωάννης Κουκουφίκας

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Περίληψη

Η παρούσα εργασία συντάσσεται προκειμένου, μέσα από την αποκτηθείσα εμπειρία της συμμετοχής της Ελλάδας στις ειρηνευτικές επιχειρήσεις, να μελετηθεί το όφελος κυρίως στους τομείς της εθνικής οικονομίας και των Ενόπλων Δυνάμεων και πως αυτές μπορούν να προωθήσουν τα εθνικά μας συμφέροντα. Η καινοτομία της εργασίας έγκειται στο γεγονός ότι η προσέγγιση δεν περιορίζεται στα προφανή και άμεσα οφέλη, αλλά σε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, μέσω της ανάλυσης του μεταβαλλόμενου ρόλου, που διαδραματίζουν οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις στο σύγχρονο πλέον περιβάλλον. Η ανάλυση ξεκινά στο πλαίσιο της ανάγκης συγκρότησης των Επιχειρήσεων Υποστήριξης Ειρήνης (ΕΥΕ), το καθεστώς συμμετοχής, τους οργανισμούς που αναλαμβάνουν τις επιχειρήσεις, τα είδη, τις αρχές που τις διέπουν και την εξέλιξη που ανέπτυξαν μέσα στο χρόνο. Ακολούθως προχωρά στους προβληματισμούς που ανακύπτουν, την ελληνική συμμετοχή και τις διαδικασίες που απαιτούνται και ολοκληρώνεται με την έννοια της προώθησης του εθνικού συμφέροντος. Εν κατακλείδι από την εργασία ανακύπτουν συγκεκριμένες προτάσεις για το πως η Ελλάδα δύναται να εκμεταλλευτεί τη συμμετοχή της στις ΕΥΕ, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της και σε ποιες ενέργειες αξίζει να επικεντρωθεί προς αποκόμιση του μέγιστου οφέλους.

Λέξεις Κλειδιά: Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις, Ελλάδα, Ένοπλες Δυνάμεις, Ασφάλεια.

Abstract

This work is being drafted in order to explore the benefits of the national economy and the Armed Forces through the experience gained from the participation of Greece in peacekeeping operations and how these can promote our national interests. The innovation of work lies in the fact that the approach is not limited to the obvious and immediate benefits, but in the medium and long term, by analyzing the changing role played by peacekeeping operations in the contemporary environment. The analysis begins within the framework of the need to set up Peace Support Operations (PSO), participation status, business organizations, species, principles that govern them and the development they have developed over time. It then proceeds to the concerns that arise, the Greek participation and the processes that are required and end in the sense of promoting the national interest. In conclusion, concrete proposals are being made about how Greece can take advantage of its participation in the PSO, within its capabilities and what actions it deserves to focus on maximizing the benefits.

Key Words: Peacekeeping Operations, Greece, Armed Forces, Security.

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	4
1.1	Γενικά	4
1.2	Σκοπός – Στόχοι	6
1.3	Προϋποθέσεις	7
2	Διεθνές Περιβάλλον – Δίκαιο και Ανθρωπιστική Επέμβαση	8
2.1	Απειλές και Εξέλιξη Αυτών	8
2.2	Εξέλιξη Διπολισμού	8
2.3	Ανθρωπιστική Παρέμβαση ή Στρατιωτική Επέμβαση	9
2.4	Ανθρωπιστικό Δίκαιο – Ευθύνη και Διεθνείς Οργανισμοί	10
2.4.1	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).....	11
2.4.2	Οργανισμός για Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).....	13
2.4.3	Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)	13
2.4.4	NATO (North Atlantic Treaty Organization)	14
2.4.5	Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ)	14
3	Μη Πολεμικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις	20
3.1	Ειρηνευτικές Αποστολές (ΕΑ) - Επιχειρήσεις	20
3.1.1	Νομικό Καθεστώς	21
3.1.2	Αρχές Των Επιχειρήσεων.....	22
3.2	Εξέλιξη Μέσα στο Χρόνο	25
3.2.1	Παραδοσιακές Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις (Επχσεις 1ης Γενεάς)	25
3.2.2	Πολυδιάστατες Ειρηνευτικές-Επιχειρήσεις ή 2ας Γενεάς	26
3.2.3	Επιχειρήσεις 3ης Γενεάς.....	27
3.3	Δυσχέρειες Ειρηνευτικών Αποστολών στο Πλαίσιο του ΟΗΕ	28
3.4	Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης (ΕΥΕ) – Peace Support Operations	30
4	Ελληνική Συμμετοχή σε ΕΥΕ 4 Ελληνική Συμμετοχή σε ΕΥΕ	33
4.1	Γενικά	33
4.2	Διαδικασία Συμμετοχής	34
4.3	Φάσεις Ανάπτυξης	36
5	Εθνική Στρατηγική και Εθνικό Συμφέρον	37
5.1	Γενικά	37
5.2	Η Έννοια του Εθνικού Συμφέροντος	37
5.3	Πρώθηση Εθνικών Συμφερόντων – Ελληνικό Εθνικό Συμφέρον	39
5.4	Στρατηγική Ευελιξία και Άμεση Ευέλικτη Ανταπόδοση – Περιφερειακή Παρουσία	40
6	Επιπτώσεις στην Οικονομία και τις Ένοπλες Δυνάμεις	42
6.1	Επιρροή στο Ατομικό και Κοινό Συμφέρον σε Κοινωνικοπολιτικό Επίπεδο	42
6.1.1	Προβολή Εθνικής Ιδιοσυγκρασίας.....	42
6.1.2	Αμυντική Διπλωματία και Πολιτική Ισχύς	44
6.2	Όφελος σε Στρατιωτικό Επίπεδο	47
6.3	Ατομική Πρόοδος	49
6.4	ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ-ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	51
6.4.1	Στρατιωτική Επίδραση στο Σύνολο.....	51
6.4.2	Ατομικές Συνέπειες	53
6.4.3	Κοινωνικοπολιτικό Κόστος	55
6.5	Οικονομική Επίδραση	55
6.6	Οικονομίες Κλίμακος	60
7	Αξιολόγηση – Συμπεράσματα – Προτάσεις	61

7.1 Συμπεράσματα	61
7.1.1 Αδήριτη Ανάγκη ή Επιβάρυνση	62
7.2 Προτάσεις σε Πολιτικό-Κοινωνικό Επίπεδο	63
7.3 Προτάσεις σε Στρατιωτικό Επίπεδο	65
Βιβλιογραφία	70
Παράρτημα Α - Ελληνική Συμμετοχή και Περαιτωθείσες Αποστολές	77
Παράρτημα Β - Συνεισφορά Συμμετοχής ανά Είδος Προσωπικού	85
Παράρτημα Γ - Δυνάμεις ανά Αποστολή - Είδος - Φύλο	86
Παράρτημα Δ - Συμμετοχή Προσωπικού σε ΕΥΕ ανά Χώρα	90
Παράρτημα Ε – Σύνολο Επιχειρήσεων Ηνωμένων Εθνών	93
Παράρτημα ΣΤ – Οι Κυριότερες Χορηγίες σε ΕΥΕ Ηνωμένων Εθνών [Παγκόσμια Ανασκόπηση Επιχειρήσεων Ειρήνης (Οικονομικά Στοιχεία 2016)]	95
Παράρτημα Ζ – Ελληνική Συμμετοχή ανά Επιχείρηση σε Εξέλιξη	96

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

1 Εισαγωγή

1.1 Γενικά

Η κυρίαρχη θεωρία των διεθνών σχέσεων υποδηλώνει ότι τα διεθνή θεσμικά όργανα των κυρίαρχων κρατών κινούνται με βασικό γνώμονα τα συμφέροντα, τη συμπεριφορά και την ταυτότητα των κρατών. Έτσι, ο ρόλος των θεσμών έχει εξεταστεί σε μεγάλο βαθμό στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με τις δυνατότητες για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών. Για τους ρεαλιστές Joseph Grieco και John Mearsheimer η κατάσταση της διεθνούς αναρχίας σημαίνει ότι τα κράτη ασχολούνται συνεχώς με τον ανταγωνισμό ασφαλείας μεταξύ τους στο διεθνές σύστημα, γεγονός που περιορίζει την προθυμία τους να συνεργάζονται ακόμη και αν τα συμφέροντά τους αλληλεπικαλύπτονται. (J. Whalan, 21013, 21)

Από την άλλη οι νεοφιλελεύθεροι θεσμοί εμφανίζονται περισσότερο αισιόδοξοι σχετικά με τις δυνατότητες συνεργασίας, καθώς μπορούν να παράγουν απόλυτα οφέλη, μειώνοντας το κόστος δράσης, με βάση τη λειτουργία της αμοιβαιότητας. Ωστόσο, η ισχύς και τα συμφέροντα των κρατών παραμένουν οι κεντρικοί καθοριστικοί παράγοντες της συμπεριφοράς των θεσμών υπό αυτή την προσέγγιση.

Η ασφάλεια ως το μέγιστο αγαθό, αποτέλεσε πρωταρχικό στόχο στις πρώιμες μορφές ανάπτυξης της κοινωνίας, αναδυόμενη ως ικανή και αναγκαία συνθήκη για ευμάρεια και ευημερία (J.Mearsheimer, 2005, 139). Το «δίλημμα ασφαλείας» που δημιουργήθηκε, αποτέλεσε την απαρχή αποδοχής της συνθήκης ότι η ασφάλεια δεν είναι δεδομένη, προκαλώντας έναν φαύλο κύκλο στην αναζήτηση ισχύος σε όλους τους δρώντες¹, με άμεση συνέπεια η ανθρωπότητα να οδηγείται με μαθηματική ακρίβεια στον πόλεμο (Jervis, 1978, 167-214). Η αδιάκοπη διαδοχή περιόδων ειρήνης και συγκρούσεων σκιαγραφείται από πολεμικές αναμετρήσεις υπεράσπισης συμφερόντων και υπέρβασης ανταγωνισμών. Οι ελπίδες, για έναν κόσμο απαλλαγμένο από τα δεινά του πολέμου και τις φρικαλεότητες που τον συνοδεύουν, καταλήγουν σε απογοήτευση και με την πάροδο των ετών, εξανεμίζονται.

¹ Ο Kenneth Waltz θεωρεί ότι το διεθνές σύστημα ανατροφοδοτεί την ανασφάλεια των κρατικών οντοτήτων, που αποτελούν τους δρώντες του.

Εκεί που τα κράτη διακατέχονται από απώλεια φορτίων ισχύος ή αμφισβητούνται, προβάλλει σταδιακά η δυνατότητα κάποιων καιροσκόπων για εμφύλιους πολέμους, συγκρούσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό αυτών, με οδυνηρές συνέπειες που εξαπλώνονται παγκοσμίως. Στο πλαίσιο αυτό, η εξάλειψη του φαινομένου είναι αδύνατη και η όποια θεωρία βασίζεται στο αντίθετο, κρίνεται αν μη τι άλλο ως μαξιμαλιστική ή ουτοπική (J.Mearsheimer, 2007, 16). Μοναδική λύση αποτελεί, η ενασχόληση της διεθνούς κοινότητας με τις πραγματικές αιτίες του κακού, που επικεντρώνονται στην αδικία, την απουσία δημοκρατίας, την ανισότητα, τη δομή του συστήματος και οτιδήποτε άλλο οδηγεί στην αντιπαράθεση και τη σύγκρουση. Η κατανόηση της ρίζας του πολέμου αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να τον αποτρέψει (Boniface 2004, 54).

Η ανάγκη αυτή μετουσιώθηκε σε πράξη με τη δημιουργία των διεθνών οργανισμών, ως ύστατη λύση για την προστασία των λαών, που απειλούνταν από το φαινόμενο του πολέμου. Η ίδρυση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), αποτέλεσε το θεμέλιο λίθο για την ειρηνική διευθέτηση των διαφορών, την επίλυση των κρίσεων και τη διατήρηση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης.

Το μέσο υλοποίησης των παραπάνω αναζητήθηκε στην ανθρωπιστική επέμβαση, σε μια προσπάθεια αποκατάστασης του διεθνούς δικαίου, επιβολής της διεθνούς έννομης τάξης και ανταπόκρισης του Οργανισμού στην τήρηση της τάξης αυτής. Σαφής γενικός ορισμός για τις Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης (ΕΥΕ) δεν προσδιορίζεται, λόγω του ευρέως φάσματος δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν οι αποστολές αυτού του τύπου. Πρόκειται για επιχειρήσεις σε ασταθείς και προβληματικές περιοχές, κυρίως πολιτικο-στρατιωτικές και σπανιότερα μόνο πολιτικές, με τις οποίες επιδιώκεται η διατήρηση ή και επιβολή της ειρήνης, με ή χωρίς τη συγκατάθεση (χρήση βίας) τουλάχιστον ενός εκ των εμπλεκόμενων μερών² (Ραγιές, 2002, 9).

² Οι επιχειρήσεις Υποστήριξης ειρήνης από τον ΟΗΕ αποκαλούνται γκριζας περιοχής, αφού τοποθετούνται στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ των Επιχειρήσεων Διατήρησης Ειρήνης και γενικευμένων πολεμικών συγκρούσεων.

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και ταυτόχρονα του διπολικού συστήματος απέδειξε ότι η ανάπτυξη του ανταγωνισμού ΗΠΑ - ΕΣΣΔ δεν αποτελούσε τη μοναδική εξήγηση των πολέμων³. Αντιθέτως επέτρεψε τη δημιουργία κενού ισχύος σε πολλά σημεία του πλανήτη και την ανάδυση εστιών αστάθειας με αποτέλεσμα την εμφάνιση σειράς τοπικών και περιφερειακών συγκρούσεων.

Η ίδια η ίδρυση του ΟΗΕ, από τον πρόλογο του καταστατικού της Χάρτη, προσβλέπει στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας σε μια προσπάθεια επίλυσης των συγκρούσεων ανάμεσα σε κράτη ή εθνοτικές οντότητες. Η προσπάθεια αυτή εδράζεται στη σύσταση ενός ευρέως φάσματος μέτρων, που περιλαμβάνουν πλην των άλλων και την τεχνική της ειρηνευτικής δραστηριότητας. Θα αποτελούσε παράλειψη να θεωρήσουμε ότι μόνο ο ΟΗΕ αποτέλεσε τη λύση στο πρόβλημα, καθώς υφίσταται μια πλειάδα οργανισμών που ανέλαβαν ενεργό ρόλο στις ειρηνευτικές επιχειρήσεις⁴. Αυτός όμως τοποθετείται στην προμετωπίδα των οντοτήτων για την επίτευξη του στόχου ασφαλείας με πλειάδα ειρηνευτικών επιχειρήσεων, που μπορεί να μην τερμάτισαν τον πόλεμο αλλά περιόρισαν αισθητά τη δυστυχία που αυτός επιφέρει για το ανθρώπινο είδος.

1.2 Σκοπός – Στόχοι

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο, μέσω της αγκαιότητας ανθρωπιστικής παρέμβασης σε περιόδους κρίσεως, να αναδείξει τον ρόλο της Ελλάδας στο πλαίσιο της υπόψη δραστηριότητας και εξετάζεται η αποτίμηση του κόστους – οφέλους των ειρηνευτικών αποστολών, προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσο είναι απαραίτητη και συμφέρουσα η συμμετοχή σε πολυεθνικές επιχειρήσεις, ως μέσο επιβολής της παγκόσμιας ειρήνης, η σημασία για τον ελληνικό λαό, καθώς και η επίδραση της συμμετοχής (ή μη) στον θεσμό των Ειρηνευτικών Αποστολών, επί της Εθνικής Άμυνας της χώρας μας.

³ Οι ΗΠΑ επίδωκαν από χρόνια την επικράτηση και τη δημιουργία ενός μονοπολικού συστήματος κατέχοντας ηγεμονική θέση.

⁴ Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις: Peacekeeping Operations

1.3 Προϋποθέσεις

Για την ισχυροποίηση των συμπερασμάτων επιβάλλεται όπως ληφθούν υπόψη διάφορες μεταβλητές που επηρεάζουν τον συλλογισμό και συνεπώς η σταθερότητα τους κρίνεται απαραίτητη, όπως παρακάτω:

α. Η πρόθεση και διάθεση της χώρας μας να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην εξασφάλιση της διεθνούς ειρήνης, θα παραμείνει αμετάβλητη.

β. Η παγκόσμια γεωπολιτική κατάσταση δεν θα υποστεί σημαντικές διαφοροποιήσεις.

γ. Το περιβάλλον ασφαλείας θα διατηρηθεί με τη μορφή αυτή, με μία υπερδύναμη στον στρατιωτικό και τον οικονομικό τομέα⁵.

δ. Οι διεθνείς οργανισμοί θα διατηρήσουν τον σκοπό - λειτουργία και θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν σημαντικό και ενεργό ρόλο⁶ στη διεθνή ασφάλεια.

ε. Η Ελλάδα θα συνεχίσει την υποστήριξη των οργανισμών ως κράτος - μέλος αυτών και θα είναι συνεπής στις υποχρεώσεις⁷ της έναντι αυτών.

στ. Η προσπάθεια για τη δημιουργία προϋποθέσεων (εκπαίδευση - υποδομές) στον Ε.Σ. για ανταπόκριση σε μελλοντικές απαιτήσεις θα συνεχιστεί.

⁵ Χωρίς να παραβλέπεται ο ολοένα αυξανόμενος ρόλος της Κίνας, Ινδίας και Βραζιλίας, που όμως δεν αναμένεται να επηρεάσει άμεσα την ισορροπία του διεθνούς συστήματος.

⁶ Διευκρινίζεται ότι, όπως είναι λογικό, τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων κατέχουν δεσπίζουσα θέση και ρυθμίζουν αναλόγως τις δεσμεύσεις των κρατών – μελών των οργανισμών.

⁷ Προσφορά δυνάμεων και μέσων στο μέτρο του εφικτού.

2 Διεθνές Περιβάλλον – Δίκαιο και Ανθρωπιστική Επέμβαση

2.1 Απειλές και Εξέλιξη Αυτών

Το μεταβαλλόμενο περιβάλλον ασφαλείας παγκοσμίως χαρακτηρίζεται από πολύπλοκες εσωτερικές ή εξωτερικές συγκρούσεις, οι οποίες οδηγούν σε μεγάλες ανθρώπινες καταστροφές. Τέτοιες συγκρούσεις δημιουργούνται όχι μόνο από στρατιωτικές επεμβάσεις, αλλά και από παραστρατιωτικές οργανώσεις ή οπλισμένες εξτρεμιστικές ομάδες⁸, με άμεση συνέπεια την κατά περίπτωση, κατάρρευση της συνταγματικής νομιμότητας κρατών⁹, τη διάλυση της έννομης τάξης και την επικράτηση γενικευμένου χάους (failed states).

2.2 Εξέλιξη Διπολισμού

Η διαμόρφωση των δύο πόλων ισχύος, που ανέλαβαν ρόλο ηγέτη, προστάτη, συμμάχου και ελεγκτή, ομολογουμένως απέτρεψε σε μεγάλο βαθμό την όποια διάθεση κρατικής αντιπαράθεσης τρίτων (Κουσκουβέλης 2010, 243). Η ανάπτυξη σφαιρών επιρροής με επίκεντρο τους πόλους αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο σχετικά με τα ζητήματα διεθνών κρίσεων και τον τρόπο αντιμετώπισής τους, που καθοριζόταν από τα συμφέροντα του ισχυρού. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω παρουσιάστηκε το φαινόμενο απροθυμίας των κρατών να ενεργοποιήσουν το σύστημα συλλογικής ασφάλειας, όπως προβλεπόταν από το Κεφάλαιο VII του Χάρτη (Δούση 2008, 168).

Η κατάρρευση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, προς στιγμινή αναπτέρωση την ελπίδα ότι την αγωνιώδη αβεβαιότητα του ψυχρού πολέμου θα διαδεχόταν η συλλογική ασφάλεια, εδραζόμενη σε έναν αναβαθμισμένο ΟΗΕ και στον σεβασμό του διεθνούς δικαίου. Ενώ ο κίνδυνος ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος εξέλειπε, οι ανά τον κόσμο στρατιωτικές συρράξεις, εμφύλιες και διακρατικές, συνεχίσθηκαν αμείωτες.

Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 διαφοροποίησε τα δεδομένα ασφάλειας και προβλημάτισε έντονα τη διεθνή κοινότητα. Οι περιφερειακές συγκρούσεις και ένας αριθμός μη παραδοσιακών υπερεθνικών και

⁸ Κυριότερες χώρες δραστηριοποίησης εξτρεμιστικών ομάδων: Κονγκό, Ταϊλάνδη, Ν. Αφρική, Τσαντ, Μάλι., Λίβανος, Αίγυπτος, Νιγηρία, Υεμένη.

⁹ Αλβανία κατά τη δεκαετία '90.

απρόβλεπτων προκλήσεων αναδεικνύονται ή παραμένουν οι κύριες απειλές υπονόμευσης της διεθνούς ασφάλειας. Ασύμμετρες απειλές¹⁰, οι οποίες δεν ενέχουν τον κίνδυνο συμβατικού πολέμου εναντίον των ισχυρών δυνάμεων, ωστόσο ενέχουν ισάξιους και ίσως μεγαλύτερους κινδύνους για τους πληθυσμούς. (Ντόκος 2008, 360)

2.3 Ανθρωπιστική Παρέμβαση ή Στρατιωτική Επέμβαση

Ανθρωπιστική παρέμβαση θεωρείται οποιαδήποτε ενέργεια με τη χρήση βίας ή με την απειλή χρήσης αυτής σε ένα ξένο έδαφος, με σκοπό την προστασία των ατόμων που δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια με τον παρεμβαίνοντα δρώντα (Σατλάνης 2005, 251). Η έννοια αναπτύσσει αντιδράσεις, καθώς φαίνεται να ταυτίζει τον ανθρωπιστικό ρόλο της παρέμβασης με το στρατιωτικό της επέμβασης, καθόσον όταν η διεθνής βοήθεια στηρίζει τη στρατιωτική παρουσία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ανθρωπιστικού χαρακτήρα, ενώ όσο πιο πολιτικοποιημένη είναι η βοήθεια, τόσο λιγότερο αποτελεσματική είναι.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η κλασική παρέμβαση περιλαμβάνει την επιβολή βούλησης με βία, τότε η ανθρωπιστική παρέμβαση αποτελεί άμεση πρόκληση για την ίδια την έννοια της κυριαρχίας. Παρόλο που η παρέμβαση είναι παράνομη πράξη βάση της αρχής της «μη ανάμειξης»¹¹ και σύμφωνα με το Άρθρο 2 παρ. 7 του Χάρτη 16, ορισμένες παρεμβάσεις θεωρούνται νόμιμες και όχι μόνο επιτρέπονται αλλά απαιτούνται προκειμένου να προσταστούν τα δικαιώματα λαών και συγκεκριμένα τα ανθρωπιστικά δικαιώματα. Στην ηθική σύγκρουση μεταξύ κρατικής κυριαρχίας και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων ο πρώην ΓΓ ΟΗΕ κ. Ανναν πρότεινε την ισορροπία μεταξύ των δύο εννοιών φέρνοντας σαν παράδειγμα την αποτυχία του ΟΗΕ να αποτρέψει σφαγές στο παρελθόν (Σρεμπρένιτσα, Ρουάντα, Σομαλία). Το ζήτημα πλέον δεν εστιάζεται στο δικαίωμα επέμβασης αλλά στην Ευθύνη για Προστασία¹²(R2P).

Πρόκειται όντως περί «σχήματος οξύμωρου», καθώς προκειμένου να επιτευχθεί ειρήνευση σε μία περιοχή, συνηθέστατα ο ΟΗΕ χρησιμοποιεί ένοπλη βία. Πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων, οι

¹⁰ Απρόβλεπτες ή μη παραδοσιακές προσεγγίσεις για να παρακαμφθούν ή να υπονομευθούν οι δυνατότητες ισχύος του αντιπάλου.

¹¹ Η αρχή διακηρύσσεται σε 1 από τις 7 αρχές του σύγχρονου Διεθνούς Δικαίου (Διακήρυξη 2625.)

¹² Responsibility to Protect-R2P.

παρατεταμένες προστριβές μεταξύ κρατών, φυλών ή άλλων ενοτήτων, υποθάλλουν άμεσα ή έμμεσα την παγκόσμια σταθερότητα, οπότε και απαιτείται όχι μόνον η κατά το δυνατόν συντομότερη επίλυση των διαφορών, αλλά και η επιτήρηση της διαδικασίας προς την ομαλότητα.

Η σταθεροποίηση και η αντεπανάσταση είναι τα κυρίαρχα θέματα των σύγχρονων στρατιωτικών παρεμβάσεων. Τέτοιες εκστρατείες είναι γενικά κατανοητές ως διαγωνισμός για τον έλεγχο του πληθυσμού, ώστε να κερδίσουν τις «καρδιές και τα μυαλά τους». Θεωρείται αγώνας μεταξύ αποσταθεροποιητικών παραγόντων, όπως οι αντάρτες από τη μια πλευρά και από την άλλη, η κυβερνητική παράταξη, που επικουρείται από τις επεμβατικές στρατιωτικές δυνάμεις. Κερδίζοντας τον έλεγχο του τοπικού πληθυσμού, θεωρείται ότι αποκτάται το κλειδί της επιτυχίας. (Lucious, 2016, 77)

Έτσι παρατηρείται μια ανοχή στην επέμβαση, ασχέτως εάν υποκρύπτονται στο εσωτερικό συμφέροντα παραλλαγμένα με τον ανθρωπιστικό μανδύα, η οποία σαφώς νομιμοποιείται από το άρθρο 39 του Χάρτη περί διατήρησης της ειρήνης και ασφάλειας¹³. Η απειλή ασφαλείας δίνει το δικαίωμα στον πρωτεργάτη και εμπνευστή της επέμβασης, εμπρός στις ανυπέρθετες εξωγενείς δυσκολίες, να αυτοπροσδιοριστεί ως θεματοφύλακας των ελευθεριών των λαών (Σπυρόπουλος 2000, 10). Προκύπτει έτσι η σύγχυση μεταξύ ανθρωπιστικής επέμβασης, που ηχεί ευχάριστα και ειρηνευτικής αποστολής, που απαιτεί χρήση στρατιωτικών μέσων. Η έννοια της R2P, αντικαθιστώντας αυτήν της στρατιωτικής επέμβασης, επίλυσε τη διαμάχη που υπήρχε, θέτοντας ένα διευρυμένο πλαίσιο δράσεων, αποδεκτό από όλους, χωρίς όμως αυτό να εξασφαλίζει το ευτυχές αποτέλεσμα¹⁴.

2.4 Ανθρωπιστικό Δίκαιο – Ευθύνη και Διεθνείς Οργανισμοί

Ο σεβασμός για τους διεθνείς κανόνες, όπως αυτοί καθορίζονται από το εθιμικό και το συμβατικό διεθνές δίκαιο, έχει αναπτύξει εξελικτική πορεία. Η ενδυνάμωση των διεθνών θεσμών συμβάλλει στην αύξηση της διεθνούς σταθερότητας αλλά δεν αποτελεί από μόνη της επαρκή προϋπόθεση για την

¹³ Άρθρο39. "Το ΣΑ θα αποφαινεται αν υπάρχει απειλή για την ειρήνη, διατάραξη της ειρήνης ή επιθετική ενέργεια και θα κάνει συστάσεις ή θα αποφασίζει ποια μέτρα θα λαμβάνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 41 και 42, για να διατηρηθεί ή να αποκατασταθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια".

¹⁴ Η επίκληση της R2P στη Σομαλία είχε ολέθριες συνέπειες.

αποτροπή του πολέμου, ούτε κατοχυρώνει την ανεξαρτησία των εθνών - κρατών. Που όμως έγκειται η διεθνής ευθύνη, πως προσδιορίζεται και ποιος την καθορίζει;

Η διεθνής ευθύνη αποτελεί θεσμό με ιδιαίζουσα σημασία για την έννομη τάξη. Δημιουργεί ένα συνονθύλευμα υποχρεώσεων σε όλα τα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου, έχει κανονιστικό ρόλο, καθώς επαναφέρει στην τάξη σε αυτά επιβάλλοντας κυρώσεις για παραβιάσεις, ενώ παράλληλα επανορθώνει τη βλάβη, που προκαλεί η άδικη συμπεριφορά. Η απουσία ευθύνης θα σήμαινε απουσία δικαίου. Ενώ αρχικά η ευθύνη αποδιδόταν μόνο στα κράτη, στη συνέχεια μετατοπίστηκε σε διεθνείς οργανισμούς¹⁵, περιφερειακές ολοκληρώσεις, πολυεθνικές εταιρίες και μη - κυβερνητικές οργανώσεις¹⁶. Η οριοθέτηση της ευθύνης υλοποιήθηκε από την Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου ως θεμελιώδης θεσμός του εθιμικού διεθνούς δικαίου (Ρούκουνας 2011, 427) στην προσπάθεια καταγραφής των παραβιάσεων υποχρέωσης από δρώντες. Η εξέλιξη αυτή σηματοδότησε την υποχρέωση των οργανισμών να τηρούν τις δεσμεύσεις με πράξεις ή και παραλείψεις, προκειμένου να επαναφέρουν τη διεθνή τάξη. Στην κορυφή του οικοδομήματος βρίσκεται ο ΟΗΕ, ως ο πολυπληθέστερος οργανισμός με την πλουσιότερη συνεισφορά στην ασφάλεια και ειρήνη στον κόσμο¹⁷.

2.4.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)

Ο Καταστατικός Χάρτης των ΗΕ¹⁸ αποτελείται από 19 Κεφάλαια και 111 άρθρα. Κύριο όργανό του είναι το Συμβούλιο Ασφαλείας (ΣΑ) αποτελούμενο από 15 μέλη¹⁹, λαμβάνοντας αποφάσεις με θετική ψήφο 9 μελών, έχοντας και την ευθύνη για τη διασφάλιση του πρωταρχικού στόχου του οργανισμού, που είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε με σκοπό «να σώσει γενιές από τη μάστιγα του πολέμου», επιδιώκοντας την επίλυση των

¹⁵ Νομικές οντότητες που ασκούν εξουσία και διαθέτουν δικά τους όργανα και νομική προσωπικότητα.

¹⁶ Υπατη Αρμοστεία, Greenpeace, Διεθνής Αμνηστία κλπ.

¹⁷ Από το 1945 ο ΟΗΕ έχει αναλάβει 63 αποστολές, που έδωσαν τη δυνατότητα σε πολίτες προβληματικών χωρών να ψηφίσουν σε ελεύθερες εκλογές, προκειμένου να επιτύχουν σταθεροποίηση ειρηνικής κατάστασης.

¹⁸ Αγ. Φραγκίσκος, ΗΠΑ 26 Ιουν 1945.

¹⁹ Εκ των οποίων τα 5 μόνιμα (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Μ. Βρετανία και Γαλλία).

διεθνών προβλημάτων, εξασφαλίζοντας τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η αρχική σκέψη του οργανισμού ήταν η δημιουργία μιας μορφής διεθνούς στρατιωτικής δύναμης, η οποία δεν τελεσφόρησε καταπίπτοντας²⁰ στην εναλλακτική πρόταση για μια ad hoc διευθέτηση, μέσω της οποίας, ορισμένες χώρες θα παρείχαν τμήματα των Ενόπλων τους Δυνάμεων στην περίπτωση που αυτό επιζητείτο. Μετά τον Β΄ ΠΠ, υπήρχαν περιορισμοί στη χρήση των αποστολών, καθότι το ΣΑ ήταν διαιρεμένο και αδρανοποιημένο²¹ από την αντιπαλότητα του διπολισμού.

Κύριο μέσο αντιμετώπισης κρίσεων αποτέλεσε η σύσταση των Ειρηνευτικών Αποστολών – Επιχειρήσεων, αυξάνοντας σταδιακά, την αποδοχή της διεθνούς κοινότητας, της μέχρι πρότινος αιρετικής ιδέας, ότι υπάρχουν εξαιρέσεις στην αρχή του απαραβίαστου της εθνικής κυριαρχίας, αποδεχόμενης της αρχής της ανθρωπιστικής επέμβασης. Η δυνατότητα του ΣΑ να εξουσιοδοτεί τη χρήση βίας, άνοιξε το δρόμο για την ανάπτυξη πληθώρας μορφών επιχειρήσεων που ακόμα και τώρα τα όρια τους είναι δυσδιάκριτα, ενώ η σύγχυση που προκλήθηκε είναι παροιμιώδης²². Οι επιχειρήσεις του αναπτύσσονται υπό την εποπτεία του και διεξάγονται από αρμόδιο όργανο αυτού²³ ή με εξουσιοδότηση του ΣΑ σε κράτη είτε μεμονωμένα, είτε σε συνασπισμό ή σε οργανισμό. Η προσπάθεια αυτών να ανταποκριθούν στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης καλλιέργησε νέες μορφές συνεργασίας.

Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις των Ηνωμένων Εθνών αφορούν σε προκλητικές αποστολές σε περιβάλλοντα που συχνά είναι εχθρικά. Ως εκ τούτου, πρέπει να θεσπιστούν ρυθμίσεις και κατευθυντήριες γραμμές για την καθοδήγηση, τη διαχείριση και τον έλεγχο των επιχειρήσεων διατήρησης της ειρήνης των Ηνωμένων Εθνών. Οι ολοκληρωμένες αποστολές περιλαμβάνουν στρατιωτικές, αστυνομικές και μη στρατιωτικές συνιστώσες, καθεμιά από τις οποίες έχει τη δική της θεσμική κουλτούρα, αλλά πρέπει να υπάρχουν δομές για

²⁰ Η απόπειρα δημιουργίας μόνιμης δύναμης του ΟΗΕ σταμάτησε τον Αύγουστο του 1948.

²¹ Όλες σχεδόν οι κρίσεις και οι προσπάθειες του ΟΗΕ για ειρήνη χαρακτηρίστηκαν από πολιτικές αποφάσεις και επηρεάστηκαν από πολιτικές συγκυρίες.

²² Ρουάντα, Σομαλία, Βοσνία.

²³ Το ΣΑ δίνει κατευθυντήριες οδηγίες, ο ΓΓ είναι διοικητικός προϊστάμενος, ασκεί την εκτελεστική διεύθυνση της αποστολής και ο Διοικητής της Δύναμης είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των διαταγών.

τον συντονισμό και τον έλεγχο αυτών, καθώς και εξασφαλισμένοι πόροι για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. (Langholtz H., 2010, 87)

2.4.2 Οργανισμός για Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ)

Αποτελεί έναν πανευρωπαϊκό²⁴ οργανισμό ασφάλειας, στο πνεύμα του Χάρτη των ΗΕ. Κύρια καθήκοντά του είναι η «έγκαιρη προειδοποίηση, η αποτροπή συγκρούσεων, η διαχείριση κρίσεων και η αποκατάσταση μετά από συγκρούσεις». Ο ΟΑΣΕ χωρίς να έχει νομική υπόσταση²⁵ στο διεθνές δίκαιο, διαθέτει τα περισσότερα από τα συνήθη χαρακτηριστικά ενός διεθνούς οργανισμού. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η προσπάθεια εξασφάλισης της ειρήνης, ενώ οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει είναι όχι μόνο δυνητικές, αλλά ένα ευρύ φάσμα απειλών από αυτές της ειρήνης μέχρι και την καταπολέμηση τρομοκρατίας²⁶. Στο πλαίσιο αυτό αναλαμβάνει δραστηριότητες και έργα που του ανατίθενται από άλλους διεθνείς οργανισμούς, κυρίως από τον ΟΗΕ, ή από πολυμερείς συμφωνίες διατηρώντας τον ομφάλιο λώρο με τον Οργανισμό. Η ανάληψη ευθύνης - εποπτείας στρατιωτικής επιχείρησης, ενώ προβλέπεται, αμφισβητήθηκε έντονα και αποφεύγεται πλέον.

2.4.3 Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)

Αποτελεί μια προωθημένη οργάνωση ολοκλήρωσης, που έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί και στον τομέα των δικαιωμάτων των πολιτών. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, συνιστά το κύριο θεσμικό κείμενό της, δημιουργώντας μεταξύ των κρατών - μελών νομικούς δεσμούς, που ξεπερνούν τις απλές συμβατικές σχέσεις των κρατών. Εκτός των υπολοίπων υποχρεώσεων, θέτει τις βάσεις για κοινή εξωτερική πολιτική με στόχο τη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας. Τονίζει την ικανότητα αυτόνομης δράσης, στην προσπάθεια να ανταποκριθεί στις διεθνείς κρίσεις²⁷. Στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι, διατυπώθηκε η επιθυμία της ΕΕ να συμμετέχει σε ΕΥΕ οι οποίες αποφασίζονται από τον ΟΗΕ, ενώ υπογραμμίστηκε η βούληση για ανάπτυξη

²⁴ Από το Βανκούβερ του Καναδά μέχρι το Βλαδιβοστόκ της Ρωσίας.

²⁵ Χωρίς ιδρυτική συνθήκη και καταστατικό.

²⁶ Εθνικές εντάσεις, έλεγχος εξοπλισμών, αποσχίσεις εθνικών ομάδων, ανεξέλεγκτη μετανάστευση, περιβαλλοντική καταστροφή, ανθρώπινα δικαιώματα κα.

²⁷ Δράση της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ).

αυτόνομης ικανότητας λήψης αποφάσεων και διεξαγωγής στρατιωτικών επιχειρήσεων, στις περιπτώσεις που δεν συμμετέχει το ΝΑΤΟ.

Για τον λόγο αυτό καθορίστηκε η υποχρέωση ικανότητα ανάπτυξης στρατιωτικών δυνάμεων για επιχειρήσεις τύπου Petersberg²⁸. Τα ζητήματα που είναι υπό αμφισβήτηση είναι η εμπλοκή της σε περιοχές εκτός ΕΕ, καθώς στο παρελθόν έχει εμπλακεί σε τέτοιες δράσεις²⁹ και το κατά πόσον απαιτείται η έγκριση από το ΣΑ του ΟΗΕ για ανάληψη επιχείρησης, εφόσον όλα τα κράτη - μέλη συναινούν σε αυτό³⁰.

2.4.4 NATO (North Atlantic Treaty Organization)

Το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο (Ουάσιγκτον, Απρίλιος 1949), δημιούργησε μια συμμαχία συλλογικής άμυνας, ενώ υπέστη βαθιά μεταμόρφωση διαμέσου των χρόνων με στόχο πάντα την ειρηνική και ελεύθερη Ευρώπη, βασισμένη πάνω σε κοινές αρχές και αξίες. Η μεγάλη διαφοροποίηση του σε σχέση με τους λοιπούς οργανισμούς, έγκειται στην ύπαρξη στρατιωτικών δυνάμεων για επέμβαση, την ικανότητα αντίδρασης, ασχέτως εάν δεν έχει τη νομιμότητα ή τη δύναμη της εντολής. Η δημιουργία δομής δυνάμεων, με αριθμό Στρατηγείων ετοιμότητας και αντίστοιχη δύναμης αντίδρασης, του προσδίδει εξέχοντα ρόλο στις ειρηνευτικές αποστολές και τον καθιστά αναγκαίο και ίσως τον κυριότερο εταίρο, του ΟΗΕ. Οι υπουργοί των χωρών μελών του ΝΑΤΟ επιβεβαίωσαν τις αρχές της συμμαχίας για υποστήριξη των επιχειρήσεων ειρήνης και αποφάσισαν την εφαρμογή κοινού προγράμματος δραστηριοτήτων με τις χώρες της πρωτοβουλίας «Συνεργασία για την Ειρήνη» (PFP).

2.4.5 Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ)

Αποτέλεσε έναν διεθνή οργανισμό και μία στρατιωτική συμμαχία ταυτόχρονα. Συζητήσεις για τη χρησιμοποίηση των συμμαχικών μέσων και δυνατοτήτων στο πλαίσιο της ΔΕΕ, οδήγησαν τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις στη μορφή ανάπτυξης της ευρωπαϊκής ταυτότητας ασφαλείας και άμυνας. Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, τα καθήκοντα και τα θεσμικά όργανα της σταδιακά μεταφέρθηκαν στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της γεωγραφικά

²⁸ Τον Ιούνιο του 1992 οι χώρες - μέλη έθεταν στη διάθεση της ΔΕΕ, του ΝΑΤΟ και της ΕΕ στρατιωτικές Μονάδες από όλο το φάσμα των συμβατικών τους δυνάμεων.

²⁹ Ελ Σαλβαδόρ, Τιμόρ, Κονγκό.

³⁰ Στην περίπτωση του Κοσσόβου υπήρξε παρέμβαση χωρίς εντολή του ΣΑ.

μεγαλύτερης και πιο ολοκληρωμένης ΕΕ. Στις 30 Ιουνίου 2011, η ΔΕΕ διαλύθηκε και επίσημα.

2.4.6 Υποχρεώσεις της Ελλάδας στους Διεθνείς Οργανισμούς

Στα πλαίσια των υποχρεώσεων της στους Διεθνείς Οργανισμούς των οποίων είναι μέλος, η Ελλάδα έχει δεσμευθεί, να διαθέσει αριθμό Σχηματισμών και Μονάδων, για ανάπτυξη και εκτέλεση αποστολών διαφόρων τύπων εκτός των εδαφικών ορίων της, όπως παρακάτω:

α. NATO

(1) Δυνάμεις υψηλής ετοιμότητας, με δυνατότητα ταχείας ανάπτυξης στο έδαφος και συγκεκριμένα μία Μηχανοκίνητη Μεραρχία Πεζικού (Μ/Κ ΜΠ), μία Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία Πεζικού (Μ/Κ ΤΑΞΠΖ), μία Αερομεταφερόμενη Ταξιαρχία Πεζικού (Α/Μ ΤΑΞΠΖ), μία Μοίρα Καταδρομών (ΜΚΔ), ένα Τάγμα Πεζοναυτών (ΤΠΖΝ), μία Μοίρα Κατευθυνόμενων Βλημάτων (Μ Κ/Β) ΧΩΚ και μία Πυροβολαρχία Πεδινού Πυροβολικού (ΠΠΠ).

(2) Δυνάμεις χαμηλότερης ετοιμότητας, με δυνατότητα ανάπτυξης στο έδαφος και συγκεκριμένα μία Μεραρχία Πεζικού (ΜΠ), μία Τεθωρακισμένη Μεραρχία (ΤΘΜ), μία Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία Πεζικού (Μ/Κ ΤΑΞΠΖ), μία Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία (ΤΘΤ), μία Ταξιαρχία Πυροβολικού (ΤΑΞΠΒ), μία Αυτοκινούμενη Μοίρα Μέσου Πυροβολικού Πολλαπλών Εκτοξευτών Πυραύλων (Α/Κ ΜΜΠ-ΠΕΠ), μία Μοίρα MLRS, μία Πυροβολαρχία Παρατηρήσεων (ΠΠΑΡ), μία Πυροβολαρχία Ελαφρού Αντιαεροπορικού Πυροβολικού (ΠΕΑ/ΑΠ), έναν Λόχο Επιθετικών Ελικοπτέρων (ΛΕΕ/Π), μία Επιλαρχία Αναγνωρίσεων (ΕΑΝ), ένα Τάγμα Διαβιβάσεων (ΤΔΒ), έναν Λόχο Ηλεκτρονικού Πολέμου (ΛΗΠ), ένα Τάγμα Μηχανικού (ΤΜΧ), έναν Λόχο Εκκαθάρισης Ναρκοπεδίων Ξηράς (Λ/ΤΕΝΞ), έναν Λόχο Ραδιοβιοχημικού Πολέμου (Λ/ΡΒΧΠ), έναν Λόχο Τεχνικού (Λ/ΣΠΤΧ), έναν Λόχο Υλικού Πολέμου (ΛΥΠ), ένα Τάγμα Στρατονομίας (ΤΣΝ), ένα Τάγμα Πεζικού (ΤΠ) ως Τάγμα Ελέγχου Κυκλοφορίας, μία Διοίκηση Τάγματος Μεταφορών (ΤΜΕ) και έναν Λόχο Γενικών Μεταφορών (ΛΓΜ).

(3) Λόχος Πολιτικο-στρατιωτικής Συνεργασίας (CIMIC)

Είναι Μονάδα διοικητικά ανεξάρτητη, με ειδική σύνθεση και αποστολή την παροχή γενικής υποστήριξης σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων πολιτικό - στρατιωτικής συνεργασίας.

β. Ευρωπαϊκή Ένωση

Μία Μεραρχία Πεζικού (ΜΠ), μία Ταξιαρχία (ΤΑΞ) Ελιγμού, Μ.ΜΛΡS, έναν Λόχο Επιθετικών Ελικοπτέρων (ΛΕΕ/Π), 4-6 Μεταφορικά Ελικόπτερα (Ε/Π) CHINOOK, ένα Συνεργείο Περιοχής Τεχνικού (ΣΠΤΧ) και μία Πυροβολαρχία Παρατηρήσεων (ΠΠΑΡ) για εκτέλεση αποστολών τύπου Petersberg και σε απόσταση μέχρι 4.000 χλμ. από τις Βρυξέλλες, όταν απαιτηθεί.

γ. ΟΗΕ

Την Ελληνική Μονάδα Ειρηνευτικών Αποστολών (ΕΜΕΑ), στα πλαίσια του συστήματος ετοιμότητας του ΟΗΕ (Standby Arrangement System), για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στα πλαίσια των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ, κυρίως σε ότι αφορά την παροχή βασικής υγειονομικής περίθαλψης, διανομής τροφίμων και άλλων αγαθών, την παροχή περιορισμένης τεχνικής υποστήριξης, την πυρόσβεση και την αποκατάσταση ζημιών μικρής έκτασης. Είναι Υπομονάδα³¹ διακλαδική, με ειδική σύνθεση και για συγκεκριμένη μόνο αποστολή. Η επιχειρησιακή Διοίκηση³² ασκείται από τον ΑΓΓΕΕΘΑ. Ο επιχειρησιακός έλεγχος³³ εκχωρείται στον ΟΗΕ, ενώ η διοικητική υπαγωγή³⁴ εντός της Ελληνικής επικράτειας έχει ανατεθεί στο ΓΕΣ.

δ. Πολυεθνική Δύναμη Επιχειρήσεων Υποστήριξης Ειρήνης ΝΑ Ευρώπης

(1) Ένα Μηχανοκίνητο Τάγμα Πεζικού (Μ/Κ ΤΠ), προκειμένου να συμμετάσχει σε ασκήσεις και Επιχειρήσεις Υποστηρίξεως της Ειρήνης, το οποίο υπάγεται οργανικά και διοικητικά σε Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία (Μ/Κ ΤΑΞ)

³¹ Στρατιωτικό τμήμα επιπέδου Λόχου.

³² Η εξουσία ενός Διοικητή να αναθέτει αποστολές και έργα στους υφισταμένους του.

³³ Η εξουσία που έχει μεταβιβασθεί σε έναν Διοικητή να διευθύνει τις διατεθεισες σε αυτόν δυνάμεις για την εκπλήρωση της αποστολής ή έργων.

³⁴ Η εξουσία ενός Διοικητή επί των υφισταμένων κλιμακίων επί θεμάτων προσωπικού, διοικητικής μέριμνας ετοιμότητας και προετοιμασία για πόλεμο.

και από διαθέσεώς του στην Πολυεθνική Δύναμη Επιχειρήσεων, ενώ η επιχειρησιακή του Διοίκηση ασκείται από το ΓΕΕΘΑ, μέσω ΓΕΣ.

(2) Μετά την εμπλοκή του παραπάνω Μ/Κ ΤΠ, σε επιχειρήσεις, έχει καθοριστεί η διάθεση και άλλου Μ/Κ ΤΠ στην Πολυεθνική Δύναμη Επιχειρήσεων Υποστήριξης Ειρήνης ΝΑ Ευρώπης.

(3) Ελληνικός Λόχος Μηχανικού (ΕΛΜΧΕΑ)

Είναι Υπομονάδα Μηχανικού (ΜΧ) ειδικής σύνθεσης, η οποία συγκροτείται κατόπιν διαταγής με βάση ένα Λόχο Τάγματος Μηχανικού (ΤΜΧ). Η οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, θα καθορίζεται με τη διαταγή συγκροτήσεως, η οποία θα καθορίζει και την περαιτέρω οργανική – διοικητική υπαγωγή της.

2.4.7 Περιοχή Ενδιαφέροντος

Η περιοχή ενδιαφέροντος για την Ελλάδα περιλαμβάνει τη Βαλκανική, την Τουρκία, τη Μαύρη Θάλασσα, την Υπερκαυκασία, τη Μ. Ανατολή, τη Β. Αφρική, τη Μεσόγειο και τα στενά του Γιβραλτάρ. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι ότι συνορεύει με ασταθείς χώρες, βρίσκεται δίπλα σε πολύ σημαντικά θαλάσσια και χερσαία δρομολόγια διά των οποίων μετακινούνται ζωτικά στρατηγικά εφόδια από απομακρυσμένες χώρες και τη Μ. Ανατολή. Η θέση της παρέχει τη δυνατότητα ελέγχου των θαλασσίων Στενών της Μεσογείου, καθώς και του εναερίου χώρου της περιοχής και είναι ουσιώδης για την ασφάλεια στην Ευρώπη. Οι τοπικές και περιφερειακές εντάσεις και συγκρούσεις στην περιοχή ενδιαφέροντος αναλύονται παρακάτω:

α. Η περιοχή των Βαλκανίων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθόσον υπάρχει ιστορικό μακρών πολέμων, εξαιτίας της έλλειψης σταθερότητας, των πολιτικών εντάσεων καθώς και των εθνικιστικών αναταραχών. Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο η σερβική επαρχία του Κοσσόβου διαφαίνεται ότι αποτελεί την κύρια πηγή αποσταθεροποίησης στην περιοχή. Οι Αλβανοί του Κοσσόβου, που αποτελούν το 90% του πληθυσμού, αναζητούν μεγαλύτερη αυτονομία, ενώ οι Σέρβοι θεωρούν το Κόσσοβο ως το λίκνο του σερβικού πολιτισμού. Η εύθραυστη αυτή κατάσταση μεταφέρεται και στη γειτονική Σερβία με αποτέλεσμα μια πιθανή κλιμάκωση των γεγονότων να δημιουργήσει σοβαρότατη ένταση στην περιοχή και πιθανή εμπλοκή αυτών σε

εχθροπραξίες. Για την ώρα, η παρουσία των ΗΕ για τη διατήρηση της ειρήνης στην περιοχή συνεισφέρει αποτελεσματικά στη σταθερότητα στα Βαλκάνια.

β. Παρόμοια προβλήματα διακρίνονται και στην Αλβανία. Παρά τις κάποιες προσπάθειες για εκδημοκρατισμό και αποδοχή, καθώς και απορρόφηση ξένης βοήθειας, η χώρα κινείται με πολύ αργά βήματα προς τη δημοκρατία. Σοβαρά οικονομικά προβλήματα παραμένουν άλυτα, ενώ ταυτόχρονα εμπλέκεται κάθε μέρα και περισσότερο στα εθνικά προβλήματα της μειονότητας στην ΠΓΔΜ και στις αναταραχές του Κοσόβου. Τα προβλήματα της γύρω περιοχής επιδρούν αρνητικά στη δημιουργία σταθερής εσωτερικής κατάστασης. Διέξοδο παρέχουν οι καλές διμερείς σχέσεις με τις ΗΠΑ και η συμμετοχή της Αλβανίας στο πρόγραμμα «Συνεργασία για την Ειρήνη».

γ. Επίσης στη Βουλγαρία η οριακή πολιτική σταθερότητα και η σοβαρή οικονομική της κατάσταση είναι πιθανόν να συνεχισθούν, ενώ η χώρα κινείται αργά προς την ενσωμάτωση της στο δυτικό κόσμο. Η πιθανότητα για εσωτερική αναταραχή υπάρχει ακόμη. Όσον αφορά στις σχέσεις της με άλλα κράτη, προτεραιότητα έχει το θέμα των τεταμένων και εύθραυστων σχέσεων με την ΠΓΔΜ.

δ. Ταυτόχρονα και η Ρουμανία αντιμετωπίζει προβλήματα αστάθειας, που οφείλονται στην οικονομική δυσπραγία και στις οικονομικές αντιθέσεις. Η υποστήριξη της Ρουμανίας προς τη Μολδαβία, που βρίσκεται σε διένεξη με τους αυτονομιστές «Πέρα του Δνεύπερου Ποταμού», θα μπορούσε να έχει σαν αποτέλεσμα την αντίθεση της Ρωσίας και να διεγείρει την Ουγγαρία σε προσπάθεια αφομοίωσης της περιοχής της Ρουμανικής Τρανσυλβανίας, η οποία κατά το μεγαλύτερο μέρος κατοικείται από πολίτες ουγγρικής καταγωγής.

ε. Παρόμοιες κρίσεις της περιοχής των Βαλκανίων παρουσιάζονται και στην Υπερκαυκασία, όπου δυσεπίλυτα προβλήματα θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τη σταθερότητα στη περιοχή. Οι εθνολογικές και εθνικές αντιθέσεις μπορούν να καταστήσουν προβληματική την ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή. Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος μερικά γειτονικά κράτη να παρασυρθούν σε συγκρούσεις μεταξύ Ναγκόρνο Καραμπάχ, Αρμενίας και Αζερμπαϊζάν. Οι προσπάθειες του ΟΑΣΕ και άλλων διεθνών οργανισμών να εγκαταστήσουν την

ειρήνη στην περιοχή θα συνεχισθούν, παρότι η επιτυχία φαίνεται περιορισμένη εξαιτίας των σοβαρών διαφωνιών στην περιοχή.

στ. Παράλληλα σε μια πλούσια περιοχή σε εφεδρείες στρατηγικής ενέργειας, όπως είναι η Μέση Ανατολή, παρατηρείται αστάθεια εξαιτίας των διαφωνιών στα υφιστάμενα σύνορα. Παρά την υπάρχουσα ευφορία, που συνοδεύει τη συμφωνία ειρήνης μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων, φαίνεται ότι η ειρήνη τελικά δεν έχει επιτευχθεί. Οι διαφορές μεταξύ των δύο συμβαλλομένων εθνών δε διευκολύνουν την εγκαθίδρυση μιας μόνιμης ειρήνης στην περιοχή. Ο εμφύλιος πόλεμος μαίνεται στη Συρία εγείροντας κινητοποίηση των διαφόρων συμμαχιών, ΗΠΑ – Ισραήλ, ΕΕ, το τρίγωνο του κακού Ρωσία – Ιράν – Τουρκία και τη σύμπλευση με την μία ή την άλλη πλευρά των γειτονικών αραβικών κρατών. Αντίστοιχα στο Ιράκ πρώτη προτεραιότητα την παρούσα χρονική στιγμή είναι η ειρηνική διαβίωση του πληθυσμού. Σημαντικοί παράγοντες, οι οποίοι επιδρούν αρνητικά στην αστάθεια της περιοχής είναι η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, η έλλειψη πηγών νερού, η αύξηση των όπλων μαζικής καταστροφής, η απόκτηση βαλλιστικών πυραύλων, οι τρομοκρατικές δραστηριότητες αλλά και η ραγδαία αύξηση της εμπλοκής του θρησκευτικού φανατισμού στην πολιτική. Όλα τα παραπάνω δημιούργησαν διογκωμένες προσφυγικές ροές προς την Ευρώπη με πληθώρα προβλημάτων.

ζ. Η περιοχή της Βόρειας Αφρικής είναι ουσιώδους σημασίας, τόσο για τη γεωγραφική της θέση στη Μεσόγειο, όσο και για τις στρατηγικές της πηγές που είναι ζωτικές για τις οικονομίες των δυτικών χωρών. Παρότι τα κύρια κράτη επιδιώκουν να αποφύγουν έναν πόλεμο μεγάλης κλίμακας, η κατοχή ουσιώδους στρατιωτικής ισχύος, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη αστάθεια στην περιοχή, παρουσιάζει την πιθανότητα απειλής προς τη συμμαχία, τον πληθυσμό, τις γραμμές συγκοινωνιών στην περιοχή και σε ένα βαθμό στα οικονομικά συμφέροντα. Ο υπάρχον θρησκευτικός φανατισμός από μόνος του φαίνεται ικανός να διεγείρει μια πολιτική αστάθεια, η οποία θα μπορούσε να εξαπλωθεί σε όλη την περιοχή. Παράλληλα η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού και η φτωχή οικονομική κατάσταση της περιοχής επιδρούν αρνητικά στην επίλυση του προβλήματος.

3 Μη Πολεμικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις

3.1 Ειρηνευτικές Αποστολές (ΕΑ) - Επιχειρήσεις

Η ανάγκη αντιμετώπισης των σύγχρονων και ανέλπιστα απειλών³⁵ αποτέλεσε την απαρχή της άγνωστης για πολλούς έννοιας των «Μη Πολεμικών Επιχειρήσεων» ή Ειρηνευτικές αποστολές / επιχειρήσεις (ΕΑ), ως απότοκο της απαίτησης επίλυσης των διαφορών, που απειλούν την ειρήνη και προϋποθέτουν στρατιωτική παρουσία³⁶. Η εξελικτική πορεία των απειλών, κατέστησε επιτακτική την ανάγκη οι ειρηνευτικές δυνάμεις να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων. Η εξέλιξη του ρόλου διακυμάνθηκε από την ανάπτυξη δομών διακυβέρνησης και την οικοδόμηση δημοκρατικών θεσμών μέχρι τη διά της χρήσης βίας παύση των εχθροπραξιών σε ένα κράτος. Αν και τα όρια μετάβασης από τη μία μορφή στην άλλη είναι δυσδιάκριτα και η διαφωνία είναι έντονη στην κατηγοριοποίηση, ένας διαχωρισμός τους περιλαμβάνει τα παρακάτω:

α. Πρόληψη-Αποτροπή Σύγκρουσης (ΑJP3.4.1., 2001, 2-3). Αφορά δραστηριότητες, που εκτείνονται από διπλωματικές πρωτοβουλίες μέχρι και την προληπτική ανάπτυξη στρατευμάτων, με σκοπό την πρόληψη της μετατροπής διαμάχης σε ένοπλη σύγκρουση ή την εξάπλωση της. Περιλαμβάνει διαβουλεύσεις και επιθεωρήσεις παρατηρητών με στόχο την εξέταση και επιτήρηση των γεγονότων.

β. Δραστηριότητες Ελέγχου και Περιορισμού Εξοπλισμών. Σκοπός των επιχειρήσεων είναι η τήρηση εφαρμογής συμφωνίας ελέγχου εξοπλισμών και η κατάσχεση όπλων μαζικής καταστροφής, η συνοδεία εγκεκριμένων παραδόσεων οπλικών συστημάτων, διαφόρων υλικών, για εξασφάλιση της μη απώλειας.

γ. Εγκαθίδρυση της Ειρήνης. Περιλαμβάνει διαμεσολάβηση ή παρέμβαση ενός τρίτου μέρους προς εξεύρεση λύσης μεταξύ συγκρουόμενων μερών ή συμφιλίωση με την έννοια του συμβιβασμού. Δύναται να

³⁵Διεθνής τρομοκρατία, Όπλα Μαζικής Καταστροφής, Μετανάστευση Κυβερνοεπιθέσεις, προστασία του περιβάλλοντος, ενεργειακή ασφάλεια κλπ.

³⁶Το συνολικό μέγεθος εκτιμάται σε 95.300 Μονάδες αστυνομικών δυνάμεων, στρατευμάτων και στρατιωτικών εμπειρογνομόνων. Τα ευρωπαϊκά κράτη συνεισφέρουν κατά μέσο όρο 6.000 Μονάδες επί του συνόλου, ενώ στους μεγαλύτερους συνεισφέροντες αναφέρονται το Πακιστάν, η Ινδία και το Μπαγκλαντές με 8.000 Μονάδες ανά κράτος

χρησιμοποιηθεί η διπλωματική απομόνωση προς επίτευξη του στόχου ή η επιβολή οικονομικών κυρώσεων³⁷. Υπό προϋποθέσεις η επιχείρηση υποστηρίζεται από έμμεσες στρατιωτικές ενέργειες ή από άλλη επιχείρηση.

δ. Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης. Οι επιχειρήσεις αυτές περιλαμβάνουν τις «Επιχειρήσεις Διατήρησης της ειρήνης» (Peacekeeping) και τις «Επιχειρήσεις Επιβολής της Ειρήνης» (Peace Enforcement).

ε. Επιχειρήσεις Οικοδόμησης της Ειρήνης. Περιλαμβάνουν στρατιωτικές ή πολιτικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα μετά τον τερματισμό των εχθροπραξιών, με σκοπό την εξεύρεση και υποστήριξη δομών, που θα βοηθούσαν στην ισχυροποίηση ενός πολιτικού διακανονισμού, ούτως ώστε να αποφευχθεί η επιστροφή στην ένοπλη σύρραξη. Χαρακτηρίζεται από δραστηριότητες για ενδυνάμωση αισθήματος ασφαλείας και ευημερίας αναδιάρθρωσης του κράτους.

στ. Ανθρωπιστικές Επιχειρήσεις. Είναι αποστολές που εκτελούνται με σκοπό την ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, ειδικά σε περιπτώσεις που οι υπεύθυνες αρχές στην περιοχή είναι ανίκανες, να παρέχουν ικανή υποστήριξη στον πληθυσμό. Οι αποστολές αυτές είναι δυνατόν να διεξάγονται είτε στα πλαίσια ΕΥΕ, είτε ανεξάρτητα.

ζ. Επιχειρήσεις εκκενώσεως αμάχων. Είναι επιχειρήσεις που εκτελούνται από στρατιωτικές δυνάμεις³⁸, με σκοπό τη μεταφορά αμάχων από ένα μέρος στο οποίο η πολιτική κατάσταση και η κατάσταση ασφαλείας είναι τέτοια, που η τοπική κυβέρνηση δεν είναι δυνατόν να εγγυηθεί πλέον την ασφάλεια τους.

3.1.1 Νομικό Καθεστώς

Το ευρύ πεδίο των επιχειρήσεων προϋποθέτει ένα πολυσύνθετο σύστημα κανόνων που διέπουν τη λειτουργία των αποστολών. Η γραπτή προσέγγιση είναι σημαντική καθώς επιτρέπει αρχικά την ανάπτυξη ενός πλαισίου καθιερωμένων νομικών αρχών, μέσα από ένα αμάλγαμα πλαισίου και διαδικασίας. (McLaughlin, 2009, 210) Η πλειοψηφία των κανόνων καθορίζεται από συμφωνίες, όπως:

³⁷ Μπουκόταζ προϊόντων, διακοπή οικονομικής βοήθειας και υπηρεσιών.

³⁸ Χωρίς την απειλή χρήσης βίας ή με πιθανή αυτή.

α. Συμφωνία Status of Forces Agreement (SOFA). Πρόκειται για συμφωνία που ορίζει τη σχέση του κράτους, στο οποίο αναπτύσσεται η δύναμη, με τα ΗΕ και αντικατοπτρίζεται από κανόνες εθιμικού δικαίου (Zwanenburg 2005, 36). Αποτελεί τη συμφωνία στην οποία βασίζεται η συναίνεση του κράτους για ανάπτυξη επιχείρησης στο έδαφός του. Περιλαμβάνει την αστική και ποινική δικαιοδοσία του προσωπικού και τις διαδικασίες επίλυσης διενέξεων (B.Oswald 2010, 34). Δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για την ανάπτυξη της δύναμης, ειδικά όταν η κρατική αρχή είναι απύσχα.

β. Συμφωνία Συμμετοχής (Participation Agreement). Συνάπτεται μεταξύ ΗΕ και κρατών που συνεισφέρουν δυνάμεις και εξοπλισμό. Προσδιορίζει κάθε λεπτομέρεια που έχει σχέση με τον ρόλο, τα καθήκοντα, τη διοίκηση και τον έλεγχο της δύναμης, καθώς και οικονομικές διεκπεραιώσεις και δικαιοδοσία.

γ. Κανόνες Εμπλοκής (ROE³⁹). Συμφωνία μεταξύ ΗΕ και κρατών συμμετοχής. Ρυθμίζει λεπτομέρειες δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, οδηγίες για χρήση βίας και αναλυτικές αντιδράσεις αναλόγως συνθήκης και περίπτωσης. Απώτερος σκοπός είναι η διαφύλαξη του ειρηνευτικού χαρακτήρα. Οι κανόνες εφαρμόζονται σε στρατιωτικό επίπεδο, αλλά διαμορφώνονται σε πολιτικό και νομικό.

3.1.2 Αρχές Των Επιχειρήσεων

Οι βασικές αρχές χρήσης στρατιωτικών δυνάμεων δεν θα μπορούσαν να ελλείπουν και από τις επιχειρήσεις τέτοιου είδους. Παρόλα αυτά οι αμιγώς στρατιωτικές αρετές δεν καλύπτουν το ευρύ φάσμα των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, συμπληρώνονται και απαιτούν τη θεώρηση και άλλων αρχών (ΓΕΣ/ΔΙΔΟ 2010, 17), οι οποίες εφαρμόζονται υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων. Οι αρχές (Schweigman 2001) διατυπώθηκαν από τον πρώην ΓΓ Νταγκ Χαμαρσγκολντ (Dag Hammarskjold) με βάση τη δράση των ειρηνευτικών δυνάμεων και τα πορίσματα που προέκυψαν. Η συνδρομή τους θεωρείται ότι συμβάλει τα μέγιστα στην ολοκλήρωση της επιχείρησης:

³⁹ ROE: Rules of Engagement.

α. Αμεροληψία⁴⁰. Η αντίληψη ότι η πολυεθνική δύναμη μεροληπτεί υπέρ συγκεκριμένης πλευράς, εγκυμονεί κίνδυνο αρνητικού αντίκτυπου στη συναίνεσή τους ή εκτεταμένης ανεξέλεγκτης βίας. Η ουδετερότητα εξασφαλίζεται από τη μη εμπλοκή της δύναμης στη διένεξη, παρότι οι προκαταλήψεις - συμπάθειες δεν μπορούν να υπερκεραστούν εύκολα⁴¹. Ο κίνδυνος μεταμόρφωσης της επιχείρησης από ειρηνευτική σε σύγκρουση, είναι πλέον υπαρκτός ανεξαρτήτως εάν η εντολή είναι σαφής (Δούση 2007, 79).

β. Συναίνεση. Αφορά στην ειλικρινή και έμπρακτη συνεργασία των αντιμαχόμενων παρατάξεων και του τοπικού πληθυσμού. Απαιτεί δέσμευση και εκ των προτέρων δήλωση για διευθέτηση της κρίσης μέσω πολιτικής λύσης, η οποία θα περιορίσει τη χρήση όλων των στρατιωτικών μεθόδων. Η απώλεια της συναίνεσης⁴², μπορεί να οδηγήσει σε εντεινόμενη αντίσταση κατά της πολυεθνικής δύναμης και σε πιθανή απώλεια ελέγχου ακόμα και εκ μέρους της (Dpt of PK Ops 2008, 32).

γ. Διαφάνεια των Επιχειρήσεων. Ο ρόλος της έγκειται στην πλήρη κατανόηση της απαίτησης της εντολής από όλες τις πλευρές και του οφέλους που θα αποκομισθεί από την επιχείρηση, στην προσπάθεια αποφυγής της καχυποψίας και της έλλειψης εμπιστοσύνης. Η προσεκτική χρήση της αρχής επιβάλλεται στο πλαίσιο της ασφάλειας του προσωπικού και της αποστολής. Η αμεροληψία έναντι των αντιμαχόμενων πλευρών και η διαφάνεια των επιχειρήσεων αποτελούν εχέγγυα για την αξιοπιστία του Διεθνούς Οργανισμού που αναλαμβάνει τις ΕΥΕ. Για τον λόγο αυτό καθορίζονται ως ειδικό αντικειμενικοί σκοποί σε όλες τις δραστηριότητες, μέχρι του σημείου, όπου δεν απειλείται η ασφάλεια των επιχειρήσεων.

δ. Πολιτικοστρατιωτική Συνεργασία (CIMIC). Προσδιορίζει τη συνεργασία - συντονισμό στο πλαίσιο επίτευξης των αντικειμενικών σκοπών μιας επιχείρησης, μεταξύ των εμπλεκόμενων δυνάμεων, των πολιτικών αρχών και των τοπικών πληθυσμών καθώς και τυχόν οργανισμών, οργανώσεων και αναδόχων, που είτε είναι εγκατεστημένοι, είτε αναπτύσσονται στην περιοχή των επιχειρήσεων. Εστιάζει την προσπάθειά της στην υποστήριξη της επιχείρησης

⁴⁰ Δεν πρέπει να συγχέεται με την ουδετερότητα ή την αδράνεια.

⁴¹ Π.χ. η αποστολή UNDOF μετά τον Αραβο -Ισραηλινό πόλεμο του 1973, που τήρησε πλήρως ουδετερότητα.

⁴² Π.χ. η αποστολή UNEF I από την Αίγυπτο τον Μάιο του 1967.

και επιτυγχάνεται με τη διαμόρφωση και διατήρηση κατάλληλων συνθηκών, που θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα σε σταδιακή απεμπλοκή από την κρίση.

ε. Νομιμότητα. Η εξουσία για τη διεξαγωγή μιας επιχείρησης προέρχεται από το ΣΑ του ΟΗΕ με την έκδοση της εντολής (mandate⁴³), απαραίτητη για τη νομιμοποίησή της με βάση το Διεθνές Δίκαιο και προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα παραβίασης νόμων και εθίμων πολέμου⁴⁴. Μεταξύ του Οργανισμού που εκδίδει εντολή και του Φιλοξενούντος Έθνους (Host Nation), είναι δυνατό να υπογραφεί συμφωνία για το καθεστώς των δυνάμεων, με την οποία παρέχεται η νομιμοποίηση της παρουσίας αυτών στο έδαφός της χώρας.

Ως μια επιπλέον αρχή δύναται να χαρακτηριστεί και ο περιορισμός της χρήσης βίας αποκλειστικά και μόνο για την προσωπική άμυνα των ατόμων (Δούση 2007, 80). Ενώ αρχικά έλαβε τη μορφή της ατομικής άμυνας, επεκτάθηκε σταδιακά στη συλλογική συμπεριλαμβάνοντας στον ορισμό το δικαίωμα χρήσης βίας της ειρηνευτικής δύναμης στο σύνολό της. Στη περίπτωση που απειλείται τμήμα, το ΣΑ εξουσιοδοτεί τη χρήση των απαραίτητων μέσων για την προστασία της εντολής. Με πρόταση του ΓΓ ΗΕ τέθηκε η βάση για την ανάπτυξη δύο προϋποθέσεων που συμβάλλουν στη σφυρηλάτηση των αρχών και είναι η υπαγωγή των επιχειρήσεων υπό τον έλεγχο του ΟΗΕ (Fetherstore 1994, 5) και η οικειοθελής συνεισφορά των στρατιωτικών δυνάμεων από τα μέλη. Ασχέτως εάν δεν μπορούν να περιβληθούν με το μανδύα των αρχών, συμπλήρωσαν το παζλ της θεώρησης των επιχειρήσεων και έδωσαν νέα πνοή στην εξέλιξη αυτών.

Στο σύνολο των επεμβάσεων και λόγω του πολυδάπανου τέτοιων ενεργειών, τα κράτη - μέλη καλούνται να συνεισφέρουν σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαιότητας, σε προσωπικό και μέσα, προκειμένου να συγκροτηθεί το απαιτούμενο τμήμα κατά περίπτωση. Συνεπώς η πολυεθνικότητα αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό σε οποιοδήποτε είδος επιχείρησης, το οποίο ενεργεί υπό ενιαία διοίκηση που ορίζεται με μέριμνα του ΓΓ του ΟΗΕ⁴⁵.

⁴³Υφίστανται 2 τύποι εντολών: του ΟΗΕ (UN Mandate) και η εκτός του ΟΗΕ (non - UN Mandate).

⁴⁴ Κάθε παραβίαση αποτελεί έγκλημα πολέμου τα οποία καταγράφεται στο άρθρ. 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

⁴⁵ Οι περισσότεροι αναλυτές πλέον θεωρούν πως τα κράτη δέχονται να συμμετέχουν με τμήματα στρατιωτικών δυνάμεων σε PSO's (Peace support Operations) για λόγους υποστήριξης του εθνικού τους συμφέροντος. «Οι Επιχειρήσεις υποστήριξης της Ειρήνης και οι προϋποθέσεις συμμετοχής των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων σε αυτές» , Εγχειρίδιο Στρατηγικών Μελετών.

Η διατήρηση της ειρήνης των Ηνωμένων Εθνών έχει εξελιχθεί σε μια πολύπλοκη, πολυδιάστατη επιχείρηση, που περιλαμβάνει προσωπικό από ένα ευρύ φάσμα διαφόρων εθνικοτήτων, επιστημονικών κλάδων, επαγγελματικών ειδικοτήτων και πολιτισμών που επιδιώκουν πολλαπλές δραστηριότητες. (Langholtz H, 2010, 89)

3.2 Εξέλιξη Μέσα στο Χρόνο

3.2.1 Παραδοσιακές Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις (Επχσεις 1ης Γενεάς)

Οι ΕΥΕ έχουν υποστεί ταχείες και ριζικές αλλαγές, από τη γένεσή τους μέχρι σήμερα. Αν και δεν αναφέρεται στον Χάρτη του ΟΗΕ, η συνδρομή του ΟΗΕ στη διατήρηση της ειρήνης, εξελίχθηκε γρήγορα από αποστολές παρατηρητών στην Εκεχειρία των Ηνωμένων Εθνών (UNTSO) στη Μέση Ανατολή και την Ινδία / Πακιστάν (Κασμίρ) έως την αποστολή του ΟΗΕ στο Κονγκό (ONUC, 1960-1964), όπου υποχρεώθηκε για πρώτη φορά να χρησιμοποιήσει στρατιωτική δύναμη. Ωστόσο, το ΟΝUC διατήρησε ειρηνικό προφίλ, εστιάζοντας σε χαρακτήρα αποτροπής.

Προς το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, μια σειρά νέων αποστολών ανατέθηκε στην Αγκόλα, τη Μοζαμβίκη, τη Ναμίμπια, το Ελ Σαλβαδόρ, τη Γουατεμάλα και την Καμπότζη, προκειμένου να επιτευχθεί μια ειρηνευτική συμφωνία, συμπεριλαμβανομένης της διοργάνωσης εκλογών (βλ. π.χ. Howard 2008⁴⁶). Αυτές οι πράξεις οδήγησαν σε αύξηση αισιοδοξίας ως προς την έκβαση των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ. (Karlsrud J, 2018, 16)

Η χρήση των ΕΥΕ περιορίσθηκε στην αποστολή άοπλων παρατηρητών με σκοπό την επίβλεψη εκχειριών σε μια συγκρουσιακή κατάσταση στον πλανήτη. Διαχωρίζονται σε αυτές που συμμετέχουν παρατηρητές και σε εκείνες που αποτελούνται αποκλειστικά από στρατιωτικές δυνάμεις του ΟΗΕ (Τελανιάν 2001) Το φαινόμενο που είχε παρατηρηθεί επί της ΚτΕ⁴⁷, αποτελεί την πρώιμη μορφή ειρηνευτικών επιχειρήσεων και διαμόρφωσε το πλαίσιο των ΕΥΕ (Bellamy

⁴⁶ Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, το κλασικό έργο των ειρηνευτικών δυνάμεων μεταξύ των κρατών επικεντρώνεται κυρίως στη διατήρηση της ειρήνης και μετά την επίτευξή της, τη διεξαγωγή εκλογών προκειμένου να εκλεγεί κυβέρνηση με βασική επιδίωξη τη σταθερότητα σε ειρηνικά πλαίσια.

⁴⁷ Η ΚτΕ απέτυχε να αποτρέψει το ξέσπασμα του Β΄ ΠΠ και για αυτό επικρίθηκε.

2004, 97) που συνεχίστηκαν με τον ΟΗΕ⁴⁸. Οι αποστολές περιορίστηκαν κυρίως στην παρατήρηση⁴⁹ των τεκταινόμενων, έθεσαν όμως τις βάσεις της θεσμικής ανάπτυξης ειρηνευτικών επιχειρήσεων. Ακολούθησαν οργανωμένες προσπάθειες αποστολής δυνάμεων δημιουργώντας την ώθηση για τη διαμόρφωση των παραδοσιακών ειρηνευτικών επιχειρήσεων. Εάν επιθυμούσαμε να σκιαγραφήσουμε το ρόλο τους, θα λέγαμε ότι αυτές διακατέχονται από την επίβλεψη⁵⁰ εκ μέρους της αποστολής της εκχειρίας. Επικεντρώνονται στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης και σταδιακά διεισδύουν στην παρεμβολή της δύναμης στους αντιμαχόμενους, με στόχο την επιρροή τους.

3.2.2 Πολυδιάστατες Ειρηνευτικές-Επιχειρήσεις ή 2ας Γενεάς

Παρότι η πτώση του διπολισμού έδωσε νέα πνοή και ελπίδα για μείωση των συγκρούσεων και ως εκ τούτου και των ειρηνευτικών αποστολών, η διεύρυνση του ρόλου αυτών και οι νέες απειλές, ανέπτυξαν πολλαπλάσιες. Η βασική αιτία ήταν η αλματώδης ανάπτυξη παραστρατιωτικών οργανώσεων, κυρίως σε υποβαθμισμένες περιοχές του πλανήτη, που οδήγησε σε παράλυση του κρατικού μηχανισμού, αποσάθρωση κάθε μορφής εξουσίας και έκρηξη ανεξέλεγκτης βίας στα όρια εθνικών και φυλετικών εκκαθαρίσεων. Ο παραπάνω κίνδυνος έπρεπε να αντιμετωπισθεί άμεσα, με την διεύρυνση της απαίτησης του ρόλου των επιχειρήσεων που οδήγησε αναπόφευκτα στην μετάπτωση αυτών σε αυτό που ονομάζουμε πολυδιάστατες⁵¹. Εμφανίζονται στη δεκαετία του '90 με το σύστημα συλλογικής ασφάλειας, χρήση του οποίου έκανε το ΣΑ (Κωνσταντινίδης 2004). Η εντολή διευρύνεται, ο όγκος των δυνάμεων αυξάνεται αισθητά, ο ρόλος παίρνει άλλη μορφή, καθώς εμπεριέχουν την ανθρωπιστική βοήθεια, την ανακατασκευή βασικών υποδομών, αναπτύσσοντας την εποπτεία εφαρμογής αυτών.

Σε αυτό το πλαίσιο το τέλος των συγκρούσεων δεν είναι αρκετό, αλλά βαρύνουσα σημασία διαδραματίζει αρχικά η μη επανεμφάνιση της, η εξασφάλιση δηλαδή των διαδικασιών που συμβάλουν στην επονομαζόμενη «οικοδόμηση της

⁴⁸ Π.χ. η UNTSO στην Παλαιστίνη το 1948, μεμονωμένοι παρατηρητές στην Ινδία και το Πακιστάν, η UNNOGIP το 1949.

⁴⁹ Δυνάμεις περιορισμένης παρατήρησης (limited observation forces).

⁵⁰ Παρατήρηση, έλεγχος και διαβίβαση αποτελεσμάτων.

⁵¹ Π.χ η UNTAG στη Ναμίμπια το 1989, με την κατάπαυση του πυρός Ν. Αφρικής και κινήματος SWAPO και τη διενέργεια εκλογών.

ειρήνης»⁵². Η «ατζέντα» του Μ. Μ. Γκάλι (UN Secretary General, 1992) όπως ονομάστηκε περιλάμβανε τους ρόλους του ΟΗΕ. Η μετάβαση ήταν τεράστια καθώς πρώτον εισάγεται η έννοια των δυνάμεων επιβολής της ειρήνης και δεύτερον φαίνεται ότι η συναίνεση δεν θα απαιτείτο να ήταν πλήρης από όλες τις πλευρές⁵³, που οδήγησε αρχικά σε ολέθριες συνέπειες. Η εξέλιξη αυτή παρότι οδήγησε σε αναδιάρθρωση των δομών των επιχειρήσεων με πιο ενεργητικές δυνάμεις, επέβαλε ταυτόχρονα μια περιοριστική έννοια της συναίνεσης (UN Secretary General, 1995).

Καθώς οι ικανότητες, οι λειτουργίες και οι στόχοι των ειρηνευτικών επιχειρήσεων επεκτάθηκαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις ήρθαν να αναλάβουν προοδευτικά μεγαλύτερη αύξηση διακυβέρνησης σε περιοχές, όπου διακυβεύεται η έννοια της κρατικής οντότητας. Η επέκταση στους θόλους - στόχους της ειρηνευτικής διαδικασίας, ώθησαν τα Ηνωμένα Έθνη στην ανάληψη του συνόλου των ευθυνών της εδαφικής διοίκησης στο Κοσσυφοπέδιο και το Ανατολικό Τιμόρ. Στον τομέα της διαχείρισης της ασφάλειας, οι εντολές των ειρηνευτικών επιχειρήσεων περιλαμβάνουν τους αφοπλισμούς, την προστασία των τοπικών αξιωματούχων, την ενεργητική αστυνόμευση, την τοπική αστυνομική μεταρρύθμιση και την καθιέρωση ασφαλούς περιβάλλοντος για τις διεξαγόμενες επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας. (J. Whalan, 2013, 22)

3.2.3 Επιχειρήσεις 3ης Γενεάς

Χρονολογικά η απαρχή των επιχειρήσεων αυτών προσδιορίζεται το 1999, όπου η ανθρωπιστική κρίση είναι έντονη και η αντιμετώπισή της δε διεξάγεται αποκλειστικά από δυνάμεις των ΗΕ. Τα κράτη μέλη ενεργούν μέσω πολυεθνικών συνασπισμών με το ΣΑ να εξουσιοδοτεί τη δράση τους. Στην ανάπτυξη αυτής της πρακτικής συνέτεινε η αναζήτηση του ρόλου του ΟΗΕ⁵⁴, ο οποίος επεδίωξε την επέμβαση περιφερειακών οργανώσεων υπό την ηγεσία μιας μεγάλης δύναμης, ως πιο αποτελεσματικό τρόπο αντιμετώπισης των απειλών. Στις περιπτώσεις αυτές ο ΟΗΕ αναλάμβανε προσωρινά τη συνολική ευθύνη

⁵² Όρος που χρησιμοποιήθηκε από τον Μ. Γκάλι το 1992.

⁵³ Χωρίς τη συγκατάθεση η αποστολή δυσκολεύεται να φέρει εις πέρας το έργο της, π.χ. Βοσνία.

⁵⁴ Προληπτική διπλωματία, αποκατάσταση της ειρήνης, διατήρηση της ειρήνης και οικοδόμηση της ειρήνης.

διακυβέρνησης⁵⁵, καθώς η ανυπαρξία οποιασδήποτε οργάνωσης στο υπό κίνδυνο κράτος, δεν επέτρεπε απόδοση αυτής σε άλλον, μέχρι τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών.

Η ιδιάζουσα κατάσταση που δημιουργείται αποτέλεσε τη μήτρα γέννησης των απαιτήσεων που περιλαμβάνουν δυνάμεις με πολιτικό υπόβαθρο και αστυνομικές δυνατότητες, επιπλέον των αμιγώς στρατιωτικών⁵⁶. Η απαίτηση πλέον ήταν ένα συνονθύλευμα πολιτικοστρατιωτικών δυνάμεων, διπλωματικών αποστολών και ανθρωπιστικών οργανώσεων, που θα τις καθιστούσε ικανές να οργανώσουν ένα δημοκρατικό κράτος προς παράδοση σε νόμιμη κυβέρνηση (R. Thakur 2001, 14). Υπό αυτή τη μορφή αναπτύσσεται ο σημερινός όρος «Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης» για τη διευθέτηση μιας υφιστάμενης και ακμάζουσας κρίσης (ΓΕΕΘΑ, 2016, 5) ως μια διαδικασία υπό την εποπτεία του ΟΗΕ σε συνεργασία με πολυεθνικές δυνάμεις και οργανώσεις⁵⁷.

3.3 Δυσχέρειες Ειρηνευτικών Αποστολών στο Πλαίσιο του ΟΗΕ

Παρότι ο ΟΗΕ αποτέλεσε τη μοναδική ελπίδα για ειρήνη στον πλανήτη, η εμπειρία από τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις, αλλά και η μετεξέλιξη του ίδιου του οργανισμού, απέδειξαν το ουσιώδες κενό που υπάρχει από σωρεία προβλημάτων που επικεντρώνεται στη νομιμότητα, διαδικασία, δομή, διεξαγωγή, στελέχωση και υποστήριξη των επιχειρήσεων.

Γίνεται εμφανής τότε η δυσπιστία κρατών, να αντιληφθούν την αντικειμενικότητα της εντολής, ανεπηρέαστη από τα συμφέροντα των ισχυρών δυνάμεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι νατοϊκοί βομβαρδισμοί στο Κοσσυφοπέδιο στο όνομα της διεθνούς ειρήνης, χωρίς εντολή από το ΣΑ⁵⁸ (σαφής παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου) και η επέμβαση στο Ιράκ, που από τη μία επιβεβαίωνε την κυριαρχία της χώρας και από την άλλη αναγνώριζε την επέμβαση.

⁵⁵ Άσκηση νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας.

⁵⁶ Π.χ. Κόσσοβο, όπου τα ΗΕ ανέλαβαν τη μεταβατική διοίκηση, συνεργάζονταν με την KFOR στην ασφάλεια υπό το NATO, την ΕΕ υπεύθυνη της οικονομικής διαχείρισης, τον ΟΑΣΕ αρμόδιο στη συγκρότηση θεσμών και την ύπατη αρμοσσία των ΗΕ για το προσφυγικό ζήτημα.

⁵⁷ Πχ Κοινή επιχείρηση ΗΕ με την Αφρικανική Ένωση στο Σουδάν (UNAMID).

⁵⁸ Ήταν αναμενόμενη η προβολή κωλύματος από Ρωσία και Κίνα.

Η ίδια η εντολή έχει και τη δική της δυσλειτουργία. Η σαφώς διατυπωμένη και προσαρμοσμένη στην κατάσταση εντολή, αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου να αναληφθεί μια επιχείρηση που θα οριοθετεί την αποστολή στο αυστηρό πλαίσιο που απαιτείται. Αντίθετα μια εντολή γενική, αφήνει στη διακριτική ευχέρεια πολλών και ενδεχομένως μη εξουσιοδοτημένων παραγόντων, τον τρόπο επίτευξης του στόχου, οδηγώντας την αποστολή σε αποτυχία, όπως παρατηρήθηκε στο παρελθόν⁵⁹ και μπορεί να αποτελέσει σοβαρότατο πλήγμα στην φερεγγυότητα του οργανισμού.

Οι δυσχέρειες των ειρηνευτικών επιχειρήσεων επεκτείνονται και στη στελέχωση αυτών. Η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση από τον ΟΗΕ, σε συνδυασμό με την απροθυμία των ισχυρών δυτικών κρατών για διάθεση προσωπικού, έχει οδηγήσει στην αθρόα συμμετοχή από ασιατικές και αφρικανικές χώρες⁶⁰. Οι μειωμένες εκπαιδευτικές και επιχειρησιακές δυνατότητες αυτών και η υποβαθμισμένη τεχνολογική υποστήριξη, μειώνουν κατακόρυφα την αξιοπιστία της ειρηνευτικής δύναμης. Πέραν της ελλιπούς εκπαίδευσης και προετοιμασίας που έχουν, αγνοούν τις διεθνείς στρατιωτικές πρακτικές, απαραίτητες για τη σχεδίαση, διεξαγωγή και υποστήριξη επιχείρησης σε ένα πολυεθνικό περιβάλλον, εκθέτοντας σε κίνδυνο πρώτα τους ίδιους αλλά και τους λοιπούς συμμετέχοντες. Ταυτόχρονα το χαμηλό κοινωνικό επίπεδο πολλών επανέφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης από μέλη του προσωπικού του ΟΗΕ, στις χώρες υποδοχής. Παρόλη την προσπάθεια του οργανισμού για λογοδοσία του προσωπικού που τον εκπροσωπεί, με τη δημιουργία Μονάδων διαγωγής και πειθαρχίας, τα αποτελέσματα δεν ήταν τα αναμενόμενα.

Δυσχέρεια αποτελεί και το κόστος⁶¹ των επιχειρήσεων, το οποίο έχει εκτοξευθεί τα τελευταία χρόνια σε όλα τα στάδια, από τη σχεδίαση μέχρι και την αποχώρηση, οδηγώντας σε βεβιασμένες αποφάσεις. Παρατηρείται το φαινόμενο αποστολές να διακόπτονται πρόωρα πριν την εκπλήρωσή τους, με αποτέλεσμα να επανέρχεται η κρίση στην χώρα υποδοχής ή να ανανεώνεται η συμμετοχή των ίδιων τμημάτων, μη ικανών να ανταπεξέλθουν στη συγκεκριμένη μετάβαση

⁵⁹ Στη σφαγή της Σρεμπρένιτσα του 1993, η εντολή του ΣΑ στην UNPROFOR ήταν για μη χρήση βίας.

⁶⁰ Μπαγκλαντές 7.053 άτομα και Αιθιοπία 8.570.

⁶¹ Ο τελευταίος προϋπολογισμός ανέρχεται σε \$7.87δισ.

από ένα είδος σε ένα άλλο (πχ ίδιο τμήμα αναλαμβάνει μετά την επιβολή της ειρήνης και τη διατήρηση αυτής). Η υπέρβαση του προϋπολογισμένου κόστους αποτέλεσε σύνηθες πρόβλημα, λόγω έλλειψης ορθού στρατηγικού σχεδιασμού, ανάλυσης των πραγματικών απαιτήσεων και εκτίμησης των απρόβλεπτων δαπανών. Προς επίλυση των παραπάνω προβλημάτων, ο ΓΓ ΟΗΕ Α. Γκουτιέρεζ ανέδειξε την μεταρρύθμιση των ΗΕ σε έναν εκ των βασικών στόχων της θητείας του.

3.4 Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης (EYE) – Peace Support Operations

Η σύσταση των EYE από τον ΟΗΕ, αν και δεν προβλέπεται πουθενά στο Χάρτη, αποτελεί θεσμό ο οποίος εξελίχθηκε αποκλειστικά μέσα από την πρακτική του ΟΗΕ, χωρίς να συναντήσει την αντίθεση των κρατών (Gray 2004, 202). Ταυτόχρονα τα μέλη των ΗΕ δεν εξέφρασαν ποτέ τη δυσaráσκεια τους ως προς τη δημιουργία τους, την οποία αναγνώριζαν ως πρακτική που ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του Οργανισμού (Αντωνόπουλος 2011, 507). Οι EYE δύναται να περιορισθούν στις δύο μορφές που εκφράζουν καλύτερα το σκοπό τους, της επιχειρήσεις Διατήρησης και αυτές της Επιβολής της ειρήνης.

Αν και οι δύο τύποι χαρακτηρίζονται σαν EYE, δεν μπορούν να αποτελέσουν συνέχεια και δεν επιτρέπουν τη μετάπτωση ενός τμήματος από τη μια μορφή στην άλλη. Διεξάγονται κάτω από διαφορετικές συνθήκες και διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο οι μεταβλητοί παράγοντες συγκατάθεση, χρήση βίας και αμεροληψία. Οι επιχειρήσεις διατήρησης αναλαμβάνονται από ένα αμερόληπτο τρίτο παράγοντα οργανωμένο και διευθυνόμενο διεθνώς, με τη συγκατάθεση των εμπλεκομένων, με σκοπό την παρακολούθηση και διευκόλυνση εφαρμογής μιας συμφωνίας εκεχειρίας και υποστήριξης των διπλωματικών προσπαθειών προκειμένου να επιτευχθεί πολιτική διευθέτηση (Ραγιές 2014, 77). Οι αντίστοιχες της επιβολής διαμορφώνονται όταν η συγκατάθεση είναι απύσασ ή αβέβαιη, με χρήση στρατιωτικών μέσων σε μια περιοχή συγκρούσεων⁶².

⁶² Οι επιχειρήσεις διεξάγονται σε 2 φάσεις, εμπλοκή ταχέως αναπτυσσόμενων δυνάμεων και μετάβαση από την στρατιωτική παρουσία στην δημιουργία ικανής πολιτικής αρχής.

Η χρήση βίας⁶³, καθορίζεται στην αποστολή και τους κανόνες εμπλοκής της δύναμης και περιορίζεται από την ανάγκη ύπαρξης της «συγκατάθεσης». Στις επιχειρήσεις επιβολής, η χρήση βίας ή απειλή χρήσης, δύναται να αποτελέσει μέσο για την επιβολή της συγκατάθεσης. Η διαφοροποίηση εισάγει σοβαρά ερωτηματικά για το πότε μια δύναμη είναι διατήρησης ή επιβολής. Συνέπεια αυτού είναι και η εντελώς διαφορετική δομή και εκπαίδευση των δυνάμεων προς αποφυγή σύγχυσης των ρόλων. Η διατήρηση προϋποθέτει την ύπαρξη της ειρήνης, ενώ αντίθετα η επιβολή λαμβάνει ρόλο όταν η ειρήνη είναι απύσαστα (Snow 1993, 23).

Είναι πράγματι οξύμωρο, όταν μαχητικά τζετ και βομβαρδιστικά αεροσκάφη λαμβάνουν τον ρόλο του ειρηνευτή στη μάχη. Η επιχείρηση των Ηνωμένων Εθνών στο Κονγκό (ΟΝΥΚ 1961-63) ήταν η μεγαλύτερη, πολυπλοκότερη και ακριβότερη ειρηνευτική αποστολή του ΟΗΕ κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Ήταν επίσης η πρώτη χρονικά, που χρησιμοποίησε μια άνευ προηγουμένου αεροπορική ισχύ, ως μέτρο επιβολής ειρήνης. (Ντορν, 2014, 17)

Το σύγχρονο πλαίσιο των ΕΥΕ είναι πολύ πιο τρομακτικό από τις παραδοσιακές διακρατικές συγκρούσεις, τον αστικό πόλεμο και τη συνηθισμένη γενοκτονία. Σήμερα εξετάζουμε πάνω από 100 κράτη σε στάδια δυσλειτουργίας και αστάθειας και ακόμη και πολύ μεγάλες κυβερνήσεις, όπως της Ρωσίας και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, που θεωρούνται όλο και περισσότερο ως «απομίμηση» των παλαιών κραταιών υπερδυνάμεων, που δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν τον ρόλο μιας κατάλληλης διακυβέρνησης για τους λαούς τους και τη Διεθνή Κοινότητα. (Steele, 2014, 285)

Όσον αφορά την επάνδρωση των ΕΑ, πολύ λίγα και συγκεκριμένα κράτη συνεισφέρουν τον κύριο όγκο των δυνάμεων ΡΚ⁶⁴, ενώ η πλειοψηφία των κρατών προσφέρει ελάχιστα σε δυνάμεις ΡΣΟ⁶⁵. Τα βασικά κράτη που συνεισφέρουν είναι τα ανεπτυγμένα ευρωπαϊκά κράτη - με ορισμένες σημαντικές εξαιρέσεις - καθώς και κάποια αναπτυσσόμενα. Ορισμένα από αυτά τα κράτη επιθυμούν να συνεισφέρουν με τμήματα των δυνάμεων τους, όμως, τόσο η

⁶³ Πλην της περίπτωσης αυτοάμυνας.

⁶⁴ Peace Keeping : Διατήρησης Ειρήνης

⁶⁵ Peace Support Operations: Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης.

εκπαίδευση όσο και η ικανότητα τους είναι κατώτερη από το επίπεδο των εμπειρών και καλύτερα- υποστηριζόμενων δυνάμεων των ανεπτυγμένων κρατών.

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, τα ΗΕ επιχείρησαν να εξελίξουν τη διαδικασία των ειρηνευτικών επιχειρήσεων. Αν και η διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί, η πορεία των εργασιών κρίνεται καλή και ώριμη⁶⁶. Καθώς ο κόσμος μεγαλώνει εμφανίζοντας δημογραφική και πολιτισμική πολυπλοκότητα, υπάρχει μια λέξη που πρέπει να αποτελέσει κεντρικό στοιχείο της: ακεραιότητα⁶⁷ (Steele, 2014, 298).

Η αύξηση των δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δυνάμεων αυτών έχει αρχίσει να αποτελεί, στη μετά Ψυχροπολεμική εποχή, ένα σημαντικό στοιχείο για την επιτυχή διενέργεια τέτοιων επιχειρήσεων αλλά και τη μείωση του επιπέδου δυνάμεων για τις βασικές χώρες που συνεισφέρουν. Οι δύο βασικοί παράγοντες που επιδρούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την παροχή τμημάτων των Ενόπλων Δυνάμεων των κρατών είναι η διαθεσιμότητα (availability) και η στρατιωτική αποτελεσματικότητα (effectiveness), που μαζί απαρτίζουν την ακεραιότητα. Ο πρώτος οφείλει να είναι απόλυτος και αποτελεί μια ουσιαστικά πολιτική απόφαση, που λαμβάνεται στο εσωτερικό των κρατών, ενώ ο δεύτερος είναι σχετικός και είναι δυνατόν να μεταβληθεί, δεχόμενος εξωτερική επιρροή.

Επιπρόσθετα η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων μιας χώρας σε ΕΥΕ προϋποθέτει την ικανή αξιολόγηση επτά βασικών δεικτών, που είναι η γενική εκπαίδευση, η στρατιωτική επάρκεια, η πειθαρχία, η ποιότητα ηγεσίας, ο εξοπλισμός, η επάρκεια αγγλικής γλώσσας και η εξειδικευμένη εκπαίδευση σε θέματα ειρηνευτικών επιχειρήσεων.

⁶⁶ Έκθεση Brahimi 1999.

⁶⁷ Το λεξικό Merriam-Webster ορίζει ως: "την ποιότητα ή την προϋπόθεση να είναι ολόκληρη ή αδιαίρετη. πληρότητα". Η ακεραιότητα δεν αφορά μόνο την τιμή και την αποφυγή της διαφθοράς.

4 Ελληνική Συμμετοχή σε ΕΥΕ

4.1 Γενικά

Η Ελλάδα δια μέσου των δεκαετιών εξελίχθηκε από παθητικό παρατηρητή σε ενεργητικό συμμετέχοντα, χωρίς όμως πρωταγωνιστικό ρόλο και με πολλές διακυμάνσεις στη συμπεριφορά. Επεδίωξε μέσω των ΕΥΕ, την εμπέδωση της ειρήνης, της δικαιοσύνης καθώς και την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των λαών και σε αυτό το πλαίσιο έθεσε τη βάση της συμμετοχής της. Μετά δε από την επικύρωση βασικών συνθηκών, ανέλαβε τις γενικές υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές και αναφέρονται στη λήψη συλλογικών μέτρων, μεταξύ των οποίων και η χρήση στρατιωτικών δυνάμεων από τα κράτη-μέλη για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Η χώρα συμμετέχει σε ΕΥΕ κάτω από τις διατάξεις των κεφαλαίων VI και VII του Χάρτη προσφέροντας μεμονωμένα άτομα, στρατιωτικούς παρατηρητές ή οργανωμένα στρατιωτικά τμήματα⁶⁸.

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει αναλάβει ενεργό ρόλο σε όλες τις διεθνείς προσπάθειες για την προώθηση της ειρήνης, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, καθώς και στη δημιουργία συνθηκών ειρηνικής διαβίωσης σε χώρες που έχουν δοκιμαστεί από πολέμους. Η ισχυρή ελληνική παρουσία στα Βαλκάνια, αλλά και σε απομακρυσμένες περιοχές, αποτελεί απόδειξη ότι αναβαθμίζεται η πολιτικοδιπλωματική και αμυντική θέση της χώρας μας στη διεθνή σκηνή.

Κύριο μοχλό της ελληνικής πολιτείας για τη συμμετοχή της στις επιχειρήσεις αυτές, αποτέλεσε και αποτελεί ο Ελληνικός Στρατός, ο οποίος ανταποκρινόμενος στις νέες αποστολές που επιβλήθηκαν από την Εθνική Στρατηγική, παράλληλα με την κύρια αποστολή του, που είναι η προάσπιση της εθνικής κυριαρχίας και ακεραιότητας, κυρίως από τον υπαρκτό εξ ανατολών κίνδυνο, έδωσε και δίνει το παρόν σε μία ποικιλία αποστολών, πρωτόγνωρων για τα Ελληνικά δεδομένα, με έναν μεγάλο αριθμό στελεχών και οπλιτών.

⁶⁸ Διαθέτει δυνάμεις για Επιχειρήσεις υπό την αιγίδα του ΟΗΕ ή του ΟΑΣΕ, αυτές που θα διευθύνονται από το ΝΑΤΟ και είναι είτε άρθρου 5 (Article 5 Collective Defence) είτε μη άρθρου 5 (Non Article 5 Crisis Response Operations), επιχειρήσεις που θα διευθύνονται από την ΕΕ.

Η αναφορά στις αποστολές που έχει αναλάβει ο Ελληνικός Στρατός στα πλαίσια των Επιχειρήσεων Υποστήριξης της Ειρήνης, που φαίνεται στα Παραρτήματα της παρούσας εργασίας, δίνει μία πλήρη και σαφή εικόνα για το μέγεθος της εμπλοκής της χώρας μας σ' αυτές, καθώς και της θυσίας του σε προσωπικό, υλικό, εκπαίδευση με ετοιμότητα να αντιμετωπίσει το όποιο τίμημα της συνεισφοράς του.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει θετικά τις παρεμβάσεις για τη διατήρηση της ειρήνης, την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και τη Σύμπραξη για την Ειρήνη. Οι αποστολές στο πλαίσιο του ΟΗΕ, ΟΑΣΕ, Ε.Ε. και NATO απαιτούν την κατάλληλη προετοιμασία και ετοιμότητα. Με αυτά τα δεδομένα απαιτείται η ύπαρξη κατάλληλου θεσμικού (δόγμα, κανόνες εμπλοκής), οργανωτικού και εκπαιδευτικού πλαισίου, προκειμένου οι Ένοπλες Δυνάμεις να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά και με ασφάλεια στις απαιτήσεις αυτού του είδους των αποστολών.

Οι Έλληνες στρατιώτες με τον υψηλό επαγγελματισμό τους και την ισότιμη μεταχείριση όλων των εθνοτήτων στις περιοχές ευθύνης τους, έχουν αποδείξει ότι η χώρα μας ενδιαφέρεται εμπράκτως για την ασφάλεια και την ειρήνη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Στα πλαίσια του προγράμματος «Σύμπραξη για την Ειρήνη» έχει αρχίσει να λειτουργεί, ήδη από το 1998, το Πολυεθνικό Κέντρο Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων Υποστήριξης Ειρήνης (ΠΚΕΕΥΕ) στο Κιλκίς, ο σκοπός του οποίου είναι η προσφορά θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου, σε όλα τα θέματα των επιχειρήσεων υποστήριξης ειρήνης, σε στρατιωτικά στελέχη, καθώς επίσης και η παροχή ταχύρρυθμης εκπαίδευσης σε πολυεθνικές Μονάδες, πριν την ανάπτυξή τους για εκτέλεση συγκεκριμένης ειρηνευτικής αποστολής.

4.2 Διαδικασία Συμμετοχής

Την πολιτική ευθύνη της απόφασης σε εθνικό επίπεδο, για συνδρομή της χώρας στην εφαρμογή των μέτρων αυτών, έχει η εκάστοτε κυβέρνηση, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων. Η συμμετοχή προϋποθέτει την τήρηση βασικών αρχών, όπως η ύπαρξη εντολής και απόφασης πριν τη συγκρότηση της δύναμης, η διαμόρφωση συγκεκριμένης διοίκησης, η διευκρίνιση

της ιεραρχίας και του ρόλου αυτής, η υιοθέτηση κανόνων εμπλοκής, η αποσαφήνιση της αντίληψης των επιχειρήσεων καθώς και η αποδοχή της εθνικής σύνθεσης των Μονάδων από όλες τις αντιμαχόμενες παρατάξεις.

Στην εφαρμογή της διατάξεως αυτής του Συντάγματος, ο ΥΕΘΑ καθορίζει την πολιτική συμμετοχής στα πλαίσια διακρατικών συμφωνιών, κατόπιν απόφασης της πολιτικής ηγεσίας. Αρμοδιότητά του είναι να εγκρίνει, με εισήγηση των ΕΔ, το είδος των δυνάμεων που θα αναπτυχθούν αναλόγως της ανατεθείσας αποστολής. Αντίστοιχα ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ είναι αρμόδιος για την οργάνωση, διάθεση, παρακολούθηση και έλεγχο των ειρηνευτικών αποσπασμάτων, σε αποστολές εκτός ελληνικής επικράτειας, ασκώντας την επιχειρησιακή διοίκηση των Κλάδων⁶⁹.

Με βάση την εντολή του ΥΕΘΑ, το ΓΕΕΘΑ, επίστευσε τις διαδικασίες για την εξέταση δυνατότητας ταχείας ενεργοποίησης του Πολυεθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υποστηρίξεως Ειρήνης (ΠΚΕΥΕ). Παρόμοιο ρόλο δύναται να διαδραματίσει και το Κέντρο Ναυτικής Αποτροπής (ΚΕΝΑΠ), που εκπαιδεύει τα στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού. Η αποστολή των Κέντρων είναι η πρόληψη και ο χειρισμός κρίσεων, σε περιφερειακό επίπεδο, στα πλαίσια των ισχυουσών διαδικασιών και έχει τις παρακάτω δυνατότητες:

α. Συλλογή και εκτίμηση πληροφοριών για ενδεχόμενες εστίες κρίσεων.

β. Συνεχείς διαβουλεύσεις σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων και περιοδικές ή έκτακτες σε ανώτερο επίπεδο, όταν απαιτείται, για ανάπτυξη πρωτοβουλιών.

γ. Διαμόρφωση εισηγήσεων για υποστήριξη των παραπάνω πρωτοβουλιών.

δ. Επίβλεψη, παροχή οδηγιών και πολιτικός έλεγχος των τυχόν επιχειρήσεων, που θα περιέλθουν στη δικαιοδοσία του.

Επιπλέον, τα Γενικά Επιτελεία έκριναν σκόπιμο να μελετηθεί η δυνατότητα δημιουργίας μιας Πολυεθνικής Ταξιαρχίας, με δυνάμεις προσφερόμενες από

⁶⁹ Στρατός Ξηράς, Πολεμικό Ναυτικό και Πολεμική Αεροπορία.

συμβαλλόμενα κράτη – μέλη στην κίνηση αυτή από τα Βαλκάνια και την ευρύτερη περιοχή.

4.3 Φάσεις Ανάπτυξης

Η ανάπτυξη των δυνάμεων σε ΕΥΕ, παρότι αφορά σε ένα ιδιαίτερο είδος επιχειρήσεων, δεν αποκλίνει από μια τυπική διαδικασία ανάπτυξης δύναμης και διαμορφώνεται σε τρεις φάσεις:

- Προπαρασκευή, η οποία ξεκινά κατόπιν απόφασης σε πολιτικό-στρατιωτικό επίπεδο. Η φάση ολοκληρώνεται με τη μεταβίβαση της επιχειρησιακής υπαγωγής της Μονάδας από τον εθνικό Διοικητή στον αντίστοιχο πολυεθνικό⁷⁰. Περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες επιλογής προσωπικού, υλικού και μέσων, καθώς και προετοιμασίας σε τακτικό και επιχειρησιακό επίπεδο⁷¹.
- Ανάπτυξη. Ξεκινά και ολοκληρώνεται με τη μεταβίβαση της εξουσίας από και προς την εθνική αρχή, έτσι ώστε ο Διοικητής της ΕΑ να φέρει εις πέρας την αποστολή με βάση τις αρμοδιότητες που του έχουν παραχωρηθεί.
- Ολοκλήρωση. Χρονολογικά τοποθετείται με την επιστροφή της εξουσίας στην εθνική αρχή και την επιστροφή των δυνάμεων στο προ της επιχείρησης καθεστώς.

Σε πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο, η ΕΑ κινείται εντός ενός πλαισίου, που παρέχει σαφείς, αξιόπιστες και σε μεγάλο βαθμό εγκεκριμένες άδειες για κοινές πράξεις, όχι μόνο για την καθοδήγηση της πολιτικής και στρατιωτικής διαχείρισης μιας επιχείρησης, αλλά και να προκαθορίσει τα οικονομικά όρια του κονδυλίου, προκειμένου να διευκολυνθεί ο υπολογισμός των απαιτούμενων δυνάμεων που θα αναπτυχθούν. Παρομοίως, σε τακτικό επίπεδο, παρέχεται ένα εννοιολογικό πλαίσιο, το οποίο επιτρέπει σε άτομα και Μονάδες να χρησιμοποιούν συμφωνημένες κατευθυντήριες γραμμές, χρήσιμες για την ανάλυση περιστατικών και την αξιολόγηση των επιλογών αντίδρασης. (ΜακΛάφλιν, 2009, 211)

⁷⁰ Είναι η μεταβίβαση του Επιχειρησιακού Ελέγχου, που αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

⁷¹ Υποστήριξη ΔΜ, εκπαίδευση, προπαρασκευαστικές διαδικασίες, ανάπτυξης και εγκατάστασης.

5 Εθνική Στρατηγική και Εθνικό Συμφέρον

5.1 Γενικά

Εθνική Στρατηγική χαρακτηρίζεται η διαδικασία με την οποία πραγματοποιούνται οι βασικοί στόχοι της χώρας. Είναι η συνισταμένη των πολιτικών και οικονομικών δυνατοτήτων, των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ), καθώς και άλλων παραγόντων του έθνους σε καιρό ειρήνης και σε εμπόλεμη κατάσταση.

Οι κύριες συνιστώσες της⁷² είναι η υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας, ανεξαρτησίας και ακεραιότητας της χώρας, η υποστήριξη της πορείας της χώρας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η ανάπτυξη μιας ενεργούς και δυναμικής διπλωματίας με στόχο την προώθηση της πολιτικής ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Μεσογείου, η αξιοποίηση της συμμετοχής της χώρας σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς και η υποστήριξη των εθνικών συμφερόντων παγκοσμίως.

5.2 Η Έννοια του Εθνικού Συμφέροντος

Ο όρος εθνικό συμφέρον δεν είναι δυνατόν να περιγράψει αντικειμενικά, γιατί εμπεριέχει μια καθαρά υποκειμενική έννοια: το συμφέρον⁷³. Η έννοια του εθνικού συμφέροντος καθίσταται ολοένα και δυσχερέστερο να προσδιορισθεί, ή τουλάχιστο να προσδιορισθεί, μονοσήμαντα. Η δυσκολία στη χρήση αλλά και την περιγραφή του, έγκειται κυρίως στο ότι δεν υπάρχει αποδεκτή μεθοδολογία στο να περιγράψει αποτελεσματικά και αντικειμενικά το συμφέρον ενός έθνους. Περιλαμβάνει αξίες που ένα κράτος υπερασπίζεται, συμβατές όμως με την αντικειμενική πραγματικότητα του διεθνούς περιβάλλοντος στο οποίο διαμορφώνονται οι σχέσεις των κρατών.

Αυτό συμβαίνει, όχι επειδή εξέλιπε το εθνικό συμφέρον, αλλά επειδή τα κράτη, συμμετέχοντας σε πολυμερείς, διεθνείς δομές, επιδιώκουν ολοένα και

⁷² Οι υπόλοιπες είναι η ενεργός παρουσία στο χώρο των Παρευξείνιων Κρατών και της Ανατολικής Μεσογείου, η αποτελεσματική λειτουργία της χώρας ως μητροπολιτικού κέντρου του Ελληνισμού με τις απαραίτητες πρωτοβουλίες κινητοποίησης των απανταχού Ελλήνων και η ενίσχυση της θέσης στη ΝΑ Ευρώπη, με σκοπό τη σταδιακή διαμόρφωσή της σε πυλώνα σταθερότητας.

⁷³ «Ό,τι αποκομίζει κανείς ως όφελος», «οτιδήποτε ευνοεί ή υπηρετεί κάποιον» και «δημόσιο συμφέρον είναι αυτό που αφορά στα μέλη μιας κοινωνίας, ενός συνόλου».

περισσότερο και ολοένα και ευφυέστερα να εξυπηρετούν τα εθνικά συμφέροντά τους, όχι προδήλως και απ' ευθείας, αλλά μέσω της επιρροής, την οποία αυτά ασκούν στους κοινούς θεσμούς και τις κοινές πολιτικές των προαναφερθεισών δομών. Χρησιμοποιείται σήμερα ευρέως από τις εκάστοτε κυβερνήσεις των κρατών, τους δημοσιογράφους, τους στρατηγικούς αναλυτές, τους ακαδημαϊκούς και από όλους όσους θέλουν να υποστηρίξουν με λόγια ή πράξεις μια απόφαση η οποία επηρεάζει το σύνολο μιας κοινωνίας.

Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι όλοι υποστηρίζουν το εθνικό συμφέρον, άσχετα εάν οι θέσεις τους για το ίδιο θέμα είναι εκ διαμέτρου αντίθετες, ως φυσικό επακόλουθο της λειτουργίας των πολιτικών αντιπαραθέσεων, καθόσον για τα πολιτικά τμήματα πολλές φορές προέχει το ατομικό συμφέρον, βαπτιζόμενο με ευκολία ως εθνικό. Δεν υπάρχουν πάντα αντικειμενικοί παράγοντες που να καθορίζουν το εθνικό συμφέρον. Ενίοτε καθορίζεται από τους κυβερνώντες και από το σύστημα πεποιθήσεών τους, το οποίο όμως έχει διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό από το σύστημα αξιών ολόκληρης της εθνικής κοινότητας.

Γενικότερα το εθνικό συμφέρον εκφράζει τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες, που έχει ένα κράτος σε σχέση με άλλα κυρίαρχα κράτη, με τα οποία αλληλεπιδρά στον διεθνή του περίγυρο. Είναι το θεμέλιο επάνω στο οποίο αναπτύσσεται η Εθνική Στρατηγική για την εξωτερική πολιτική των κρατών. Διακρίνεται στα ζωτικά και τα δευτερεύοντα συμφέροντα. Τα ζωτικά συμφέροντα είναι αυτά από τα οποία εξαρτάται η επιβίωση του κράτους⁷⁴, δεν τίθενται υπό διαπραγμάτευση και όταν δεν εκτίθενται σε κίνδυνο, ένα ορθολογικό κράτος δε διστάζει ή δε θα έπρεπε να διστάσει να προσφύγει σε πόλεμο. Αντίθετα τα δευτερεύοντα δεν εγκυμονούν κίνδυνο για την ύπαρξη του κράτους, είναι πιο περιορισμένα και λιγότερο σημαντικά. Για την προώθηση ή την υπεράσπιση τους, συνήθως δεν απαιτείται η χρήση της στρατιωτικής ισχύος.

74 Η εδαφική του ακεραιότητα, η κυριαρχία και η ανεξαρτησία του.

5.3 Προώθηση Εθνικών Συμφερόντων – Ελληνικό Εθνικό Συμφέρον

Στην Ελλάδα εθνικό συμφέρον μπορεί να χαρακτηριστεί αυτό που επιτάσσει η Πολιτική Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ)⁷⁵ και εφαρμόζεται μέσω της εξωτερικής πολιτικής. Η ΠΕΑ προδιαγράφει τον τρόπο χρησιμοποίησης της εθνικής αμυντικής ισχύος και χειρισμού των ευρύτερων αμυντικών θεμάτων. Καθορίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες και παρέχει τις κατευθύνσεις λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το διεθνές περιβάλλον, τις διεθνείς σχέσεις και προοπτικές, την υφιστάμενη γεωπολιτική θέση της χώρας, τις πηγές εθνικής ισχύος και τις υπάρχουσες και διαμορφούμενες απειλές και κινδύνους για την ασφάλεια⁷⁶.

Η γεωστρατηγική θέση της Ελλάδος αποτελεί τη βάση σχεδιασμού προώθησης των συμφερόντων της. Ως μέγιστο συμφέρον στο πλαίσιο διασφάλισης κυριαρχίας και διαφύλαξης της ειρήνης αποτελεί η αέναη προσπάθεια αντιμετώπισης κάθε εξωτερικής απειλής, η εξασφάλιση της επιβίωσης του κράτους σε συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας, η ευημερία των πολιτών, η ισχυρή οικονομία η ανάπτυξη στρατιωτικής και διπλωματικής ισχύος και η εσωτερική και εξωτερική εξισορρόπηση.

Δευτερεύουσες, πλην όμως απαραίτητες για την εξασφάλιση των ζωτικών συμφερόντων, είναι η κοινωνική συνοχή, η συμμετοχή στους διεθνείς θεσμούς σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και η προστασία ομοεθνών εκτός συνόρων. Ως μείζονα συμφέροντα θεωρούνται η διαφύλαξη συλλογικών και πνευματικών αγαθών και αρχών. Η αξιολόγηση των προτεραιοτήτων γίνεται από την εκάστοτε ηγεσία κάθε χώρας, που καλείται να ιεραρχήσει στην πολιτική της ατζέντα τις δράσεις, που θα προάγουν ή θα υποβαθμίσουν το κάθε ένα από τα παραπάνω ζητήματα. Η οικονομία, η διπλωματία, ο πολιτισμός και η στρατιωτική ισχύς αποτελούν τα μέσα υλοποίησης του στόχου. Στο Αιγαίο, ζωτικό ελληνικό συμφέρον είναι η διατήρηση του status quo, δηλαδή του καθεστώτος των

⁷⁵ Η Κυβέρνηση, η οποία έχει την ευθύνη για την άμυνα της χώρας, καθορίζει την Πολιτική Εθνικής Άμυνας και ασκεί τη διοίκηση των Ενόπλων Δυνάμεων.

⁷⁶ Ο Κινέζος Στρατηγός Sun Tzu υποστήριξε πως η πιο σημαντική δεξιότητα ενός ηγέτη είναι η γνώση της σκέψης του αντιπάλου καθώς και η εφαρμογή μιας στρατηγικής με σκοπό να υποταχθεί ο αντίπαλος χωρίς διεξαγωγή της μάχης. Στο σημερινό στρατηγικό περιβάλλον η ουσία των ισχυρών αυτών αξιωμάτων θα μπορούσε να είναι η κατανόηση και η προσπάθεια επηρεασμού της διαδικασίας λήψης απόφασης, εφόσον ο αντικειμενικός σκοπός εστιάζεται , τόσο στην πρόληψη ενός πολέμου, όσο και στην διαχείριση μιας κρίσης, με αποτελεσματικό τρόπο.

νησιών⁷⁷. Η παραπάνω κοινή διαπίστωση έχει σημαντικές προεκτάσεις στο εθνικό κύρος, την αξιοπρέπεια, και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σε περιόδους κρίσης το εθνικό συμφέρον οφείλει να αποτελεί σημείο αναφοράς. Είναι ο ελάχιστος κοινός παρονομαστής, στον οποίο απαιτείται να συμφωνήσουν όλες οι πολιτικές δυνάμεις και δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση.

5.4 Στρατηγική Ευελιξία και Άμεση Ευέλικτη Ανταπόδοση – Περιφερειακή Παρουσία

Η ευέλικτη αντιμετώπιση μιας ποικιλίας μεταβαλλόμενων καταστάσεων που περιέχουν ένα μεγάλο αριθμό αστάθμητων παραγόντων απαιτεί ταχύτητα λήψης αποφάσεων σε ζητήματα Εθνικής Άμυνας και άμεση κινητοποίηση υπουργείων, οργανισμών και υπηρεσιών, τα οποία μπορούν να συμβάλλουν καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διαμορφούμενη πολιτικοστρατιωτική κατάσταση. Από πλευράς Ενόπλων Δυνάμεων, η καταλληλότητα της δομής διοίκησης, της επιχειρησιακής σχεδίασης και της επιχειρησιακής δράσης συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διατήρηση υψηλού βαθμού ευελιξίας.

Αν ο αντίπαλος εκδηλώσει επιθετική πρωτοβουλία σε οιονδήποτε τρόπο, χρόνο και τρόπο, υπάρχει η ετοιμότητα και η ικανότητα για άμεση και ανάλογης μορφής ανταπόδοση, ώστε να επιτυγχάνεται τουλάχιστον η ακύρωση των αποτελεσμάτων των ενεργειών του. Η ύπαρξη ταχικίνητων τμημάτων των Ενόπλων Δυνάμεων, με ανάλογη οργάνωση, εκπαίδευση και εξοπλισμό, αποτελεί βασικό παράγοντα για την απόκτηση και διατήρηση της ευελιξίας και της ευέλικτης ανταπόδοσης.

Αυτό απαιτεί περιφερειακή παρουσία της Ελλάδας, που σημαίνει αρχικά τη δυνατότητα σαφούς παρουσίας των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων όπου απαιτηθεί και ειδικότερα στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο και την ανατολική λεκάνη της Μεσογείου, με σκοπό τη(ν):

α. Συμμετοχή στις επιχειρήσεις διατήρησης της ειρήνης και της ασφάλειας.

β. Αύξηση του κύρους της χώρας στον ευρύτερο γεωγραφικό της χώρο.

⁷⁷ Συνθήκες Λωζάνης 1923 και Παρισίων 1947.

- γ. Συμβολή στην περιφερειακή σταθερότητα και ειρήνη.
- δ. Σφυρηλάτηση των δεσμών με τους γειτονικούς λαούς με την παροχή βοήθειας κάθε είδους (ανθρωπιστικής-οικονομικής-στρατιωτικής).

6 Επιπτώσεις στην Οικονομία και τις Ένοπλες Δυνάμεις

Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ, αποτέλεσε στόχο από την ίδρυση των οργανισμών μέχρι και σήμερα, με διαφορετικές πτυχές κατά περίπτωση, αλλά με κοινά αποδεκτά οφέλη και μια πληθώρα αρνητικών ενδεχομένως συνεπειών, που επιβάλουν την προσεκτική μελέτη και ανάλογη συμπεριφορά και απόφαση.

6.1 Επιρροή στο Ατομικό και Κοινό Συμφέρον σε Κοινωνικοπολιτικό Επίπεδο

6.1.1 Προβολή Εθνικής Ιδιοσυγκρασίας

Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις διακατέχονται από το στοιχείο της δημοσιότητας με ανάλογες επιπτώσεις στα κράτη που διαθέτουν τμήματα και που δε φείδονται προσωπικού και μέσων. Η διατήρηση των εθνικών χαρακτηριστικών του συμμετέχοντος προσωπικού αναδεικνύεται, ασχέτως εάν λειτουργούν ως μέλος της ευρύτερης κυανόκρανης δύναμης. Η προβολή που τυγχάνουν από τα ΜΜΕ, αποτυπώνει στον ανθρώπινο νου την ύπαρξη του εθνικού ενδιαφέροντος για τα τεκταινόμενα στον κόσμο, προβάλλοντας τη διάθεση της εκάστοτε χώρας για την εξασφάλιση της ειρήνης, της ανεξαρτησίας και της ασφάλειας. Αποτελεί ένα μέσο «διαφήμισης» σε κάθε γωνιά του πλανήτη, αφήνοντας μια γλυκιά επίγευση, ασχέτως του συγκεκριμένου ρόλου που ενδεχομένως μπορεί να διαδραματίζουν οι δυνάμεις στο πλαίσιο της συνολικής επιχείρησης.

Σε συνέχεια της προαναφερθείσας προσέγγισης, η παρουσίαση του ρόλου των ΕΔ και λοιπού προσωπικού στον τοπικό παράγοντα, μεταφέροντας βασικές αρχές και αναπτύσσοντας σχέσεις, αποτελεί την καλύτερη παρακαταθήκη για την προβολή του ελληνικού πνεύματος και πολιτισμού. Πάγιες διαχρονικές αρχές των Ελλήνων, όπως η δικαιοσύνη και ο σεβασμός στον άνθρωπο, αναγνωρίζονται από τον τοπικό πληθυσμό, ο οποίος αναπτύσσει ιδιαίτερα αισθήματα για τον ελληνισμό γενικότερα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε πολλά σημεία στον κόσμο το ελληνικό στοιχείο έγινε γνωστό, μέσω της αλληλεξάρτησης (μουσική, χοροί ήθη, έθιμα, γλώσσα, κλπ) του τοπικού πληθυσμού με τις απεσταλμένες δυνάμεις, δημιουργώντας συμπάθειες για τη χώρα, από κράτη στα οποία ο ελληνισμός ήταν παντελώς άγνωστος.

Η συμμετοχή με αυτή την έννοια έχει διπλό ρόλο, καθώς, αποδεικνύει την αφοσίωση και προσήλωσή της χώρας στα υψηλά ιδεώδη της ειρηνικής διευθέτησης των διαφορών, του σεβασμού των αρχών του Διεθνούς Δικαίου (ΔΔ) και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την προϋπόθεση ότι ο ρόλος της ΕΥΕ παραμένει ανεπηρέαστος από πολιτικοοικονομικές σκοπιμότητες οργανισμών ή συμμαχιών και έχει ειλικρινείς προθέσεις.

Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει στην περιφερειακή σταθερότητα και ειρήνη, που αποτελεί μάλιστα βασικό της στόχο, ειδικά σε περιοχές άμεσου ενδιαφέροντος, όπως είναι η Βαλκανική. Η σφυρηλάτηση των δεσμών με τους γειτονικούς λαούς με την παροχή ανθρωπιστικής, οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας έχει άμεσο αντίκτυπο στην επιρροή, που θα έχει η Ελλάδα με το πέρας της κρίσης και στον λειτουργικό ρόλο που θα διαδραματίσει στο μέλλον. Αναδεικνύεται έτσι η χώρα ως παράγοντας ασφάλειας και σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή της Α. Μεσογείου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε όλα τα επίπεδα. Οι συνέπειες είναι μακροπρόθεσμες και μη εμφανείς στο άμεσο μέλλον, δημιουργώντας το έρεισμα για προώθηση των εθνικών συμφερόντων. Επιπρόσθετα αναδεικνύεται και θεμελιώνεται ο πρωταγωνιστικός ρόλος, που δύναται να διαδραματίσει η Ελλάδα όταν ξεπερασθεί το πρόβλημα.

Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ αυξάνει το αίσθημα ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών, καθώς αντιλαμβάνονται ότι ο ελληνικός στρατός καθίσταται εφάμιλλος άλλων στρατών, ευρωπαϊκών και μη, υψηλού και αναγνωρισμένου επιπέδου. Σαφώς η συμμετοχή είναι ανάλογη με τον πληθυσμό της χώρας, τον στρατιωτικό εξοπλισμό της και τα οικονομικά της δεδομένα, πλην όμως κατά τη διεξαγωγή των ΕΥΕ παρατηρείται η αξίωση όλων των συμμετεχουσών δυνάμεων. Από τις επιχειρήσεις αυτές, η Ελλάδα εξέρχεται κερδισμένη, καθώς αποκομίζει πολλά οφέλη από τις εμπειρίες που αποκτά. Από την άλλη, οι λοιπές συμμετέχουσες δυνάμεις αντιλαμβάνονται το υψηλό φρόνημα των Ελλήνων και το επίπεδο επαγγελματισμού των ελληνικών ΕΔ. Παρατηρείται λοιπόν το φαινόμενο της ώσμωσης, από το οποίο παρέχονται κέρδη και οφέλη σε όλες τις συμβαλλόμενες πλευρές.

Δεδομένο πολιτικό όφελος θεωρείται η προβολή του ελληνικού στρατού και της ελληνικής συνείδησης και νοοτροπίας γενικότερα. Η παρουσία της ελληνικής σημαίας σε διάφορα γεωγραφικά μήκη και πλάτη, που παρουσιάζουν

αστάθεια, ενισχύει το εθνικό συναίσθημα και την εθνική υπερηφάνεια δημιουργώντας για τον απόδημο ελληνισμό ένα αίσθημα ασφάλειας και προστασίας από τη μητέρα πατρίδα. Τα κίνητρα του Έλληνα οπλίτη υπήρξαν πάντα στη διάρκεια όλων των ειρηνευτικών αποστολών αλτρουιστικά και ανθρωπιστικά. Επιπλέον η θετική αντιμετώπιση άλλων προβλημάτων, σε περιοχές εκτός αυτών του άμεσου ενδιαφέροντος, έχει παγιώσει διεθνώς και την εντύπωση ότι η χώρα μας δεν παραμένει ασυγκίνητη στον ανθρώπινο πόνο και είναι αποφασισμένη να περιφρουρήσει την έννοια του δικαίου σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου

Άξιο θαυμασμού αποτελεί το κοινωνικό έργο που έχουν επιτελέσει τα ελληνικά τμήματα στο εξωτερικό με την παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και τη συμβολή στην ανάπτυξη υποδομών του κράτους υποδοχής. Με αυτό τον τρόπο συμμετέχει ενεργά στην αποκατάσταση της ειρήνης σε προβληματικές περιοχές και βοηθά στην ομαλότητα της διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού.

6.1.2 Αμυντική Διπλωματία και Πολιτική Ισχύς

Θα ήταν άστοχο, σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο, ένα μέλος του ΟΗΕ, της ΕΕ και του ΝΑΤΟ να μείνει απαθές σε μια προσπάθεια, που ασχέτως με τα ανθρωπιστικά κίνητρα⁷⁸, αποτελεί το μέσο δήλωσης ενεργητικής παρουσίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Αν και από πολλούς αμφισβητείται το ηθικό της χρήσης των στρατιωτικών δυνάμεων ως διπλωματικό όπλο, ουδείς αρνείται την επιρροή σε διεθνές επίπεδο που έχει η μαζική και αθρόα συμμετοχή δυνάμεων σε μια κρίση υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Το κύρος της χώρας αυξάνεται και αποτελεί διαπραγματευτικό πλεονέκτημα σε μελλοντικές αποφάσεις, ενώ προβάλλει τον εαυτό της ως προστάτη του ανθρώπινου πόνου, αποφασισμένη να περιφρουρήσει την έννοια του δικαίου σε οποιοδήποτε μέρος της υφής.

Ταυτόχρονα δημιουργούνται τα ερείσματα επικοινωνίας σε πολιτικοδιπλωματικό επίπεδο και δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης των εξελίξεων εκ του σύνεγγυς. Δημιουργούνται και πολιτικοί δίαυλοι επικοινωνίας στην ελληνική διπλωματία για περαιτέρω εκμετάλλευση. Η Ελλάδα αποκτά λόγο

⁷⁸ Στις μέχρι τώρα επιχειρήσεις ειρήνης, παρά το γεγονός ότι έγιναν υπό τις ευλογίες του ΟΗΕ, υπήρξαν και σκοπιμότητες στη διάθεση τμημάτων και στις ειρηνευτικές επιχειρήσεις κυρίως εκ μέρους των Μεγάλων Δυνάμεων (συμφέροντα ισχυρών).

σε διεθνή forum πολύ πιο πειστικά και δυναμικά, που μπορούν να επηρεάσουν τη διαμόρφωση των εξελίξεων και να κατευθύνουν τις λύσεις των προβλημάτων σε συναφείς στόχους με τα εθνικά μας συμφέροντα. Η ίδια η αποστολή μπορεί να μην εμπεριέχει άμεσο εθνικό συμφέρον, λόγω γεωγραφικής απόστασης της εστίας του προβλήματος από την Ελλάδα, όμως η αξία συμμετοχής αυτής σε διεθνές επίπεδο θα αποκαλυφθεί σε μελλοντικό χρόνο και εξαρτάται από την σημασία που δείχνει η διεθνής κοινότητα στην επίλυση της συγκεκριμένης κρίσης.

Η Ελλάδα έχει την ανάγκη στήριξης των κρατών μελών του ΟΗΕ, αλλά και του ίδιου του οργανισμού για την επίλυση των εθνικών της θεμάτων. Η στήριξη δεν περιορίζεται μόνο εκεί, αλλά επεκτείνεται στο NATO και την ΕΕ. Η προσδοκία ανταπόδοσης ωφελημάτων από συμμαχικές ή μη χώρες, όσο και αν δεν πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό στόχο, υποβόσκει σαν επιλογή ειδικά όταν η χώρα βρεθεί σε δεινή θέση και αδυνατεί να ανταπεξέλθει. Όσο πιο ισχυρή είναι η συνεισφορά με προσωπικό σε ΕΥΕ, τόσο πιο έντονη ενδέχεται να είναι η υποστήριξη μας, θέτοντας τις βάσεις για προώθηση των εθνικών συμφερόντων σε καίρια θέματα⁷⁹. Η εδραίωση της θέσης μας σε ΕΕ - NATO, εκπληρώνει τους στόχους εξωτερικής πολιτικής.

Αν και επίσημα διαχωρίζεται η επιλογή των μη μόνιμων μελών του ΟΗΕ από τη συχνότητα και τον όγκο συμμετοχής σε ΕΥΕ, στην πραγματικότητα αποτελεί ισχυρό κριτήριο. Στο παρελθόν η Ελλάδα επελέγη τη διετία 1952-53 και 2005-06, ενώ δεν επετεύχθη κάτι τέτοιο άλλες δύο φορές⁸⁰ που υπέβαλε υποψηφιότητα, προφανώς λόγω της υστέρησης σε πλήθος συμμετοχής σε ΕΥΕ, σε σχέση με τον ανταγωνισμό της εποχής⁸¹. Ο ρόλος του μέλους είναι πλέον υπεράνω πάσης αμφισβήτησης, σημαντικός για την προώθηση συμφερόντων.

Δημιουργείται η αίσθηση διεθνώς ότι η χώρα έχει τη βούληση, αλλά συνάμα τις ικανότητες να συνεισφέρει, αναβαθμίζοντας τη θέση της στο παγκόσμιο στερέωμα και αυξάνοντας το αίσθημα εμπιστοσύνης που εμπνέει στα λοιπά κράτη.

⁷⁹ Προκλητική συμπεριφορά της Τουρκίας σε Αιγαίο, Κυπριακή ΑΟΖ.

⁸⁰ 1989-91 και 1999-2001.

⁸¹ Επελέγη ο Καναδάς και η Φινλανδία την πρώτη διετία και ο Καναδάς και η Ολλανδία τη δεύτερη.

Ιδιαίτερα σήμερα που η κατάσταση στα Βαλκάνια είναι ασταθής και οι απειλές στην Ευρώπη πολλαπλές, η χώρα μέσω της προσανατολισμένης συμμετοχής στις ΕΥΕ, αναπτύσσεται ως ηγεμονική δύναμη στη Βαλκανική και ως πυλώνας σταθερότητας στην ΕΕ. Από τα παραπάνω γίνεται εμφανές ότι μια αποστολή με ορθολογικά κριτήρια συμμετοχής, αποτελεί κύριο παράγοντα έκφρασης της εξωτερικής πολιτικής και ωθεί αυτή, δίνοντάς της άλλη δυναμική, προσδίδοντάς εμμέσως φορτία ισχύος στη χώρα. Εξασφαλίζονται γεωστρατηγικά οφέλη, προωθώντας την ειρήνη και τη συνύπαρξη παρά τα γηγενή προβλήματα, τα οποία υπάρχουν από καταβολής των βαλκανικών κρατών.

Η εμπλοκή της Ελλάδας στα Βαλκάνια νομιμοποιείται, καθώς υπό το βλέμμα του οργανισμού αναλαμβάνει πρωτοβουλίες στο χώρο, όπου ενδεχομένως δε θα μπορούσε να εισέλθει νόμιμα, απουσία ειρηνευτικής αποστολής. Η σταθερότητα των Βαλκανίων και η πρόοδος αποτελεί βασικό στόχο της χώρας μας. Σε περίπτωση απουσίας ΕΥΕ, η Ελλάδα θα έπρεπε να ανατρέξει αποκλειστικά σε μεθόδους πολιτικές ή διπλωματικές, για να αυξήσει την επιρροή της και να εξασφαλίσει τη σταθερότητα, που την έχει τόσο ανάγκη.

Με μια άλλη προσέγγιση τα οφέλη είναι πολλαπλά σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο, καθώς όλοι οι μηχανισμοί λειτουργούν σε άμεση επαφή και συνεργασία με τους αντίστοιχους του εκάστοτε οργανισμού, που αναλαμβάνει την εποπτεία της αποστολής. Η ανάγκη αυτή δίνει τη δυνατότητα, σε πολλαπλούς φορείς, θεσμούς και προσωπικό, συμμετοχής σε διακρατικές συσκέψεις, αποκομίζοντας εμπειρίες συλλογικότητας και ενιαίας δράσης, τρόπου σκέψης και αντίληψης, με όλα τα συνεπακόλουθα για την ελληνική πλευρά σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Είναι επίσης σημαντικό να αποτυπωθεί η ενίσχυση της ελληνικής παρουσίας και η υποστήριξη των μειονοτήτων στις περιοχές εξέλιξης ΕΥΕ. Η παρουσία στρατιωτικής δύναμης όπου υπάρχουν μειονότητες ή μεμονωμένο εθνικό προσωπικό⁸², ενισχύει το εθνικό φρόνημα αυτών δημιουργώντας αίσθημα ασφαλείας και προστασίας. Η αίσθηση που δημιουργείται ότι ο εθνικός παράγοντας δε λησμονείται και δε συνδέεται με τα γεωγραφικά όρια του ελληνικού κράτους, αποτελεί εγγύηση διατήρησης της εθνικής υπερηφάνειας.

⁸² Στις γειτονικές χώρες Αλβανία και Σκόπια.

Σημαντική δύναται να χαρακτηρισθεί και η συνεισφορά στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής διαμόρφωσης κοινής πολιτικής στο πεδίο της ασφάλειας. Οι Ευρωπαϊκές αποστολές στα Δ. Βαλκάνια, με την επιχείρηση ALTHEA⁸³ στη Βοσνία να έχει την πρωτοκαθεδρία, αποδεικνύουν και προωθούν την υπερεθνική ικανότητα της ένωσης να συντονίζει τα συμφέροντα των μελών της στον τομέα αυτό. Η δυνατότητα της Ευρώπης μέσω των αποστολών αυτών, χωρίς να διαθέτει στρατιωτική υποδομή και ιδίους ανθρώπινους και υλικούς πόρους, να αναπτύξει μια κοινή αποτελεσματική πολιτική διαχείρισης κρίσεων, ήταν το μέγιστο όφελος για το εκάστοτε μέλος της ξεχωριστά. Εν τέλει η μεγαλύτερη επιχείρηση ειρήνης της ΕΕ (ALTHEA), σηματοδοτεί τη βούληση της ένωσης για απεμπλοκή του NATO από επιχειρήσεις τέτοιου είδους σε ευρωπαϊκό έδαφος και την πρόκληση για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) να λάβει εν τέλει υπόσταση.

6.2 Όφελος σε Στρατιωτικό Επίπεδο

Στη στρατιωτική δομή τα οφέλη είναι ορατά και βραχυπρόθεσμα, καθώς οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι οι κύριοι εκφραστές της ειρηνευτικής προσπάθειας. Η ανάπτυξη δυνάμεων που συνοδεύεται από μια επιτυχημένη αποστολή, σύμφωνα με τα κριτήρια που έχουν δοθεί, επιτυγχάνει την απόκτηση κύρους σε διεθνές στρατιωτικό επίπεδο. Επιδεικνύονται οι δυνατότητες και το επίπεδο επαγγελματισμού των τμημάτων αντανakλώντας τη σκληρή ισχύ των Ενόπλων Δυνάμεων ως δύναμη σταθερότητας, αλλά και αποτροπής σε εθνικό επίπεδο.

Ειδικά το δεύτερο σκέλος είναι εξέχουσας σημασίας, εάν αναλογιστεί κανείς ότι σε ένα πολυεθνικό περιβάλλον, όπου οι απαιτήσεις συνεργασίας είναι υψηλές, οι συγκρίσεις είναι αναπόφευκτες. Με αυτόν τον τρόπο ο κάθε πιθανός «εχθρός» αξιολογεί και εκτιμά τις ικανότητες του άλλου, αλλά ταυτόχρονα ο σύμμαχος αντιλαμβάνεται τις διαφορές δυναμικότητας δύο στρατών με συγκρουόμενα συμφέροντα. Ειδικά σε περιβάλλοντα τέτοια που ο κίνδυνος είναι αυξημένος, η παραμικρή λεπτομέρεια αντανakλά το επίπεδο των στρατιωτικών αρετών, όπως της εκπαίδευσης, της πειθαρχίας, της δεοντολογίας, της αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων και των γνώσεων σε συνδυασμό βέβαια με την υλικοτεχνική υποστήριξη.

⁸³ Ανέλαβε τις υποχρεώσεις της SFOR στη Βοσνία τον Δεκέμβριο του 2004 με σκοπό τη διατήρηση της ειρηνευτικής συμφωνίας του Dayton.

Σε αναλογία με το διπλωματικό επίπεδο, η αναμονή ανταπόδοσης στρατιωτικών ωφελημάτων από ισχυρές στρατιωτικά χώρες, οι οποίες επιβάλλουν την πολιτική της εποχής, αποτελεί μια μεταβλητή που επηρεάζεται. Οι χώρες αυτές διαθέτουν τη δυνατότητα να τροποποιούν τις στρατιωτικές ισορροπίες και να κατανέμουν τα ανταποδοτικά στρατιωτικά οφέλη αναλόγως με τον τρόπο που τα δικά τους συμφέροντα υποστηρίχτηκαν.

Οι σημαντικότερες εκκλήσεις για μεταρρύθμιση προέρχονται από τις ΗΠΑ. Επί του παρόντος, οι ΗΠΑ είναι ο μεγαλύτερος οικονομικός συνεισφέρων στη διατήρηση της ειρήνης του ΟΗΕ. Παρέχουν το 28,6% του συνολικού προϋπολογισμού για τη διατήρηση της ειρήνης και αποτελούν τον βασικότερο παίκτη του διεθνούς συστήματος. Από την άλλη πλευρά, η Ρωσία εμφανίζεται καχύποπτη ως προς την πρόθεση των ΗΠΑ να χρησιμοποιήσουν τη διατήρηση της ειρήνης μέσω του ΟΗΕ σαν εργαλείο εξωτερικής πολιτικής, μακριά από τον παραδοσιακό της ρόλο προς αμερόληπτη επίλυση των συγκρούσεων (Bratersky and Lukin 2017, 3). Η Κίνα υποστηρίζει όλο και περισσότερο την ειρηνευτική προσπάθεια των Ηνωμένων Εθνών, αρχίζει σιγά σιγά να διακρίνει «κακές» και «καλές» παρεμβάσεις και διαφοροποιείται από την αρχική παθητική της στάση, καθιστώντας τον εαυτό της σε ενεργό υποστηρικτή των ειρηνευτικών επιχειρήσεων στην ανάγκη διατήρησης της ειρήνης. (Karlsrud 2018, 39)

Άλλη σημαντική μεταρρύθμιση είναι ότι εκσυγχρονίζεται ο εξοπλισμός, βασισμένος στις τεχνολογικές εξελίξεις και απαιτήσεις της επιχείρησης και με βάση τις υψηλότερες διεθνείς προδιαγραφές, ο οποίος δύναται να χρησιμοποιηθεί για εθνικούς σκοπούς μετά το πέρας της ειρηνευτικής επιχείρησης.

Με τη συμμετοχή σε διεθνείς αποστολές αναδεικνύεται και ο υψηλός βαθμός επιχειρησιακής ετοιμότητας, που απαιτείται να διαθέτει μία σύγχρονη δύναμη. Η εμπειρίες των Ελλήνων στρατιωτικών στον τομέα αυτό, σε συνδυασμό με την αναγκαιότητα συνεχούς συντήρησης των μέσων, αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση που απηχεί και στις εθνικές Μονάδες. Αξιοσημείωτες επίσης είναι και οι αποκτηθείσες εμπειρίες περί της ενδεχόμενης χρήσης ΡΒΧ όπλων, αφού ο κίνδυνος σήμερα είναι υπαρκτός, ενώ η σχετική εκπαίδευση στον ελληνικό στρατό δεν βρίσκεται ακόμη σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Η κατάλληλη προετοιμασία προς πόλεμο ενός στρατιωτικού τμήματος δεν μπορεί να αρκείται αποκλειστικά και μόνο στην εκπαίδευση. Συνεπώς αποτελεί πρώτης τάξεως ευκαιρία να επιχειρήσει αμιγώς εθνικό στρατιωτικό τμήμα και όχι να ασκηθεί, σε συνθήκες πραγματικές, υψηλού κινδύνου που αυξάνουν την ομοιογένεια. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν αφορούν, όχι μόνο το τμήμα που συμμετέχει στην ΕΥΕ, αλλά και το σύνολο των ελληνικών δυνάμεων, καθώς οδηγούν σε διαφοροποιήσεις δομών διοικήσεως και ελέγχου, οργάνωσης, προσανατολισμό εκπαίδευσης και δογμάτων. Τα διδάγματα έχουν θετικές επιπτώσεις στην παρεχόμενη εκπαίδευση τέτοιου είδους και στην αναβάθμιση του ρόλου αντίστοιχων κέντρων εκπαίδευσης στο εσωτερικό.

Αναλόγως της υφής της αποστολής και του κράτους υποδοχής, δίνεται η δυνατότητα στα συμμετέχοντα κράτη να εναρμονιστούν με τα δυτικά πρότυπα, μέσω της οργάνωσης και εκπαίδευσης των ΕΔ τους, θέτοντας έτσι τις βάσεις ομαλότερης προσαρμογής σε στρατιωτικό επίπεδο, σε μια μελλοντική ένταξη σε αντίστοιχους θεσμούς, οφειλόμενη στην ελληνική παροχή βοήθειας.

Ταυτόχρονα αναλόγως των δυνάμεων που προσφέρονται ποιοτικά και ποσοτικά από τα μέλη, γίνεται αντίστοιχη κατανομή στις θέσεις που διατίθενται στη δομή διοίκησης των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Η συνεισφορά της Ελλάδος με πλήθος δυνάμεων στο μέτρο του δυνατού, εξασφαλίζει τη στελέχωση υψηλών θέσεων διοίκησης με ανάλογες επιπτώσεις στις αποφάσεις που λαμβάνονται.

Σημαντική θεωρείται και η επίπτωση που μπορεί να έχει στην παρεχόμενη εκπαίδευση από το ΠΚΕΕΥΕ ως κέντρο διεθνών προδιαγραφών, η ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή μας σε επιχειρήσεις, ειδικά σε αυτές που διεξάγονται στα βόρεια των συνόρων μας. Η αναβάθμιση του ρόλου του Κέντρου θεωρείται δεδομένη από τη διεθνή κοινότητα, μέσω της χρηματοδότησης και της ανάδειξης αυτού ως βασικό φορέα εκπαίδευσης τμημάτων ΕΥΕ παγκοσμίως.

6.3 Ατομική Πρόοδος

Εξέχουσα εκτιμάται και η συνεισφορά σε ατομικό επίπεδο, καθώς μέσω της συνεργασίας με στρατιωτικό προσωπικό άλλων χωρών, αναπτύσσεται η εξοικείωση και υιοθέτηση κοινών διαδικασιών, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Η επαφή με πρακτικές από πολεμικά έμπειρο προσωπικό αποτελεί το μέγιστο ατομικό όφελος των συμμετεχόντων, αποκτώντας γνώσεις και δυνατότητα να

αναπτύξουν τις ιδιαίτερες ικανότητες τους, με μέσα που ενδεχομένως δεν είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο.

Το προσωπικό θα κληθεί να ανταπεξέλθει σε ένα νέο περιβάλλον, άγνωστο στα ελληνικά δεδομένα, που του αναπτύσσει την ικανότητα προσαρμογής. Αυτό προσδίδει πολύπλευρη αντίληψη αντιμετώπισης πρωτόγνωρων καταστάσεων, διευρύνοντας την εκπαίδευσή του και εθίζοντάς το σε πραγματικές συνθήκες. Η ενεργή αυτή συμμετοχή έχει προεκτάσεις, όχι μόνο στον ίδιο, αλλά και στην επιχειρησιακή ετοιμότητα σε συλλογικό επίπεδο. Ιδιαίτερα σήμερα που οι επιχειρήσεις έχουν εκλείψει σε εθνική βάση, αποτελεί μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία εξοικείωσης σε ρεαλιστικές συνθήκες επιχειρήσεων.

Η απόκτηση πολύτιμης εμπειρίας αφενός εξυψώνει το ηθικό του ίδιου του προσωπικού, αφετέρου το καθιστά πολύτιμο εργαλείο χρήσης καινοτόμων και δοκιμασμένων πρακτικών, κατά την επιστροφή τους στη χώρα, συμμετέχοντας και βοηθώντας στην προσαρμογή των Ενόπλων Δυνάμεων στις απαιτήσεις του 21ου αιώνα. Η εκμετάλλευση της αποκτηθείσας εμπειρίας δύναται να αναβαθμίσει τις ελληνικές ΕΔ με υιοθέτηση των πρακτικών αυτών και των σύγχρονων μεθόδων, προσαρμοσμένων στην ελληνική πραγματικότητα.

Κατά αντιστοιχία με την προβολή της χώρας σε πολιτικό επίπεδο, τα οφέλη από τη δημιουργία δεσμών με αλλοδαπό στρατιωτικό προσωπικό είναι παρόμοια. Η αναγνώριση του προσωπικού συσφίγγει τις σχέσεις, που με τη σειρά τους συμβάλλουν στην προώθηση και διαφήμιση της Ελλάδας. Επεκτείνοντας το συλλογισμό εκτιμάται ότι με αυτόν τον τρόπο μεταφέρεται ο ελληνικός πολιτισμός σε κάθε σημείο του πλανήτη, εάν αναλογιστούμε το ψηφιδωτό των συμμετεχόντων εθνών στις επιχειρήσεις και το αντίκτυπο από την επιστροφή αυτών στις χώρες τους. Σημαντική είναι και η οικονομική ενίσχυση σε ατομικό επίπεδο, καθώς οι απολαβές, κατ' αντιστοιχία με την επικινδυνότητα, αποτελούν αναμφισβήτητο κίνητρο για το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού, βελτιώνοντας το βιοτικό του επίπεδο, έστω και πρόσκαιρα.

Όπως προαναφέρθηκε η αξιολόγηση του ελληνικού προσωπικού από αντίστοιχο ξένο, δεικνύει το επίπεδο της στρατιωτικής μας ικανότητας. Αντιστρέφοντας το συλλογισμό εξάγεται το συμπέρασμα ότι αντίστοιχα

συλλέγονται σημαντικές πληροφορίες για τα μέσα, τα δόγματα και την εκπαίδευση του αλλοδαπού προσωπικού, που αποτελούν ωφέλιμα στοιχεία για την κατάσταση των Ενόπλων Δυνάμεων άλλων χωρών σε τακτικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

Πέραν του στρατιωτικού οφέλους θα πρέπει να εκτιμηθεί και η μόρφωση, που παρέχεται εμμέσως στο προσωπικό σε θρησκευτικό, εθνικό και γεωγραφικό επίπεδο. Η γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, που είναι αναγκαία πριν την ανάπτυξη των δυνάμεων και συνεχίζεται κατά τη διάρκεια αυτής, αποτελεί βασικό εφόδιο ζωής στους συμμετέχοντες, καθώς τους καθιστά γνώστες των ιστορικών αντιθέσεων και ιδιαιτεροτήτων, αιτιών και αφορμών που οδήγησαν στη σύγκρουση παρέχοντας πολύπλευρη μόρφωση του γεωστρατηγικού περιβάλλοντος. Αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση των διεθνών σχέσεων και πως αυτές διαμορφώνονται που θα βοηθήσει στην εκτίμηση συμπεριφορών στο μέλλον.

6.4 ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ-ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ωστόσο η ανάπτυξη των ΕΥΕ δε θα μπορούσε να κρύψει και την αρνητική πλευρά της, με την έννοια του κόστους σε όλα τα επίπεδα, καθώς αποτελεί μια δαιδαλώδη επιχείρηση με απρόβλεπτες και αποδεδειγμένα οδυνηρές - κάποιες φορές - συνέπειες.

6.4.1 Στρατιωτική Επίδραση στο Σύνολο

Ενώ οι απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό είναι από ελάχιστες έως μηδενικές, πρόκειται για μια μεταβλητή αδιαμφισβήτητη. Οι ΕΥΕ υψηλού κινδύνου έχουν αντίστοιχα αυξημένες πιθανότητες απωλειών. Η παράμετρος αυτή έχει τραγική επίπτωση στο ηθικό του προσωπικού, σε επίπεδο Μονάδας, αλλά και γενικότερα στο στράτευμα. Αν αναλογιστεί κανείς τη σημασία που δίνεται στην ασφάλεια του έμφυχου δυναμικού, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απόφαση για συμμετοχή σε ΕΥΕ αποτελεί όντως μια πολύπλοκη διαδικασία. Ειδικά για τα δεδομένα της Ελλάδας, όπου οι ανθρώπινες απώλειες σε πολεμικές συνθήκες συνδέονται ανά τους αιώνες με αγώνες εθνικής ανεξαρτησίας, η συμμετοχή σε επιχειρήσεις εκτός συνόρων με αμφισβητούμενα οφέλη, αποδεικνύεται μια δύσκολη επιλογή.

Σε στρατιωτικό επίπεδο, ο περιορισμός του διαθέσιμου προσωπικού για αντιμετώπιση εθνικών απειλών, είναι αναπόφευκτος. Είναι γεγονός ότι η συμμετοχή στρατιωτικού προσωπικού σε επιχειρήσεις απαιτεί άριστα καταρτισμένο μόνιμο προσωπικό, η απουσία του οποίου αναλόγως της δύναμης αυτού, είναι σημαντική έως εξέχουσα για το εσωτερικό του κράτους. Η Ελλάδα δεν διαθέτει τον όγκο στρατευμάτων που θα τις επέτρεπαν εμπλοκές σε πολλά και διαφορετικά μέτωπα. Τα παραπάνω ενισχύονται στο μέγιστο βαθμό από την ύπαρξη εθνικής απειλής που δεν αφήνει περιθώρια για «αφαίμαξη» προσωπικού και μειώσεις επανδρώσεων των Μονάδων εντός των συνόρων.

Παρότι η διαλειτουργικότητα⁸⁴ των πολυεθνικών επιχειρήσεων έχει αναπτυχθεί, η πολυεθνικότητα ως αυθύπαρκτο χαρακτηριστικό των ειρηνευτικών δυνάμεων, αποτελεί μειονέκτημα στη διεξαγωγή των επιχειρήσεων. Η διαφορετική νοοτροπία, τα μέσα, οι τεχνικές και πρακτικές των κρατών ενδέχεται να αποτελέσουν ανατρεπτικό παράγοντα στην επιτυχία της αποστολής.

Ίσως μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα μέλη ειρηνευτικών αποστολών είναι οι ακραίες πολιτιστικές διαφορές μεταξύ του στρατού και των πολιτών. Πολλά στρατιωτικά μέλη δεν είναι προετοιμασμένα για το πολιτιστικό σοκ που βιώνουν, όταν προσπαθούν να προσαρμοστούν στα τοπικά πρότυπα υγιεινής, θεραπείας, τις γυναίκες, τον σεβασμό στις αξίες της ζωής, τη στάση απέναντι στη διαφθορά ή τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, που είναι ριζικά διαφορετικές από τις δικές τους. Αυτές οι πολιτισμικές διαφορές προκαλούν επίσης προβλήματα στη συνεργασία με διεθνείς πολιτικούς εταίρους στην περιοχή, που κατέχουν διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο. Η αντιμετώπιση των πολιτισμικών διαφορών δεν είναι απλώς μια περίπτωση εκμάθησης μερικών ευγενών χαιρετισμών και εθίμων, αλλά συχνά αναφέρεται σε κάποια απαγορευτικά «μη» μιας χώρας. (Χολμς – Έμπερ, 2016, 191)

Παράλληλα σε εθνικό επίπεδο ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης των ΕΔ βασίζεται στο εθνικό αμυντικό του δόγμα. Η δομή και οργάνωση του Ελληνικού Στρατού μέχρι σήμερα εξυπηρετεί την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων, με σκοπό την εξασφάλιση της ακεραιότητας της χώρας, κάτι που δε συμπλέει απόλυτα με τα δόγματα και την εκπαίδευση για συμμετοχή σε ΕΥΕ. Η

⁸⁴ Επιτυγχάνεται με την συχνή εκπαίδευση μεταξύ των διασυμμαχικών δυνάμεων, την τυποποίηση των διαδικασιών σε όλα τα επίπεδα και την ενιαία δομή διοικήσεως

στροφή στην εκπαίδευση σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις περιορίζει και υποθάλλει, σε μικρό βαθμό βέβαια, τον βασικό εκπαιδευτικό στόχο, αποπροσανατολίζοντας το στράτευμα.

Αν και ακόμα η εθελοντική συμμετοχή εκτιμάται αυξημένη, θα πρέπει να προβλεφθεί η πιθανότητα ανυπαρξίας εθελοντών σε μια ΕΥΕ, που θα οδηγήσει στη διατεταγμένη αποστολή τμημάτων χωρίς προσωπική βούληση. Οι απαιτήσεις από τον εκάστοτε οργανισμό είναι συγκεκριμένες και ολόένα αυξανόμενες και αυτό επιτάσσει ετοιμότητα αντιμετώπισης του προβλήματος.

Οι απαιτήσεις αυτές δεν περιορίζονται μόνο σε προσωπικό, αλλά και σε ανάλογα μέσα και υλικά⁸⁵, αναγκαία για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε απειλής προσαρμοσμένα στις εκάστοτε ανάγκες. Η διαπίστωση αυτή οδηγεί στην εξέλιξη των εξοπλισμών που πλέον δεν περιορίζεται στην εθνική, αλλά σε κάθε είδους ασύμμετρη, απειλή, εμφανιζόμενη σε όλες τις περιοχές που θα κληθεί να επιχειρήσει μια ειρηνευτική δύναμη. Αυτό οδηγεί στην ανακατανομή των κονδυλίων με ορατούς περιορισμούς στην αμυντική θωράκιση της χώρας.

Συχνά παρουσιάζεται αδυναμία των στελεχών ειδικά των χαμηλόβαθμων (Υπαξιωματικών, στρατιωτών), να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα εθνικά θέματα και τις θέσεις της Ελλάδας σε αυτά, ώστε να μπορούν να αντιπαρατάξουν παραδεκτά και εμπειριστατωμένα επιχειρήματα στις καθημερινές επαφές τους με τα στελέχη άλλων κρατών. Η αδυναμία αυτή γίνεται πιο έντονη όταν πρόκειται για θέματα ανθρωπιστικού και Διεθνούς Δικαίου.

6.4.2 Ατομικές Συνέπειες

Αποτελεί κοινό μυστικό ότι μεγάλο ποσοστό των στρατιωτικών, επιδιώκει τη συμμετοχή έχοντας προσωπικά οικονομικά κίνητρα, αδιαφορώντας πολλές φορές για τα αντίστοιχα εθνικά και ιδεολογικά. Αυτό προκαλεί από τη μια μειωμένη συνεισφορά και από την άλλη δημιουργεί την αίσθηση της μισθοφορικής αντίληψης, σε σημείο να γίνεται εμφανές στη συμπεριφορά του προσωπικού με όλες τις συνεπακόλουθες συνέπειες⁸⁶.

⁸⁵ Πολιτικό και κοινωνικό κόστος.

⁸⁶ Αρνητική άποψη για τον επαγγελματισμό των Ελλήνων στρατιωτικών και την έννοια των ανθρωπιστικών ενδιαφερόντων.

Επιπρόσθετα, η δεινή οικονομική κατάσταση των στελεχών οδηγεί στην ολοένα μεγαλύτερη επιδίωξη συμμετοχής σε ΕΥΕ, με επίκληση κοινωνικών και οικονομικών λόγων, ανεξαρτήτως μοριοδότησης⁸⁷ και επαγγελματικών κριτηρίων που έχουν θεσπιστεί, προκαλώντας από τη μια το αίσθημα της αδικίας και από την άλλη την αντίληψη ανυπαρξίας αξιοκρατικών θεσμών στους κόλπους των ΕΔ. Η αναμενόμενη αύξηση εισοδήματος των στελεχών των ΕΥΕ, σε αντίθεση με τις χαμηλές αποδοχές εντός της ελληνικής επικράτειας, μπορεί να προκαλέσει αλλαγή κοινωνικού status των στελεχών αυτών με τη δυνατότητα βελτίωσης της ζωής τους.

Οι συνεχόμενες αποστολές εκ μέρους συγκεκριμένου προσωπικού προσθέτει εμπειρία, αλλά ελλοχεύει τον κίνδυνο αποστροφής της ελληνικής πραγματικότητας από τους ίδιους, υποβάθμισης των ελληνικών ΕΔ και αδυναμίας προσαρμογής σε αυτές με την ολοκλήρωση της επιχείρησης. Η έμφυτη τάση του ανθρώπου να απαξιώνει εύκολα καθετί εθνικό μετά από συναναστροφή σε διεθνές περιβάλλον, αποτελεί πιθανό πρόβλημα.

Είναι γεγονός ότι παρότι η προετοιμασία του προσωπικού είναι ένα από τα κύρια στάδια υλοποίησης της ΕΥΕ, τα μέλη αυτής αδυνατούν πολλές φορές να κατανοήσουν το εθνικό συμφέρον και τον τρόπο προώθησής του, ώστε να μπορούν να αντιπαρατάξουν παραδεκτά και εμπειριστατωμένα επιχειρήματα στις επαφές τους με τα στελέχη άλλων εθνών. Παρατηρείται το φαινόμενο να υπεισέρχονται συχνά σε μια ατέρμονη διαμάχη για επουσιώδη θέματα που υποδαυλίζουν το εθνικό όφελος. Ο κίνδυνος να παρασυρθούν σε μια διένεξη είναι ορατός και ακόμη μεγαλύτερος όσο πιο συχνή είναι η επαφή.

Ο ελληνικός λαός ανέκαθεν έτρεφε αισθήματα συμπάθειας των αδυνάτων. Κατά συνέπεια πολλά από τα στελέχη, λόγω αυτής της ιδιαιτερότητας του λαού μας, έχουν την τάση να «ταυτίζονται» με τις τοπικές αντίπαλες σε σχέση με τη συμμαχία (πχ ΝΑΤΟ), εθνότητες και να μην είναι σε θέση να διατηρούν την αμεροληψία ως βασική αρχή λειτουργίας των ΕΥΕ.

⁸⁷ Αξιολόγηση του προσωπικού κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του καριέρας, αναλόγως των θέσεων που υπηρέτησε και της απόδοσης του.

6.4.3 Κοινωνικοπολιτικό Κόστος

Η κοινή γνώμη στο εσωτερικό της χώρας βασισμένη εδώ και δεκαετίες στην αποφυγή εμπλοκής σε εμπόλεμες επιχειρήσεις, δείχνει ανέτοιμη να δεχτεί οποιαδήποτε απώλεια, ασχέτως των ωφελημάτων που αναπτύχθηκαν. Ο ιδιαίτερα ενισχυμένος ρόλος της, σε συνδυασμό με το πολιτικό κόστος μιας τέτοιας απόφασης, αποτελούν τροχοπέδη στην θετική αντιμετώπιση συμμετοχής, κυρίως σε περιοχές υψηλού ρίσκου. Ταυτόχρονα δημιουργείται η αίσθηση ότι δεν εξυπηρετούνται τα συμφέροντα της χώρας αλλά μόνο των οργανισμών, με αποτέλεσμα την αποστροφή ως προς οτιδήποτε συνδέεται με τέτοιες αποστολές.

Η διάρκεια παραμονής των στελεχών των ελληνικών ΕΔ σε αποστολές ΕΥΕ είναι έξι μήνες και η συμμετοχή τους υποχρεωτική, πράγμα το οποίο αναγκάζει το ΓΕΕΘΑ να τοποθετεί προσωπικό χωρίς να εξετάζει πάντοτε τις δυνατότητες και τις εν γένει οικογενειακές συνθήκες των στελεχών, δημιουργώντας το αίσθημα της αδικίας και την οικογενειακή αναστάτωση, πλαισιώνοντας όλες τις βάσεις για την εν δυνάμει διάλυση των οικογενειακών δεσμών. Η απομάκρυνση των στελεχών για μεγάλο χρονικό διάστημα από τις οικογένειές τους αποτελεί συχνά αιτία διαζυγίων και δημιουργεί προβληματικές οικογένειες στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας.

6.5 Οικονομική Επίδραση

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες λήψης απόφασης και συμμετοχής της χώρας μας είναι το οικονομικό κόστος ως μετρήσιμο μέγεθος, το οποίο δεν δύναται να παραβλεφθεί. Αυτό λαμβάνει διάφορες εκφάνσεις και μορφές, μία από τις οποίες αναλύθηκε παραπάνω και αφορά στην αποζημίωση του προσωπικού (είναι μόνιμο και αναπτύσσεται για έξι μήνες τουλάχιστον).

Δεν είναι όμως το μοναδικό οικονομικό μέγεθος, καθότι το αντίστοιχο κόστος αρχικής εγκατάστασης, ιδιαίτερα στην περίπτωση όπου απαιτείται η κατασκευή ή ενοικίαση ειδικών εγκαταστάσεων, αυξάνει τη συνολική επιβάρυνση⁸⁸. Στο πλείστο των ειρηνευτικών αποστολών, το πραγματικό κόστος είναι μεγαλύτερο από το αρχικώς εκτιμώμενο και πηγάζει από τη δημιουργία νέων αναγκών σε υλικοτεχνικό επίπεδο που παρουσιάζονται κατά την εξέλιξη των αποστολών.

⁸⁸ Το κόστος ανάπτυξης είναι χαμηλότερο στα Βαλκάνια. Αυξάνεται αναλογικά με την απόσταση.

Η αναγκαιότητα εκπαίδευσης και προετοιμασίας για ανάληψη επιχείρησης οδήγησε στην δημιουργία νέων δομών στο εσωτερικό της χώρας, σε μια προσπάθεια κάλυψης εκπαίδευσης στην τυπολογία των ΕΥΕ. Το κόστος οργάνωσης των δομών δεν περιορίστηκε στην αρχική κατασκευή κέντρων εκπαιδεύσεως, αλλά επιβαρύνει σε ετήσια βάση τον προϋπολογισμό με την εκπαίδευση ολόκληρων τμημάτων στο βασικό κέντρο ειδίκευσης στην Ελλάδα. Η εκπαίδευση δεν επαφίεται αποκλειστικά στην προετοιμασία του προσωπικού συμμετοχής, αλλά έγκειται επίσης στη βαθιά γνώση που απαιτείται από τους χειριστές της προσαρμογής των δογμάτων, στα διεθνή δεδομένα ανάπτυξης των ΕΥΕ. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης σε διεθνή κέντρα στο εξωτερικό και αποτελεί μία παράμετρο στο οικοδόμημα της υποστήριξης των αποστολών.

Στην αντίπερα όχθη η εξέλιξη των εξοπλισμών, ως απαίτηση της αποστολής, οδηγεί στην δέσμευση κονδυλίων για εξυπηρέτηση των ΕΥΕ, που πολλές φορές δεν συμπίπτει με τις απαιτήσεις για την άμυνα της χώρας. Αποτελεί δυσβάσταχτο έξοδο, που δεν μπορεί να αποφευχθεί, παρά ελάχιστα να περιορισθεί. Η υποστήριξη με εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα αποτελεί αδήριτη ανάγκη και οποιαδήποτε έκπτωση ισοδυναμεί με μείωση των μέτρων ασφαλείας και δύναται να κοστίσει ζωές. Το κύρος της χώρας από μια επιτυχημένη αποστολή βασίζεται πρωτίστως στην κατάρτιση του προσωπικού και στα στρατιωτικά κατάλληλα μέσα που αυτό διαθέτει.

Η υποχρεωτική συνεισφορά της Ελλάδας στις ΕΥΕ ανέρχεται στο 0,471% του μειωμένου πλέον προϋπολογισμού των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, ενώ το ίδιο ποσοστό συνεισφέρει η χώρα μας στον ετήσιο τακτικό προϋπολογισμό των ΗΕ (βλ. Παράρτημα «ΣΤ»). Για την περίοδο Ιούλιος 2017 - Ιούνιος 2018, ο προϋπολογισμός των ειρηνευτικών επιχειρήσεων κινήθηκε στα επίπεδα των 8,6 δις δολάρια⁸⁹. Η οικονομική συμμετοχή της χώρας στις ειρηνευτικές αποστολές του ΟΗΕ είναι υποχρεωτική⁹⁰ και ασχέτως εάν το κόστος φαίνεται περιορισμένο, η δημοσιονομική της κατάσταση δημιουργεί δυσκολίες στην προσπάθειά της να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις.

⁸⁹Χώρες, όπως οι ΗΠΑ, επιμένουν στην ανάγκη δραστικών μειώσεων στον εν λόγω προϋπολογισμό, καθόσον αποτελούν τον μεγαλύτερο χορηγό στις ΕΥΕ.

⁹⁰ Η Ελλάδα ανήκει στην ομάδα κρατών της κατηγορίας Β', όπου η καταβολή στον ετήσιο προϋπολογισμό της κάθε ειρηνευτικής αποστολής είναι αισθητά μειωμένος σε σχέση με τις μεγάλες δυνάμεις.

Το οικονομικό κόστος δεν έχει αποκλειστικά αρνητική χροιά, καθώς η πολιτισμική διείσδυση σε μια χώρα έχει και οφέλη. Οι ΕΥΕ, χωρίς να αποτελεί βασικό τους στόχο, αναπτύσσουν τα ελληνικά οικονομικά συμφέροντα μέσω της προώθησης των ελληνικών προϊόντων, που εισέρχονται στην τοπική αγορά. Αυτό συμβάλλει στην αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) με όλες τις μορφές⁹¹ της συμβάλλοντας στη στρατηγική διεθνούς επέκτασης (Χατζηδημητρίου 2003, 217).

Η μεγαλύτερη χρονικά παραμονή του στρατιωτικού προσωπικού λαμβάνει και μια άλλη διάσταση, καθώς προάγει την ευκολότερη ελληνική επένδυση στις χώρες, όπου το ελληνικό στοιχείο δύναται να παράξει ασφάλεια και σταθερότητα. Η εξασφάλιση των συνθηκών για απρόσκοπτη ανάπτυξη αποτελεί στόχο των ΕΥΕ. Η σταθερότητα στην περιοχή, που επιτυγχάνεται μέσω μιας ειρηνευτικής δύναμης, είναι βασικό κριτήριο επένδυσης. Όταν αυτή επιτυγχάνεται μέσω μιας ελληνικής συμμετοχής προδιαθέτει θετικά τον εκάστοτε επενδυτή ελληνικών συμφερόντων όσον αφορά την γεωγραφική επιλογή της επένδυσης, η οποία διαθέτει έντονο στρατιωτικό εθνικό στοιχείο.

Η ανάπτυξη εμπορικών επιχειρήσεων σε μια ασταθή περιοχή⁹², αποτελεί επιχειρηματική επιδίωξη, καθώς αναμένεται να αποδώσει τα μέγιστα με την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης. Οι επιχειρήσεις που ήδη έχουν αναπτυχθεί πριν την αναχώρηση των στρατευμάτων, διαθέτουν ισχυρό πλεονέκτημα έναντι των τοπικών επιχειρήσεων που προσπαθούν να ορθοποδήσουν και έναντι αυτών που στοχεύουν να δραστηριοποιηθούν. Από τα παραπάνω συνάγεται εμμέσως ότι, μια αποστολή αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο της ελληνικής επιχειρηματικότητας στο εξωτερικό με την τοπική αγορά και οι συνθήκες ευδοκιμούν στις γειτονικές χώρες της Ελλάδος, λόγω της πληθώρας των αποστολών. Στη διάσταση της οικονομικής θεωρίας, όλα τα παραπάνω έχουν ως μακροπρόθεσμο στόχο τη διεθνή επέκταση της παραγωγής μέσω της ανεύρεσης νέας αγοράς, που αυξάνει το βαθμό της διεθνοποίησης αυτής, μειώνει το κόστος παραγωγής και εκμεταλλεύεται νέες πρώτες ύλες και εργατικό δυναμικό σε ξένες χώρες.

⁹¹ Ουγατρική, αποκλειστικής ιδιοκτησίας, διεθνής κοινοπραξία ή μερική εξαγορά.

⁹² Μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας πολλές ελληνικές επιχειρήσεις μεταφέρθηκαν ή απέκτησαν δραστηριότητα στις νεοδημιουργηθείσες χώρες.

Δε δύναται να παραβλεφθεί και ο ρόλος των αμυντικών βιομηχανιών (κρατικών και μη) και η ανάπτυξη αυτών που επηρεάζεται από την πληθώρα των ΕΥΕ. Οι αποστολές δεν παύει να αποτελούν πηγή εσόδων για ένα σύνολο εταιρειών. Αν αναλογιστεί κανείς ότι οι συμβατικοί πόλεμοι τείνουν να εκλείψουν και οι περιφερειακές τοπικές συγκρούσεις εμφύλιες και μη, αποτελούν κύριο εκφραστή της ανάπτυξης των προϊόντων τους, κατανοεί την επιρροή στη εξέλιξη, σχεδιασμό και ανάπτυξη αυτών. Ουδείς συμμερίζεται την άποψη ότι επιδιώκεται η ύπαρξη τοπικών συγκρούσεων προς όφελος των αμυντικών βιομηχανιών, όμως οι ΕΥΕ δίνουν την ώθηση για ανάπτυξη προϊόντων προς εξυπηρέτηση τους, προσανατολίζουν τις τεχνολογίες και εστιάζουν τις δραστηριότητες παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό συγκροτήθηκε το 2014 και ο Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού με 115 εταιρείες ως μέλη, στην προσπάθεια αξιοποίησης της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας, δίνοντας νέα πνοή στην ελληνική εξαγωγική ικανότητα και αποδεικνύοντας την ύπαρξη προοπτικής που αναπτύχθηκε κυρίως μέσω των ΕΥΕ.

Οι οικονομικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες στα Βαλκάνια αυξάνονται⁹³ και η επιρροή των ελληνικών φορέων προωθείται σταθερά σε μια χρονική περίοδο, που η προσπάθεια οικονομικής επέμβασης στην περιοχή από χώρες της Ανατολής είναι έντονη. Οι επενδύσεις σε συγκεκριμένους τομείς βοηθούν στην οργάνωση των δομών για ένταξη των χωρών αυτών στην ΕΕ και στο ΝΑΤΟ, καθώς και στην παράλληλη προώθηση των εθνικών συμφερόντων. Δημιουργείται μια αλληλουχία αντιδράσεων με αρχή την ελληνική συμμετοχή στις ΕΥΕ και πέρας την εγκαθίδρυση της μέγιστης ελληνικής επιρροής στην περιοχή. Διαπιστώνει κανείς ότι ειδικά στην ΠΓΔΜ, μετά την ανάληψη ειρηνευτικών επιχειρήσεων με έντονο το ελληνικό στοιχείο, οι επενδύσεις ελληνικών ή μεικτών συμφερόντων έχουν πολλαπλασιαστεί, με 8 επιχειρήσεις να συμπεριλαμβάνονται στις 200 μεγαλύτερες στη χώρα και τελικά την χώρα μας να καταλαμβάνει την 7η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών, παρόλο που το ονοματολογικό δεν έχει οριστικά επιλυθεί.

Αντίστοιχα στο Κόσσοβο η Ελλάδα μετά το 1999 και με συνεχή ειρηνευτική συμμετοχή έχει αναπτύξει 150 επιχειρήσεις αυξάνοντας συνεχώς τις

⁹³ Στη Βουλγαρία ιδρύθηκαν 17050 εταιρείες ελληνικών συμφερόντων από το 2008, στη Ρουμανία λειτουργούν 7000 και στη FYROM δημιουργήθηκαν 40.000 θέσεις εργασίας από εταιρείες ελληνικών συμφερόντων, κυρίως λόγω διαφορετικότητας του φορολογικού συστήματος.

εξαγωγές της (8η θέση ανάμεσα στους ξένους επενδυτές) δεκαπλασιάζοντας τις εξαγωγές της σε 334 εκ. δολ., ενώ στην Αλβανία το 25% των ΑΞΕ προέρχεται από ελληνικές εταιρείες καθιστώντας τη χώρα μακράν τον πρώτο ξένο επενδυτή από το 2007 και έπειτα. Αντίστοιχα στη Βοσνία από το 1994 έως το 2010, το σύνολο των ελληνικών επενδύσεων ανήλθε στα 2,2 εκ. ευρώ, ενώ από το 2010 μέχρι σήμερα τετραπλασιάστηκε στα 8,1 εκ ευρώ. Παράλληλα οι εξαγωγές σε προϊόντα έχουν εκτοξευτεί σε πάνω από 100 εκ. ευρώ με συνεχώς αυξανόμενο θετικό ισοζύγιο.

Ιδιαίτερης σημασίας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας αποτέλεσε η εμφάνιση ενός αρνητικού φαινομένου που συνδέθηκε με την ασφάλεια της παγκόσμιας ναυσιπλοΐας, η θαλάσσια πειρατεία. Η αδυναμία ελέγχου⁹⁴ του αχανούς των θαλασσιών οδών, αποτέλεσε το πρόσφορο έδαφος για τη δέσμευση φορτίων πλοίου και το αίτημα λύτρων για απελευθέρωση αυτών από παραστρατιωτικές οργανώσεις.

Η διεθνής κοινότητα ανταποκρίθηκε άμεσα με διάφορους οργανισμούς και επιχειρήσεις⁹⁵ προς εξάλειψη του φαινομένου, χωρίς σημαντικές επιτυχίες, οι οποίες οδήγησαν στην ανάπτυξη ιδιωτικών εταιρειών ασφαλείας (Maritime Security Companies). Ο όγκος των εταιρειών ελληνικών συμφερόντων πολλαπλασιάστηκε από το 2005 κατ' αντιστοιχία με τον ελληνικό εμπορικό στόλο⁹⁶. Τα συμφέροντα πλοιοκτητών για ασφαλή και έγκαιρη μεταφορά των φορτίων τους, ώθησαν ελληνικές επιχειρήσεις ασφαλείας, οργανωμένες από πρώην στρατιωτικούς που είχαν συμμετάσχει σε ΕΥΕ ή είχαν εκπαιδευτεί στο αντικείμενο, να επεκταθούν στην ασφάλεια πλοίων με τεράστια οικονομικά οφέλη για τις ίδιες, καθώς και την εθνική οικονομία. Η συμμετοχή ελληνικού στρατιωτικού προσωπικού σε επιχειρήσεις υπό τον ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ ή την ΕΕ, αποτέλεσε το συνδυαστικό κρίκο και το έναυσμα για την ίδρυση και οικονομική εξάπλωση ελληνικών εταιρειών στην αντιπειρατεία, καθιστώντας αυτές ως πρωτοπόρες σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε αυτό συνέβαλε στο μέγιστο βαθμό η ύπαρξη του ΚΕΝΑΠ σαν κέντρο ναυτικής αποτροπής, που έδωσε την ευκαιρία πιστοποίησης μεγάλου πλήθους στρατιωτικών στο αντικείμενο.

⁹⁴ Κυρίως στην περιοχή του Κόλπου του Άντεν στη Σομαλία.

⁹⁵ «Operation Allied Provider» και «Allied Protector» από το ΝΑΤΟ και επιχείρηση «ATALANTA» από την ΕΕ, στις περιοχές του Κόλπου του Αδεν και του κέρατος της Αφρικής.

⁹⁶ Τον Ιαν 2017, σύμφωνα με τα ετήσια στοιχεία της UNCTAD, ο ελληνόκτητος στόλος αριθμούσε 4.199 πλοία που αποτελεί το 16,71% του παγκόσμιου στόλου.

6.6 Οικονομίες Κλίμακος

Η προώθηση της επονομαζόμενης Έξυπνης Άμυνας (Smart Defense⁹⁷) στην Ελλάδα στο πλαίσιο του στρατηγικού δόγματος του NATO, στηρίζεται σε ένα βαθμό στις EYE. Εκ πρώτης όψεως η άποψη αυτή δείχνει προοδευτική και δημιουργεί προβληματισμό για το ποσοστό σύνδεσης των δύο εννοιών. Η έξυπνη άμυνα αποτελεί ένα σχέδιο ενθάρρυνσης των συμμάχων να συνεργασθούν για την απόκτηση των απαραίτητων στρατιωτικών ικανοτήτων, με σκοπό τον καθορισμό προτεραιοτήτων, τον συντονισμό των προσπαθειών και την κοινή χρήση των δυνατοτήτων. Στόχος της χώρας είναι να περιορισθούν οι δαπάνες μέσω της πρόσληψης ή παροχής δυνατοτήτων από και προς τα άλλα μέλη μιας συμμαχίας. Η ιεράρχηση, η στοχευμένη εξειδίκευση και η συνεργασία αποτελούν τους τρεις πυλώνες της έξυπνης άμυνας οι οποίοι προωθήθηκαν μέσω των EYE. Αυτές αποτέλεσαν το κύριο μέσο διασύνδεσης της Ελλάδος με τα άλλα κράτη σε στρατιωτικό επίπεδο, προκειμένου να επιτευχθούν οι οικονομίες κλίμακος για μια «ανταλλαγή» δυνατοτήτων⁹⁸. Εν προκειμένω, η ελληνική συμμετοχή σε EYE ώθησε την υλοποίηση της έξυπνης άμυνας, αφού έφερε σε επαφή τις στρατιωτικές δυνάμεις με ξένες, προβάλλοντας τις δυνατότητες μας. Αυτό οδήγησε πληθώρα κυβερνήσεων, να αναπτύξουν συγκεκριμένες περιορισμένες σε αριθμό δυνατότητες, να δανειστούν αυτές που δεν μπορούν να υλοποιήσουν και να μοιραστούν άλλες (pooling and sharing), εξοικονομώντας από τον αμυντικό προϋπολογισμό.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο αυτό είχε αντίκτυπο στην ανάδειξη της Συντονισμένης Ετήσιας Επισκόπησης για την Άμυνα (CARD) και την υπογραφή της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (PESCO)⁹⁹ στον τομέα της άμυνας. Η CARD προωθεί την ενισχυμένη αμυντική συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών και βοηθάει αυτά να επωφεληθούν από τις οικονομίες κλίμακας, ενώ η PESCO έχει στόχο την από κοινού ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων από κράτη, τα οποία δύνανται και επιθυμούν να εμπλακούν σε δεσμευτική βάση. Ουσιαστικά μέσω των EYE υλοποιήθηκε η προσέγγιση στρατιωτικών τμημάτων της ένωσης, σε επιχειρήσεις, οι οποίες αποτέλεσαν τον προθάλαμο για το εγχείρημα της

⁹⁷ Πρότυπη εφαρμογή η έξυπνη άμυνα της Σιγκαπούρης. Κάτι ανάλογο άρχισε να επιχειρείται και στην Κύπρο.

⁹⁸ Υφίστανται 156 πολυεθνικά σχέδια «Έξυπνης Άμυνας» εκ των οποίων 24 βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο. Η Ελλάδα συμμετέχει σε 3, ενώ έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον και σε άλλα.

⁹⁹ 11 Δεκ 17 από το Συμβούλιο των ΥΠΑΜ της ΕΕ.

κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την άμυνα. Ο στόχος δεν είναι η δημιουργία ενός Ευρωστρατού και οι ΕΥΕ δεν έχουν τίποτα να προσφέρουν σε αυτή την κατεύθυνση. Στόχος είναι η συνεργασία, ο συντονισμός και η παροχή ασφαλείας στις δοκιμαζόμενες περιοχές και κατ' επέκταση στους ευρωπαϊούς πολίτες μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης (Integrated Approach).

Τα κράτη - μέλη επενδύουν συνολικά περίπου 200 δις ευρώ σε ετήσια βάση για την άμυνά τους, επένδυση η οποία προφανώς συνεισφέρει και στην ευρωπαϊκή άμυνα. Μέσω της συνεργασίας και αλληλοκάλυψης από τους προαναφερθείσες πρωτοβουλίες, μπορούν να εξοικονομηθούν από 25 έως 100 δις το χρόνο. Οι ΕΥΕ αντανακλούν πλήρως την προσπάθεια αυτή από την ΕΕ, ασχέτως εάν οι αποστολές με χρήση στρατιωτικών μέσων υπό την αιγίδα της ένωσης είναι εξαιρετικά περιορισμένες και σε νηπιακό επίπεδο ακόμα.

7 Αξιολόγηση – Συμπεράσματα – Προτάσεις

7.1 Συμπεράσματα

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης ως παράγοντας τερματισμού των συγκρούσεων στο ευρύτερο περιβάλλον και η αγωνιώδης ελπίδα ότι την αβεβαιότητα του ψυχρού πολέμου θα διαδεχόταν η συλλογική ασφάλεια, αποδείχθηκε ευχολόγιο των αναλυτών της διεθνούς πολιτικής. Αντί αυτού παρατηρήθηκε μια αέναη προσπάθεια κάλυψης του δημιουργηθέντος κενού ισχύος από τους δυνητικούς ηγεμόνες, που οδήγησε στην αναζωπύρωση περιφερειακών συγκρούσεων.

Οι απειλές ασφάλειας και ειρήνης, δεν περιορίζονται πλέον στις συμβατικής μορφής κρίσεις, αλλά διευρύνθηκαν σημαντικά με αποτέλεσμα η αποσόβησή τους, να αποτελεί πολυσύνθετη δραστηριότητα αυξάνοντας την αιωρούμενη αβεβαιότητα.

Η νέα κατάσταση οδήγησε τους διεθνείς οργανισμούς, με πρωτεργάτη τον ΟΗΕ, να αναζητήσουν και να υιοθετήσουν νέα μέτρα πολιτικής-στρατιωτικής αντιμετώπισης και να μετεξελιχτούν στο όριο των θεσμικών κειμένων. Αν και ο ρόλος του, επηρεάστηκε από εθνικές πολιτικές και συμφέροντα και η παρέμβασή

του δημιούργησε τη νομική αντιδικία μεταξύ εθνικής κυριαρχίας και ανθρωπιστικής επέμβασης, δεν τίθεται ζήτημα υποβάθμισης.

Η τελική μορφή των ειρηνευτικών αποστολών αναμορφώθηκε μέσα από μια σειρά αποφάσεων των διεθνών οργανισμών. Σε όλες τις αποφάσεις τους δηλώθηκε απερίφραστα η απαρέγκλιτη στάση τους για την υποστήριξη της διατήρησης ειρήνης.

Οι διπλωματικές ενέργειες του ΟΗΕ είναι απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων μιας ειρηνευτικής επιχείρησης, σε συνδυασμό με την αμεροληψία της δύναμης, προκειμένου να αποφευχθεί μια παταγώδης αποτυχία, ενώ η συναίνεση των μερών αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της απόφασης επέμβασης.

Οι ΕΥΕ επιφορτίζονται με μια σωρεία αποστολών που κυμαίνεται από παροχή βοήθειας σε πολιτικές διαδικασίες, μεταρρύθμισης δικαστικών και νομοθετικών συστημάτων, οργάνωσης και επίβλεψης εκλογών, εκπαίδευσης δυνάμεων, αφοπλισμού, παροχής στήριξης για την επιστροφή εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων μέχρι την επιβολή της ειρήνης με χρήση νομιμοποιημένης βίας.

Η πολυδιάστατη αυτή επιχείρηση δημιουργεί απαίτηση για εξέλιξη των δυνάμεων από πλευράς οργάνωσης, δομής, εκπαίδευσης, διοίκησης και ελέγχου κατάλληλης, για την εκπλήρωση σαφώς διατυπωμένης αποστολής, με συγκεκριμένη απόφαση και εντολή. Οι αρμοδιότητες και υποχρεώσεις ρυθμίζονται και πηγάζουν από συμφωνίες μεταξύ των συμμετεχόντων, του ΟΗΕ και του κράτους που δέχεται στο έδαφος του την επιχείρηση, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε παρέκκλιση που οδηγεί σε αδικοπραξία.

7.1.1 Αδήριτη Ανάγκη ή Επιβάρυνση

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα συμμετέχει εδώ και δεκαετίες, στο βαθμό που δύναται να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις, στις προσπάθειες ειρηνευτικής επίλυσης των διαφορών και εγκαθίδρυσης της ειρήνης και ειδικά σε περιοχές αυξημένου ενδιαφέροντός της, όπως είναι τα Βαλκάνια. Η συμμετοχή, ως μέρος των υποχρεώσεων της χώρας, αποτελεί τρόπο προώθησης των εθνικών συμφερόντων στο εξωτερικό. Επιτυγχάνεται μέσω της διάθεσης προσωπικού και μέσων μετά από κλήση του ΟΗΕ, προβάλλοντας και μετατρέποντας τη χώρα

από παθητικό παρατηρητή, σε ενεργητικό παράγοντα διαμόρφωσης παγκόσμιας ισορροπίας.

Η Ελλάδα εκπληρώνει μια πλειάδα μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων που αναδεικνύουν την αξία της συμμετοχής σε ΕΥΕ και συνοψίζονται στους πυλώνες της στρατιωτικής ατομικής και συλλογικής αναβάθμισης, τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των ΕΔ, προβολής δυνατοτήτων και στρατιωτικής αναγνώρισης της ισχύος της. Τα τελευταία χρόνια, οι στρατιωτικές απαιτήσεις της διατήρησης της ειρήνης έχουν επιβάλλει αναγκαία τη συνεχή επανεξέταση των τεχνικών λειτουργιών, ακολουθώντας τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις, ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος να ξεπεραστούν. (ΜακΛάφλιν, 2009, 213)

Σε πολιτικό επίπεδο αποφεύγεται η τάση να τεθεί σε διεθνή απομόνωση, δημιουργούνται ερείσματα για συμμετοχή σε υψηλού επιπέδου αποφάσεις και αναβαθμίζεται ο ρόλος και το κύρος της στο παγκόσμιο γίγνεσθαι. Σε κοινωνικό επίπεδο αντίστοιχα προβάλλονται οι πανανθρώπινες αξίες που υποστηρίζει, η διάθεση για συνεισφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η γνωστοποίηση του ελληνικού πολιτισμού. Αμέριστη είναι και η συμβολή σε οικονομικό επίπεδο καθώς διευρύνεται η εθνική οικονομία, αναπτύσσονται οι ελληνικές ιδιωτικές και κρατικές επιχειρήσεις και προωθούνται τα ελληνικά συμφέροντα στο εξωτερικό.

Η Ελλάδα πρέπει να συμμετέχει ενεργά σε ειρηνο-ανθρωπιστικές επιχειρήσεις υπό την αιγίδα Διεθνών Οργανισμών, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της στην εξωτερική πολιτική και να προασπίζει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εθνικά της συμφέροντα.

Η απόφαση ελληνικής συμμετοχής στρατιωτικών τμημάτων, αποτελεί μια πολυσύνθετη διαδικασία που αξιολογεί πολλούς παράγοντες οφέλους και κόστους. Η οικονομική συγκυρία δεν επιτρέπει ανεξέλεγκτη συμμετοχή αλλά προσεκτική ανάλυση όλων των κριτηρίων και των συνεπειών που δεν είναι εύκολο να αναδειχθούν ή να εκτιμηθούν.

7.2 Προτάσεις σε Πολιτικό-Κοινωνικό Επίπεδο

Η Ελλάδα οφείλει να ελέγχει το δίκαιο της επέμβασης, που ακόμα και αν νομιμοποιείται από το ΣΑ, δύναται να υποκρύπτει πολιτικά συμφέροντα και

επιδιώξεις. Η αναγκαιότητα αυτών των επεμβάσεων οφείλεται να αξιολογείται σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να αποφευχθεί ανάμειξη που στερείται νομικής βάσης, στρατηγικής ή πολιτικής λογικής και διεθνούς νομιμότητας. Προϋποθέτει εξελιγμένους μηχανισμούς ανάλυσης με βάση τους διεθνείς κανόνες και εξειδικευμένο προσωπικό με βαθιά γνώση του Διεθνούς Δικαίου.

Η αξιολόγηση και εμπειριστατωμένη εξέταση του κόστους (πολιτικού, οικονομικού, στρατιωτικού και κοινωνικού) και του οφέλους από πιθανή συμμετοχή, που δεν θα περιορίζεται στις οφθαλμοφανείς επιπτώσεις, αλλά θα διεισδύει στις μακροπρόθεσμες συνέπειες σε όλους τους τομείς, είναι επιβεβλημένη. Επιβάλλεται αντίστοιχα η οργάνωση δομών που να εφεκλύουν την ορθολογική δράση και την επιλογή του μέγιστου εθνικού συμφέροντος. Οι ΕΥΕ αποτελούν μέσο προώθησης της εξωτερικής πολιτικής και αμυντικής διπλωματίας. Η επιτυχία της συμμετοχής δεν κρίνεται μέσω μιας απλής επιφανειακής αποτίμησης των επιχειρησιακών δυνατοτήτων, αλλά μέσω μιας εκτίμησης της συμβολής της αποστολής στη συνολική επίτευξη του στρατηγικού στόχου.

Παρότι η θέληση και το όφελος είναι οι πλέον κρίσιμες συνιστώσες απόφασης, η αποφυγή μαξιμαλιστικών προσδοκιών επιτυγχάνεται από τη λεπτομερή ανάλυση των δυνατοτήτων των τμημάτων, στρατιωτικών κυρίως και πολιτικών δευτερευόντως. Κρίσιμοι παράγοντες είναι ο έλεγχος - διοίκηση, η απόσταση της περιοχής από την ελληνική επικράτεια, η υποστήριξη διοικητικής μέριμνας κ.α. Συλλογικές μελέτες από αρμόδιους φορείς που να αναλύουν τα παραπάνω στοιχεία είναι απαραίτητες και θα περιορίσουν τη λανθασμένη επιλογή.

Η Ελλάδα, κυρίως για επιχειρήσεις που αναπτύσσονται στο εγγύς περιβάλλον της, οφείλει να επιδιώκει την απόκτηση μιας δυναμικής συμβολής κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης των εντολών. Η προώθηση και εντατικοποίηση του ρόλου της στο παγκόσμιο στερέωμα, αλλά και στους μηχανισμούς λήψης απόφασης, αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Θα πρέπει να εστιάσει τις προσπάθειες στην ανάληψη πρωτοβουλιών, με προβολή της συμμετοχής της και της σημασίας του έργου της, ως μέλος των οργανισμών και ενεργό αντίστοιχο των ΕΥΕ.

Αδήριτη ανάγκη αποτελεί η ενημέρωση της κοινής γνώμης προκειμένου να στηρίζει, ενισχύει και να προωθεί την εθνική στρατηγική, χωρίς να την υποδαυλίζει. Επιτυγχάνεται μέσω προβολής του ανθρωπιστικού χαρακτήρα της αποστολής κυρίως από τα ΜΜΕ και τους θεσμικούς φορείς.

Σημαντική εκτιμάται και η πρόσληψη συνδέσμων, μεταφραστών από τον τοπικό πληθυσμό, για την ευκολότερη εκπλήρωση της αποστολής αλλά και τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος, ανάπτυξη φιλικών δεσμών και αντίστοιχη προώθηση του ελληνικού πολιτισμού στον πληθυσμό αυτό. Η αρωγή στην κοινωνική τοπική ανάκαμψη με αποτυπωμένη την εθνική σφραγίδα, καθιστά τις ελληνικές ΕΔ συντελεστή σταθερότητας και ασφάλειας. Το παραπάνω σε συνδυασμό με την εκτέλεση κοινωνικού χαρακτήρα πολιτιστικών εκδηλώσεων εντός και εκτός στρατοπέδων, αποτελεί ένα είδος ψυχολογικών επιχειρήσεων μετάδοσης της ελληνικής κληρονομιάς κατά τη διάρκεια των αποστολών.

Άλλωστε κατά την τελευταία δεκαετία, παρατηρητές και συνομιλητές των επιχειρήσεων του ΝΑΤΟ σε περιοχές, όπως το Αφγανιστάν και το Ιράκ έχουν δει μια αυξανόμενη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος αμάχων σε τέτοιες επιχειρήσεις. Οι άμαχοι στο πλαίσιο στρατιωτικών επιχειρήσεων περιλαμβάνουν τους τοπικούς και κατά καιρούς το διεθνές προσωπικό υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της τροφοδοσίας και της συντήρησης και στρατιωτικούς υπαλλήλους ή ακόμη και υποεπιτροπές διοίκησης σε ρόλο συμβουλευτικής ή και ηγετικής θέσης. (Λούσιους 2016, 45)

Ιδιαίτερο ρόλο θα διαμορφώσει η συμμετοχή και άλλων κρατικών υπηρεσιών στις ΕΥΕ, με εξειδικευμένο πολιτικό προσωπικό (ειδικοί ψυχολογικών επιχειρήσεων κλπ) προς υποστήριξη των στρατιωτικών δυνάμεων.

7.3 Προτάσεις σε Στρατιωτικό Επίπεδο

Η υιοθέτηση κοινών μεθόδων και πρακτικών και αντίστοιχη λειτουργία τους σε εθνικό επίπεδο από τις ΕΔ, αναγνωρίζεται προκειμένου να ανταπεξέλθουν με ευκολία στις αυξημένες απαιτήσεις των ΕΥΕ. Για να πρωταγωνιστήσει η χώρα στην περιοχή των Βαλκανίων κυρίως, οφείλει να ακολουθήσει, αξιοποιήσει τα νατοϊκά πρότυπα, με σκοπό να αναδειχθεί ως η μόνη σταθερά αξιόπιστη στρατιωτική δύναμη στην περιοχή. Η πολυπλοκότητα

των αποστολών οδηγεί στην αναβάθμιση και προσανατολισμένη εκπαίδευση στην εκάστοτε αποστολή. Αυτό επιτυγχάνεται με:

α. Εκπαίδευση και αύξηση της διαλειτουργικότητας του προσωπικού πριν την αναχώρησή του, σε καταστάσεις εκτεταμένου άγχους καθώς και στην αντιμετώπιση και διαχείρισή του.

β. Διαλειτουργικότητα. Οι δυνάμεις εκείνες που θα κληθούν να επιβάλουν την ειρήνη θα πρέπει να φθάνουν σε κατάλληλα και συγκεκριμένα επίπεδα συντονισμών των συστημάτων διοικήσεως - ελέγχου - πληροφοριών, αλλά και διαλειτουργικότητας, οργάνωσης και εκπαίδευσης πριν από τη συγκρότησή τους. Μετά την ανάθεση της αποστολής να γίνεται ανάλυση της κατάστασης που επικρατεί στην περιοχή καθώς και του τοπικού – περιφερειακού περιβάλλοντος δράσης.

γ. Εμπειριστατωμένη ενημέρωση συνθηκών, δίκαιου πολέμου, κανόνων εμπλοκής και Διεθνών Οργανισμών, ανάλογα με τους παράγοντες και τους κινδύνους της αποστολής, πριν την έναρξη αυτής.

δ. Καθολική αναβάθμιση του ρόλου του Πολυεθνικού Κέντρου Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων Υποστήριξης της Ειρήνης (ΠΚΕΕΥΕ), μέσω της στελέχωσης αυτού και των υποδομών του και εξέλιξή του σε κέντρο εκπαίδευσης διεθνούς ακτινοβολίας, δίνοντας βαρύτητα στην προσέλευση ξένων διαλεκτών αλλά και σπουδαστών.

ε. Αξιοκρατία. Πέραν της εκπαίδευσης χρήσιμη είναι η αξιολόγηση του προς επιλογή προσωπικού, όχι βάση της τυποποιημένης διαδικασίας μοριοδότησης αλλά των ικανοτήτων που απαιτούνται από την αποστολή. Η επιλογή οφείλει να απεμπλακεί από τα κοινωνικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ατομικές οικονομικές ανάγκες και να προσαρμοστεί στα συμφέροντα των ΕΔ και του κράτους. Ταυτόχρονα προϋποθέτει μη υποδαύλιση της εθνικής ασφάλειας, με την απόσπαση προσωπικού-τμημάτων εμπλεκόμενων άμεσα στα εθνικά σχέδια.

στ. Αναβάθμιση του Εθνικού Κέντρου Πληροφοριών για την άμεση λήψη, την επεξεργασία, τη ροή και την αξιολόγηση των πληροφοριών για την υποστήριξη των αποστολών πριν και κατά τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων.

ζ. Διαμόρφωση νοοτροπίας και κουλτούρας και εμπέδωση των εθνικών συμφερόντων και στόχων που δύναται να επιτευχθούν από την συγκεκριμένη αποστολή. Γνώση των κανόνων συμπεριφοράς και των επιπτώσεων που δυνατόν να έχει εσφαλμένη ή ορθή ενέργεια από τους συμμετέχοντες.

η. Εξασφάλιση αναπτυσσόμενης τεχνολογίας και εξοπλισμού αναλόγως της αποστολής, ο οποίος όμως θα δύναται να τύχει εκμετάλλευσης για την εθνική ασφάλεια.

Καθοριστικό ρόλο κατέχει η συμμετοχή των ελληνικών ΕΔ σε πολυεθνικές ασκήσεις, και να επιδιώκουμε την ευθύνη της πραγματοποίησής τους, καθώς και η οργάνωση διεθνών συμποσίων με θέμα τις ειρηνο-ανθρωπιστικές επιχειρήσεις στα οποία να επιδιώκεται η συμμετοχή Ελλήνων και ξένων στελεχών με εμπειρία σε τέτοιες αποστολές.

Απαραίτητη κρίνεται η συγκρότηση Σχηματισμού επιπέδου Ταξιαρχίας αποκλειστικά για ειρηνευτικές αποστολές, με παράλληλη δημιουργία αντίστοιχης διεύθυνσης στο ΓΕΕΘΑ με επιπλέον στελέχωση από προσωπικό με γνώσεις νομικής Διεθνούς δικαίου και διεθνών συμβάσεων, επιστημονικούς συνεργάτες, που θα ενημερώνουν και θα προετοιμάζουν ψυχολογικά όλους τους άνδρες των ελληνικών αποστολών και στρατιωτικό ιερέα κυρίως για ψυχολογικούς λόγους και την εξύψωση του ηθικού.

Αφού μελετηθούν ξένα εγχειρίδια και αναλυθούν σε βάθος οι αποκτηθείσες εμπειρίες από τη συμμετοχή της Ελλάδας σε επιχειρήσεις ειρήνης, απαιτείται να εκπονηθεί επικαιροποιημένο εγχειρίδιο με θέμα «ειρηνευτικές επιχειρήσεις».

Η επιδίωξη σε στρατιωτικό επίπεδο έγκειται στη στελέχωση των κρίσιμων θέσεων των ΕΥΕ, που δύναται να επηρεάσουν καταστάσεις αλλά και στην εθνική αντιπροσώπευση στις συσκέψεις των πολυεθνικών στρατηγείων, στις οποίες λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις.

Η προσεκτική σχεδίαση και συντονισμός με άλλα κράτη της στοχευμένης εξειδίκευσης, προς ενίσχυση της έξυπνης άμυνας και πλήρης εκμετάλλευση αυτής, αποτελεί μονόδρομο. Σε αντίθεση με την εξειδίκευση από επιλογή, όπου μειώνεται ή διαγράφεται συγκεκριμένη δυνατότητα από τις δομές, χωρίς καμία

διαβούλευση και συντονισμό με τους συμμάχους, η στοχευμένη εξειδίκευση επιτυγχάνει τη διατήρηση όλων των ικανοτήτων με σημαντική μείωση των αμυντικών δαπανών.

Η ενεργή συμμετοχή της χώρας σε όλους τους πρωτοεμφανιζόμενους μηχανισμούς της ΕΕ για την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Άμυνας αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Αρχικά για ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των μελών και εν συνεχεία για την εξοικονόμηση πόρων μέσω της τυποποίησης και της διαλειτουργικότητας.

Τέλος κρίνεται εποικοδομητική η συνεχής αναθεώρηση των δογμάτων ειρηνευτικών αποστολών που να καλύπτει όλα το φάσμα των δραστηριοτήτων, κατόπιν ενδελεχούς μελέτης και αξιοποίησης των εμπειριών που αποκτώνται και η εκμετάλλευση αναγνωρισμένων αδυναμιών άλλων κρατών σε πολιτικό-στρατιωτικό επίπεδο. Επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη δικτύων πληροφοριών, τα οποία θα συλλέγουν πολιτικό-στρατιωτικές πληροφορίες.

8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Ο πόλεμος αρχίζει όταν θέλεις, αλλά δεν τελειώνει όταν θέλεις» Ν. Μακιαβέλι. Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις είναι έτσι σχεδιασμένες, ώστε να δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες, επάνω στις οποίες θα δράσουν οι πολιτικές και διπλωματικές δυνάμεις για τον τερματισμό των ενόπλων συγκρούσεων. Υποστηρίζουν την ειρηνευτική διαδικασία, αλλά δεν την υποκαθιστούν. Αποτελούν το ένα θεμέλιο, αλλά απουσίας των υπολοίπων, αδυνατούν να εξασφαλίσουν την ειρήνη. Ο ρόλος τους έτυχε εκμετάλλευσης και τα ηθικά τους κίνητρα καταπλακώθηκαν στον βωμό του αγώνα απόκτησης συμφέροντος, αλλά δεν έπαψαν ποτέ να αποτελούν την κινητήρια δύναμη για ασφάλεια και ειρήνη στον κόσμο.

Η χρησιμοποίηση των ελληνικών ΕΔ σε ΕΥΕ, αποτελεί κύριο πρεσβευτή εθνικού συμφέροντος στη σύγχρονη διεθνή πραγματικότητα, διαμηνύοντας την παρουσία και τον ρόλο αυτών στην εξάσκηση εξωτερικής πολιτικής προς ικανοποίηση του συμφέροντος αυτού. Η ενεργός εμπλοκή των δυνάμεων από τη χώρα μας θα αποτελέσει στο μέλλον σημείο έριδος μεταξύ των οπαδών της εθνικής κυριαρχίας και της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, θέτοντας δίλημμα κόστους-οφέλους στους λήπτες της κρίσιμης πολιτικής απόφασης. Η εύρεση της αποδοτικότερης λύσης καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής διαδικασία, που όσο και να επεξεργαστεί από τον ανθρώπινο νου, δεν εγγυάται την επιτυχία.

Οι ΕΔ οφείλουν να ανταπεξέλθουν σε μια ειρηνευτική επιχείρηση οποτεδήποτε κληθούν, συνεκτιμώντας τον κυκεώνα δυσχερειών και την πληθώρα των απαιτήσεων της σύγχρονης εποχής.

«Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις δεν είναι δουλειά για στρατιωτικούς, αλλά μόνο οι στρατιωτικοί μπορούν να τις εκτελέσουν» Dag Hammarskjold ΓΓ ΟΗΕ (Απρ 1953-Σεπ 1961).

Βιβλιογραφία

- AJP-3.4.1. *Allied Joint Doctrine for the Military Contribution to Peace Support* v.1. NATO Standardization Office, 2014.
- Anthony, F. Lang Jr. Agency and Ethics. *The Politics of Military Intervention*. New York: University of NY Press, 2002.
- Bates, B. Oswald H. Durham A. *Documents on the Law of UN Peace Operation*. Oxford: Oxford University Press, 2010.
- Bennett, L. Oliver J. *Διεθνείς Οργανισμοί: Αρχές και Προβλήματα*. Αθήνα: Gutenberg, 2006.
- Bellamy J.A., P. Williams, S. Griffin. *Understanding Peacekeeping*. Polity Press, 2004.
- Boniface, Pascal. *Οι πόλεμοι του Αύριο*. Αθήνα: Παπαζήση, 2004.
- Bratersky Maxim and Lukin Alexander, *The Russian Perspective on UN Peacekeeping: Today and Tomorrow*, Moscow, HSE Myasnitskaya Ulitsa, 2017:
- Bruno, S. *The Charter of the United Nations*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Chesterman, S. *Just War or Just Peace, Humanitarian Intervention and International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Chomsky, N. *Ο Νέος Στρατιωτικός Ανθρωπισμός, Μαθήματα από το Κοσσυφοπέδιο*. Αθήνα: Scripta, 2000.
- Department of Peacekeeping Ops.,. *UN Peacekeeping Operations-Principles and Guidelines*. Department of Peacekeeping Ops, 2008.
- Diehl, F.P. *Peace Operations-War and Conflict in the Modern World*. Great Britain: Polity Press, 2008.
- Dorn Walter, *Air Power in Un operations or Wings for Peace*, Royal Military College of Canada, 2014
- Fetherstore, A. *Towards a Theory of United Nations Peacekeeping*. London: Macmillan, 1994.

Findley, T. *The New Peacekeepers and the New Peacekeeping-In Challenges for the New Peacekeepers*. Oxford: Oxford University Press, 1996.

Gill, T. *Enforcement and Peace Enforcement Operations, The Handbook of the International Law of Military Ops*. Oxford: Oxford University Press, 2010.

Gray, C. *International Law and the Use of Force*. Oxford: Oxford University Press, 2004.

Holmes – Eber Paula, *Dealing with Cultural Differences*, Washington, Springer of International Publishing Switzerland, 2016.

Homan, K. *Multinational Peace Support Operations: Problems and Prospects, Beyond the UN Charter: Peace, Security and the Role of Justice*. Hague: Hague Academic Coalition, 2008.

<http://m.naftemporiki.gr>. Sep 16, 2018.

<http://rn.naftemporiki.gr/story/1292111/protos-kai-me-diafora-o-ellinoktitos-stolos> (accessed Sep 29, 2018).

<https://unric.org>.

https://unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=10 (accessed Oct 03, 2018).

James, A. *Peacekeeping in International Politics*. London: Macmillan, 1990.

Jervis, Robert. *Cooperation under the Security Dilemma*. *World Politics*, τευχ. 2, Jan 1978.

Karlsrud John, *The UN at War, Peace Operations in a New Era*, Oslo, Norway, Εκδόσεις Palgrave Macmillan 2018.

Langholtz Harvey, *Principles and Guidelines for UN Peacekeeping Operations*, Williamsburg, USA, Εκδόσεις Harvey J. Langholtz, Ph.D., 2010.

Lucious Gerard, *Effective Civil-Military Interaction in Peace Operations, Theory and Practice*, Breda, Sebastiaan Rietjens Editors, 2016.

Macqueen, N. *United Nations Peacekeeping in Africa since 1960*. London: Pearson Education, 2002.

Malone, M. *The UN Security Council-From the Cold War to the 21st Century*. Lynn Ryenner Publishers, 2004.

Mclaughlin Rob, *United Nations Naval Peace Operations in the Territorial Sea*, Boston, Martinus Nijhoff Publishers, 2009.

Mearsheimer, J.J. *E.H.Carr vs Idealism.The battle Rages On International Relations*, τομ 19, τευχ. 2, 2005. Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων. Αθηνά: Ποιότητα, μτφ. Κ. Κολιόπουλος, 2007.

Reynolds, D. *The Origins of the Cold War in Europe.International Perspectives*. Yale: Yale University Press, 1994.

Schmid, Helga Maria. <https://peacelab.blog>. Oct 11, 2016.

<https://peacelab.blog/2016/10/towards-an-integrated-approach-to-conflicts-and-crises-germanys-central-role-in-european-conflict-prevention-stabilization-and-peacebuilding> (accessed Sep 20, 2018).

Schnabel, R. Thakur A. *United Nations Peacekeeping Operations.Ad hoc Missions, Permanent Engagement*. Tokyo: UN University Press, 2001.

Schweigman, D. *The Authority of the Security Council under Chapter VII of the UN. Kluwer Law International*, 2001.

Smith, J. Baylis- S. *The Globalization of World Politics*. Oxford: Oxford University, 2001.

Snow, D. *Peacekeeping, Peacemaking and Peaceenforcement: The US Role in the New International Order*. US Army War College, Strategic Studies Institute, 1993.

Steele Robert David, *Peace from Above: Envisioning the Future of UN Air Power*, Royal Military College of Canada, 2014

Taft, D. Daniel P. *Peace Operations: Trends, Progressand Prospects*. Washington D.C.: Georgetown University Press, 2008.

Thakur, C. Aoi- R. *Unintended Consequences of Peacekeeping Operations*. Tokyo: UN University Press, 2007.

UN, Secretary General. *An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping. A/47/277-S/24111*, 1992.

—. *Supplement to an Agenda for Peace: Position Paper of the Secretary-General on the Occasion of the Fiftieth Anniversary of the UN*. 1995.

Waltz, Kenneth. *Θεωρία Διεθνούς Πολιτικής*. Αθήνα: Ποιότητα, μτφ Κ. Κολιόπουλος.

Whalan Jenny, *How Peace Operations Work*, Oxford, Oxford University Press, 2013

White, N.D. *Keeping the Piece. The UN and the Maintenance of International Peace and Security*. Manchester, 1997.

Zwanenburg, M. *Accountability of Peace Support Ops*. Martinus Nijhoff Publishers, 2005.

Αλμπάνης, Ε. *Διεθνής Επέμβαση*. Αθήνα: Libro, 2001.

Αντωνόπουλος Κ., Μαγκλιβέρας Κ. *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Αντωνόπουλος, Κ. *Η Ατομική Ποινική Ευθύνη στο Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σακκουλα, 2003.

ΓΕΣ/ΔΙΔΟ. *Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων ΣΞ*. Αθήνα: ΓΕΣ/ΔΙΔΟ, 2010.

Δούση Ε, Δίπλα Χ. *Εξήντα Χρόνια από την Ιδρυση των Ηνωμένων Εθνών-Ειρήνη Ανθρώπινα Δικαιώματα, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Θεσμική Μεταρρύθμιση*. Αθήνα: Σιδέρης, 2007.

Δούση, Ε. *Διεθνής Ευθύνη και Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις*. Αθήνα: Σάκκουλα, 2008. ΕΕ, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο- Συμβούλιο. <http://www.consilium.europa.eu>. Μαρ 14, 2018. <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/athena/> (accessed Oct 20, 2018).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Λευκή Βίβλος για το Μέλλον της Ευρώπης*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017.

Ηλιάδη, Ι. "<http://www.armyvoice.gr>." Sep 22, 2018.

<http://www.armyvoice.gr/2017/11/giati-i-evropaiki-amina-mas-afora-ti-ipe-o-stratigos-kostarakos-stin-setha.html?m=1> (accessed Oct 22, 2018).

Ηλιόπουλος, Η. "<http://www.elesme.gr>." <http://www.elesme.gr>.

http://www.elesme.gr/elesmegr/periodika/t36/t36_06.htm (accessed Oct 23, 2018).

Ηρακλείδης Α., *Διεθνής Κοινωνία, Ιστορία, Δίκαιο, Θεσμοί, Διαχείριση Ένοπλης Βίας*. Αθήνα: Σιδέρης, 2005.

Ηφαιστός, Π. *Οι Διεθνείς Σχέσεις ως Αντικείμενο Επιστημονικής Μελέτης στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό*. Αθήνα: Ποιότητα, 2004.

Θεοδωρόπουλος Β., Ιωακειμίδης Π., Κουλουμπής Θ. *Το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Άμυνα*. Αθήνα: Σιδέρης, 1999.

Καλπύρης, Ε. *Κυρώσεις χωρίς τη Χρήση Βίας υπό το Καθεστώς του Κεφ. VII του Χάρτη των ΗΕ*. Αθήνα: Σακκουλα, 2001.

Κουσκουβέλης, Η. *Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις*. Αθήνα: Ποιότητα, 2010.

Κωνσταντινίδης, Α. *Νομικοί Περιορισμοί και Δικαστικός Έλεγχος του ΣΑ του ΟΗΕ*. Αθήνα: Σάκκουλα, 2004.

Κωσταράκος, Μιχαήλ Στγος. *Προκλήσεις Στρατιωτικής Ευρωπαϊκής Επιτροπής* (Παρουσίαση στην ΑΔΙΣΠΟ, Sep 29, 2018).

Λιακόπουλος, Δ. *Το Δίκαιο στην Ανθρωπιστική Επέμβαση*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, 2001.

Μάζης, Θ. *Ζητήματα Πολιτικής Νομιμοποίησης των Ειρηνευτικών Αποστολών. Το Παράδειγμα της Γερμανικής Στρατιωτικής Παρουσίας στο Αφγανιστάν*. Αθήνα: ΙΑΑ, 2004.

Μακρής, Σ. *Πολιτικό Σύστημα και Διεθνείς Σχέσεις: η Ελληνική Περίπτωση Μέσα από τη Συγκριτική Προοπτική*. Αθήνα: Παπαζήση, 2008.

Νάσκου-Περράκη, Π. *Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών-Η Θεσμική Διάσταση*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, 2004.

Νικολάου, Γ. *Η Οργάνωση της Ασφάλειας στον Ευρωπαϊκό Χώρο, Διατλαντική Συνεργασία και Παράλληλες Πρωτοβουλίες*. Αθήνα: Παπαζήσης, 1995.

Ντόκος, Θ. *Διεθνείς Σχέσεις-Σύγχρονη Θεματολογία και Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Παπαζήση, 2008.

Παπαστυλιανός, Χ. *Οι Διεθνείς Στρατιωτικές Επεμβάσεις. Από τις Συμμαχίες στη Μονοκρατορία των ΗΠΑ*. Αθήνα: ΙΑΑ, 2002.

Περράκης, Σ. *Κόσοβο, Ανατρέποντας τη Διεθνή Δικαιοταξία: Αυτοδιάθεση και Απόσχιση Εθνοτήτων στον 21ο Αιώνα*. Αθήνα: Σιδέρης, 2008.

Πεσμαζογλου, Σ. *Κόσοβο, η Διττή Ύβρις. Επιτήρηση και Τιμωρία*. Αθήνα: Πατάκης, 2000.

Ραγίης Ι. *Σύγχρονες μορφές στρατιωτικών επιχειρήσεων: τα μεταβαλλόμενα επίπεδα του πολέμου και των ενόπλων συγκρούσεων*. Αθήνα: Σταμούλης, 2002

Ραγίης, Ι. *Δημόσια Διπλωματία και Στρατηγική Επικοινωνία σε Πολυεθνικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις Διαχείρισης Κρίσεων*. Αθήνα: Σταμούλης, 2014.

Ραγίης, Ι. *Η Συμμετοχή της Ελλάδος σε ΕΥΕ*. Αθήνα: ΙΑΑ, 2001.

Ρούκουνας, Ε. *Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Σατλάνης, Χ. *Θεμελιώδεις Έννοιες και Διαστάσεις της Διεθνούς Ευρωπαϊκής Έννομης Τάξης, Εισαγωγή στο Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλα, 2005.

Σισιλιάνος, Λ. *Η Εξουσιοδότηση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για Χρήση Βίας*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, 2003.

Σπυρόπουλος, Γ. *Η Ανθρωπιστική Επέμβαση στις Διεθνείς Σχέσεις: Νεότερες Ερμηνείες*. Αθήνα: Παπαζήση, 2000.

Τελανιάν, Μ. *Οι Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις του ΟΗΕ στις Σύγχρονες Διεθνείς και Εσωτερικές Συγκρούσεις*. Αθήνα: Σάκκουλα, 2001.

Τζιφάκης Ν., Φακιολάς Ε. <http://eeep.pspa.uoa.g>.

http://eeep.pspa.uoa.gr/fileadmin/eeep.pspa.uoa.gr/uploads/IEIP_Working_Papers/WP2004_-_A0204.pdf (accessed Sep 29, 2017).

Τσιτισσελίκης, Κ. *Επιβάλλοντας της Ειρήνη-Η Νομιμότητα των Στρατιωτικών Επέμβάσεων στα όρια του Ανθρωπισμού*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, 2001.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, *Λευκή Βίβλος*. Αθήνα: Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού, 2014.

Χατζηδημητρίου, Ι. *Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες*. Θεσ/νικη: Ανικούλα, 2003.

Χατζηκωνσταντίνου, Κ. *Ανθρωπιστική Επέμβαση και Ευθύνη για Προστασία*. Αθήνα: Παπαζήση, 2008.

—. *Επτά + 1 Προβλήματα για το Ανθρωπιστικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σιδέρης, 2010.

Χειλά, Ε. *Ο Ρόλος της Μεσολάβησης στο Χειρισμό Κρίσεων, Ο ΟΗΕ στην Εποχή της Μοναδικής Υπερδύναμης*. Αθήνα: Σιδέρη, 1999.

Χριστοδουλίδης, Δ. Μπουραντώνης Θ. *Ο ΟΗΕ στο Κατώφλι της Μεταψυχροπολεμικής Εποχής*. Αθήνα: Σιδέρης, 1998.

Παράρτημα Α - Ελληνική Συμμετοχή και Περατωθείσες Αποστολές

Κορέα (08 Νοε 1950-Μαι 1958): Επέμβαση των ΗΕ με αποστολή διεθνούς δύναμης με σκοπό την αναχαίτιση της εχθρικής δράσεως της Β. Κορέας και την διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της Ν. Κορέας. Η Ελλάδα, σαν κράτος-μέλος του ΟΗΕ ανταποκρίθηκε και απέστειλε τον Νοε 1950 το Εκστρατευτικό Σώμα Ελλάδος (ΕΚΣΕ). Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων απωλέσθησαν 15 Αξιωματικοί και 168 Οπλίτες του ΣΞ και 12 στελέχη της ΠΑ, Το ΕΚΣΕ για την πολεμική του δράση τιμήθηκε με εύφημο μνεία και ευαρέσκεια από τους Προέδρους των ΗΠΑ και της Δημοκρατίας της Κορέας.

Κονγκό (14 Μαρ 1961-9 Νοε 1961): Συμμετείχε με κλιμάκιο Α/Φ της 3ης Μοίρας Μεταφορών και με το αεροπορικό απόσπασμα Κονγκό, με σκοπό τη μεταφορά των ομογενών από τις επαναστατημένες περιοχές σε άλλες και την εδραίωση της τάξης στην περιοχή. Τέθηκε υπό τις διαταγές των αεροπορικών δυνάμεων του Ο.Η.Ε. και ανέλαβε την εκτέλεση διάφορων αποστολών με Α/Φ του Ο.Η.Ε., που επικεντρώθηκαν κυρίως σε μεταφορές πάσης φύσεως υλικού και προσωπικού.

Επχση Κουβέιτ ΝΕΑΡΧΟΣ (2 Σεπ 1990-31 Ιουλ 1991): Απόπλους την 2 Σεπ 1990 των Φ/Γ ΛΗΜΝΟΣ και ΕΛΛΗ για την Α. Μεσόγειο, με αποστολή τη συμβολή στην αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας μετά την εισβολή του Ιράκ. Εκτελέστηκε μεγάλος αριθμός νηοψιών και ελέγχων φορτίων, με τη συνδρομή των ελικοπτέρων και των ανδρών της ΔΥΚ που επέβαιναν επ' αυτών.

Κουβέιτ UNICOM (31 Απρ 1991-6 Οκτ 2003): Μετά την απελευθέρωση του Κουβέιτ και με την ολοκλήρωση του πρώτου πολέμου εναντίον του ΙΡΑΚ, το ΣΑ του ΟΗΕ εγκαθίδρυσε την αποστολή παρατηρητών των Ηνωμένων Εθνών ανάμεσα στις δύο χώρες, στην οποία από 26 Απρ 1991 συμμετείχε και η Ελλάδα με δύναμη 7 Αξκών του ΣΞ.

Βόρειο ΙΡΑΚ-UNGCI (26 Ιούλ 1991-11 Σεπ 2003): Από τα μέσα Ιουλ 1991, δημιουργήθηκε, ύστερα από την υπογραφή συμφωνίας μεταξύ εκπροσώπου του ΟΗΕ και της Κυβερνήσεως του ΙΡΑΚ, η αποστολή Φρουρών στο Β. ΙΡΑΚ, στην οποία συμμετείχε και η χώρα μας με δύναμη 30 στελεχών και των τριών Κλάδων των Ε.Δ. Αποστολή τους ήταν η επιτήρηση της περιοχής του Β. Ιράκ μετά την αποχώρηση των Ιρακινών δυνάμεων και η παροχή προστασίας σε

ανθρωπιστικές οργανώσεις που παρείχαν βοήθεια στους τοπικούς Κουρδικούς πληθυσμούς.

Σομαλία UNITAF (4 Μαρ 1993-3 Μαρ 1994): Η κατάσταση στη Σομαλία το 1990 επιδεινώθηκε, όταν διαλύθηκε ο στρατός της, με αποτέλεσμα όλες οι φυλές να οπλιστούν και να ξεκινήσει ένας εμφύλιος πόλεμος μεταξύ τους. Ο Ο.Η.Ε. αποφάσισε, την αποστολή δυνάμεων προκειμένου η κατάσταση να τεθεί υπό έλεγχο. Για το σκοπό αυτό μια δύναμη Πακιστανών Στρατιωτικών, με την ονομασία UNOSOM I (United Nations Operation in Somalia) καθώς και αξιωματικοί παρατηρητές από διάφορα κράτη - μέλη εστάλησαν εκεί για να ρυθμίσουν και να σταματήσουν τη διαφαινόμενη καταστροφή. Εγκρίθηκε από την Ελλάδα η αποστολή Λόχου δύναμης 19 Αξιωματικών, 7 Μονίμων Υπαξικών και 80 ΕΠΥ, με την επωνυμία Ελληνικό Απόσπασμα Σομαλία (ΕΛΛΑΣΟΜ) και από τους τρεις Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων (64 Σ.Ξ., 21 Π.Ν. και 21 Π.Α.), ο οποίος αναχώρησε για τη Σομαλία την 22α Φεβ 1993. Η αποστολή του Ελληνικού τμήματος, ήταν παροχή ιατρικής βοήθειας, ασφάλεια και διανομή τροφίμων του ΟΗΕ στον πληθυσμό της περιοχής της επαρχίας Ουατζίτ και παροχή περιορισμένης τεχνικής υποστήριξης για την ανασυγκρότηση της περιοχής.

Γεωργία NOMIG (21 Σεπ 2008-Σεπ 2011): Η σύγκρουση στην Αμπχαζία, άρχισε με κοινωνικές αναταραχές και προσπάθειες από τις τοπικές αρχές να διαχωριστούν από τη Δημοκρατία της Γεωργίας. Η συμμετοχή της χώρας μας στην ΕΥΕ αποφασίσθηκε να είναι 12 στελέχη (6 από ΓΕΣ, 4 από ΓΕΝ, 2 από ΓΕΑ), 8 στελέχη των 2 Επιχειρησιακών Ομάδων Επιτήρησης (ΟΜΥ), 2 στελέχη στην Υπηρεσία Υποδοχής (RSOM), στο λιμάνι του Πότι (Γεωργία) και 2 στελέχη (Watchkeepers) στο Στρατηγείο της EUMM, στην Τιφλίδα.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) ECMM - EUMM: Με κοινή δήλωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, στις 8 Ιουλ 91, αποφασίσθηκε η ανάπτυξη Αποστολής Επιτήρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Αποστολή της ήταν η παρακολούθηση της εφαρμογής των συμφωνιών κατάπαυσης του πυρός καθώς και άλλων συμφωνιών, οι οποίες είχαν υπογραφεί από τους αντιμαχόμενους και την Ε.Ε. Η αρχική συμμετοχή της χώρας μας από τον Ιουλ 1991 μέχρι τον Δεκ 1993, ήταν 9 Αξικοί του ΣΞ. Από 1 Ιαν 1994 μέχρι 30 Ιουν 1994 συμμετείχαμε με

ενενήντα 92 στελέχη και των τριών Κλάδων των ΕΔ. Από 1 Ιουλ 94 η χώρα μας συμμετείχε με 24 στελέχη, τα οποία στα πλαίσια μείωσης την παρούσα περίοδο ανέρχονται σε 15 στελέχη, 6 του Σ.Ξ., 5 του Π.Ν. και 3 της Π.Α. Από 01 Ιαν 08, η χώρα μας δεν συμμετέχει πλέον.

Νότιος Αφρική (Απρίλιος 1994-Μάιος 1994): Με απόφαση της Ε.Ε. συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών, με ονομασία Αποστολή Ευρωπαϊκής Εκλογικής Ομάδας, η οποία εντάχθηκε στα πλαίσια του Ο.Η.Ε., με αποστολή την ασφαλή διεξαγωγή των εκλογών που πραγματοποιήθηκαν στην εν λόγω χώρα την 27η Απρ 1994 και τη συνδρομή στην ομαλή μετάβαση στη Δημοκρατία της Ν. Αφρικής. Στην εν λόγω δύναμη η χώρα μας συμμετείχε με 16 Αξιωματικούς.

Αιθιοπία (10 Μαΐ 1994 - 10 Ιουν 1994): Με απόφαση της Ε.Ε. συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών στην Αιθιοπία για την ασφαλή διεξαγωγή των εκλογών που πραγματοποιήθηκαν στην εν λόγω χώρα την 5 Ιουν 1994. Στην δύναμη η χώρα μας συμμετείχε με 3 Αξιωματικούς. Διάρκεια της αποστολής 1 μήνας.

Αλβανία: Η κρίση ξέσπασε στις αρχές Μαρ 1997 στην Αλβανία, λόγω κατάρρευσης του «παρα-τραπεζικού» συστήματος. Μετά την απόφαση του ΣΑ του ΟΗΕ της 28ης Μαρτίου 1997, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας προσωρινής Πολυεθνικής Δύναμης Προστασίας (FMP - Multinational Protection Force) υπό τον ΟΑΣΕ, για να διευκολύνει την ασφαλή διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας. Την 5η Απρ 1997, μετέβη στην Αλβανία, η πρώτη Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ), συνολικής δύναμης 803 ανδρών με 224 οχημάτων, στα πλαίσια της επιχείρησης «ALBA», με αποστολή να εξασφαλίζει τα κύρια σημεία εισόδου στην περιοχή επιχειρήσεων, για την άφιξη της ανθρωπιστικής βοήθειας. Η Ελληνική Δύναμη παρέμεινε στην Αλβανία μέχρι της 31 Αυγ 1999. Η ΝΑΤΟϊκή παρουσία στην Αλβανία, συνεχίστηκε με την ύπαρξη Πολυεθνικής Δύναμης, η οποία ονομάστηκε Communication Zone-West, υπό την ΚFOR. Την 1η Αυγ 2000 δημιουργήθηκε η νέα Ελληνική Δύναμη, στα πλαίσια της Νατοϊκής επιχείρησης «JOINT GUARDIAN», με έδρα το Δυρράχιο. Η Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ - 3) είχε σαν αποστολή την εξασφάλιση της δυνατότητας ακώλυτης οδικής επικοινωνίας μεταξύ του πολιτικού αεροδρομίου RINAS και του λιμανιού του Δυρραχίου.

Παλαιστίνη (9 Νοε 1995 - 25 Ιαν 1996): Το 1995, η ΕΕ συνέβαλε στην προετοιμασία και παρακολούθηση των Παλαιστινιακών εκλογών. Στο πλαίσιο αυτό, εγκατέστησε στην περιοχή μια Ευρωπαϊκή Εκλογική Ομάδα, ενώ συστάθηκε και Ευρωπαϊκή Αποστολή Παρακολούθησης. Στην εν λόγω αποστολή η χώρα μας συμμετείχε από 9 Νοε 1995 μέχρι 12 Δεκ 1995, με 4 στελέχη ενώ από 12 Δεκ 1995 μέχρι 25 Ιαν 1996 με 2 στελέχη.

Απεγκλωβισμός 240 Ξένων Αξιωματικών από την Αλβανία - Επιχείρηση "ΚΟΣΜΑΣ 15 Μαρτίου 1997: Λόγω της έκρυθμης κατάστασης αποφασίστηκε η μεταφορά ξένων υπηκόων από την Αλβανία. Ο συνολικός αριθμός που μεταφέρθηκαν από τα Τίρανα στο Δυρράχιο για επιβίβαση στα Ελληνικά πλοία ήταν 171 Κινέζοι, 40 Αιγύπτιοι, 10 Ιρανοί και 20 Ιορδανοί και Παλαιστίνιοι. Για την εν λόγω αποστολή διατέθηκαν η Φ/Γ ΑΙΓΑΙΟΝ, η ΤΠΚ ΚΑΒΑΛΟΥΔΗΣ, το Ν/Α ΚΛΕΙΩ, η Τ/Α ΛΑΙΛΑΨ και διμοιρία ανδρών της ΔΥΚ.

Κονγκό-Επιχείρηση ΑΡΤΕΜΙΣ (12 Ιουλ 2003-1 Σεπ 2003): Το ΣΑ του ΟΗΕ, αποφάσισε την ανάληψη ειρηνευτικής επιχείρησης στην Λ. Δ. του Κονγκό με αποστολή τη σταθεροποίηση και ασφάλεια στην περιοχή BUNIA. Η επιχείρηση, με κωδική ονομασία "ARTEMIS", άρχισε στις 12 Ιουλ 2003 υπό την Ε.Ε. Η δε δύναμη που αναπτύχθηκε ονομάστηκε IEMF (Interim Emergency Multinational Force). Η συμμετοχή της χώρας μας στην επιχείρηση ήταν 2 Αξιωματικοί του ΣΞ, οι οποίοι είχαν αναλάβει καθήκοντα επιτελών στο Στρατηγείο της Επιχείρησης (OHQ), στο Παρίσι και 1 αεροσκάφος C-130 για υποστήριξη της επιχείρησης, με εκτέλεση δυο πτήσεων ανά μήνα.

Βοσνία Ερζεγοβίνη IFOR-SFOR (14 Δεκ 1995-4 Δεκ 2004): Ως επακόλουθο της καταστροφικής διαμάχης, που ξέσπασε στην παραπάνω πρώην επαρχία της Γιουγκοσλαβίας το 1991, η ΕΕ και ο ΟΑΣΕ, ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την εδραίωση της ειρήνης στην περιοχή. Στις αρχές του 1992 εγκαταστάθηκε στο έδαφος της πρώην Γιουγκοσλαβίας η UNPROFOR, με εντολή την παρεμβολή ανάμεσα στους αντιμαχόμενους. Παράλληλα, αναπτύχθηκε στο έδαφος της ΠΓΔΜ και η UNPREDEP. Εν συνεχεία αποφασίστηκε η σύσταση από το NATO Πολυεθνικής Στρατιωτικής Δύναμης με ζώνη ευθύνης τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και ονομασία IFOR (Implementation Force - Δύναμη Επιβολής Ειρήνης). Η επιχείρηση έλαβε την κωδική ονομασία "JOINT ENDEAVOR". Στις 28 Ιουν 2004, ελήφθη η επίσημη απόφαση από το NATO, για τερματισμό της SFOR και την

ανάληψη επιχείρησης υπό την ΕΕ την 4η Δεκ 2004 με την επωνομασία "ALTHEA". Η Ελληνική συμμετοχή αρχικά αποτελούνταν από: 1 ειδικό Λόχο Μεταφορών, δύναμης 250 ανδρών με 117 οχήματα, με έδρα το VISOKO, που ονομάστηκε Ελληνική Δύναμη Βοσνίας (ΕΛΔΥΒ), 1 Φρεγάτα και δύο Ναρκαλιευτικά, για τις ανάγκες της επιχείρησης SHARP GUARD, 2 Α/Φ C-130 και 17 άνδρες ως προσωπικό υποστήριξης, με έδρα το RIMINI ΙΤΑΛΙΑΣ, για τις ανάγκες μεταφορών προσωπικού και υλικών των IFOR - SFOR και 15 Αξιωματικούς, για ενίσχυση των Στρατηγείων. Το Νοέ 1996 το ΚΥΣΕΑ αποφάσισε την παράταση της συμμετοχής της ΕΛΔΥΒ στην πολυεθνική δύναμη, η οποία στις 20 Δεκ μετονομάστηκε σε SFOR (Stabilization Force). Η αποστολή της ΕΛΔΥΒ, στο πλαίσιο των γενικών αποστολών της SFOR, ήταν η εκτέλεση μεταφορών εφοδίων και υλικών πάσης φύσεως από και προς τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Βοσνίας

Τσαντ EUFOR TCHAD-RCA: Οι βίαιες συγκρούσεις στο Darfur προκάλεσαν κύμα προσφύγων περίπου 230.000 ατόμων που κατάφυγαν στο Τσαντ και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία. Με πρωτοβουλία της Γαλλίας, συζητήθηκε η ανάληψη δράσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), για την αντιμετώπιση της κρίσης και κατόπιν σχετικής απόφασης την 25η Σεπ 07 του ΣΑ/ΗΕ, αποφασίστηκε στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) η υποστήριξη ανάλογης επιχείρησης. Η απόφαση προέβλεπε την ανάπτυξη πολυδιάστατης Διεθνούς Δύναμης στην περιοχή με την ονομασία MINURCAT (United Nations Mission in the Central Africa Republic and the Chad) για 1 χρόνο, καθώς και την εξουσιοδότηση στην ΕΕ να αναλάβει επιχείρηση με την ονομασία EUFOR (Europe Force) CHAD/RCA για ένα χρόνο περίπου μέχρι να αναλάβει η MINURCAT. Το Δεκ 2007 αποφασίστηκε η έγκριση συμμετοχής της χώρας μας με διάθεση 1 μεταφορικού αεροσκάφους C-130 για εκτέλεση τακτικών αερομεταφορών μεταξύ των αεροδρομίων N'DJAMENA και ABECHE, 3 επιτελών προς υποστήριξη του Επιχειρησιακού Στρατηγείου (ΟΗQ) στο Παρίσι και 1 επιτελούς προς υποστήριξη του Στρατηγείου Δυνάμεων στο Τσαντ.

Ερυθραία - Αιθιοπία "UNMEE": Η διαμάχη μεταξύ Ερυθραίας και Αιθιοπίας άρχισε τον Μάιο 1998, σαν αποτέλεσμα συνοριακής αμφισβήτησης. Το ΣΑ την 17ης Μαΐ 2000, επέβαλε μέτρα που στόχευαν στην παρεμπόδιση πώλησης ή

ανεφοδιασμό σε όπλα, πυρομαχικά, στρατιωτικά οχήματα, εξοπλισμό και ανταλλακτικά, καθώς επίσης και οποιαδήποτε παροχή προς τις δύο χώρες σε τεχνική βοήθεια ή εκπαίδευση σχετικά με την κατασκευή ή τη χρήση όπλων. Με την απόφαση 1312/2000 της 31ης Ιουν 2000 του ΣΑ/ΟΗΕ, συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών του ΟΗΕ, με την ονομασία UNMEE (UN Mission in Ethiopia and Eritrea), δύναμης 100 Στρατιωτικών παρατηρητών και ανάλογου πολιτικού προσωπικού, στην κοινή μεθόριο των δύο χωρών με σκοπό να λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των δύο μερών. Στην ειρηνευτική αποστολή η χώρα μας συμμετέχει από 6 Μαρ 2001 με 3 στελέχη (2 του Π.Ν και 1 της Π.Α).

Ναγκόρνο Καραμπάχ ΗLPG-ΟΑΣΕ: Στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ έχει συγκροτηθεί επιτελείο, High Level Planning Group (HLPG), με έδρα τη Βιέννη, προκειμένου να μελετά τρόπους αποκλιμάκωσης της έντασης μεταξύ των αντιμαχομένων μερών (Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν), γύρω από την περιοχή του Ναγκόρνο - Καραμπάχ. Στην Ειρηνευτική Αποστολή η χώρα μας συμμετέχει με 1 στέλεχος του Σ.Ξ. στο τμήμα επιχειρήσεων.

Επιχείρηση ESSENTIAL HARVESTH: Η αποστολή ήταν διάρκειας 30 ημερών και συμμετείχε δύναμη 4.145 ανδρών περίπου, αποκλειστικά από Νατοϊκές χώρες, με σκοπό τον αφοπλισμό και την καταστροφή του οπλισμού και των πυρομαχικών του Εθνικού Απελευθερωτικού Στρατού (NLA) των Αλβανοφώνων στη FYROM. Η ανάπτυξη της ΕΛΔΥΣ άρχισε την 24η και ολοκληρώθηκε την 25η Αυγ 2001. Η χώρα μας συμμετείχε με το 525 Μ/Κ ΤΠΖ και τμήματα υποστήριξης, συνολικής δύναμης 400 περίπου ανδρών και ονομάστηκε Ελληνική Δύναμη Σκοπίων (ΕΛΔΥΣ).

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "Amber Fo" (26 Σεπ 2001 - 15 Δεκ 2002): Σκοπός της ήταν η προστασία των διεθνών παρατηρητών, οι οποίοι είχαν σαν αποστολή τον έλεγχο της εφαρμογής του σχεδίου ειρήνης στην ΠΓΔΜ. Η χώρα μας συμμετέχει στην επιχείρηση με τη διάθεση συνολικά 28 στελεχών.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "ALLIED HARMON" (16 Δεκ 2002 - 31 Μαρ 2003): Η παρουσία του NATO μετά τις 15 Δεκ 2002, στα πλαίσια της επιχείρησης "Allied Harmony" ήταν διπλή: αφενός μεν τα επιχειρησιακά τμήματα παρείχαν υποστήριξη στους διεθνείς παρατηρητές και

αφετέρου τα συμβουλευτικά τμήματα υποβοηθούσαν την Κυβέρνηση της ΠΓΔΜ, στην ασφάλεια σε όλη τη χώρα.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "CONCORDIA" (31 Μαρ 2003-15 Δεκ 2003): Η ΕΕ ανέλαβε μια στρατιωτική επιχείρηση στην ΠΓΔΜ στις 31 Μαρ 2003. Η επιχείρηση είναι η διάδοχος κατάσταση της αντίστοιχης του ΝΑΤΟ, η οποία ολοκληρώθηκε στις 31 Μαρ. Ο στόχος της ήταν να συμβάλει περαιτέρω σε ένα σταθερά ασφαλές περιβάλλον και να επιτρέψει στην κυβέρνηση της ΠΓΔΜ να εφαρμόσει τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδος του Αυγ 2001. Η χώρα μας συμμετείχε με τη διάθεση στελεχών. Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2003 και αντικαταστάθηκε από αστυνομική δύναμη της ΕΕ.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "PROXIMA" (15 Δεκ 2003 - 15 Δεκ 2005): Η αστυνομική επιχείρηση "PROXIMA" της ΕΕ στην ΠΓΔΜ διαδέχτηκε στις 15 Δεκ 2003 την στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ "CONCORDIA". Η αποστολή ήταν η υποστήριξη στην αναδιοργάνωση της αστυνομίας. Η ελληνική συμμετοχή αποτελείτο από 5 αξιούχους της ΕΛ.ΑΣ. Η συνεισφορά των Ε.Δ. της χώρας μας στην επιχείρηση ήταν η ανάληψη, αποστολών MEDEVAC.

ECMM-EUMM: Με κοινή δήλωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, στις 8 Ιουλ 1991, αποφασίσθηκε η ανάπτυξη Αποστολής Επιτήρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (European Community Monitoring Mission - ECMM). Αποστολή της ήταν η παρακολούθηση της εφαρμογής των συμφωνιών κατάπαυσης του πυρός καθώς και άλλων συμφωνιών, οι οποίες είχαν υπογραφεί από τους αντιμαχόμενους και την Ε.Ε. Στα πλαίσια των πρωτοβουλιών και ενεργειών της ΕΕ δημιουργήθηκε ακολούθως η αποστολή παρατηρητών με ονομασία EUMM (European Union Mission Monitor), για την ειρηνική επίλυση του προβλήματος της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Η χώρα μας συμμετείχε στην Κοινοτική Επιτροπή Ελέγχου τήρησης της συμφωνίας του "BRION" στην Γιουγκοσλαβία από τον Ιούλι 1991 μέχρι τον Δεκ 1993 με 9 αξιούχους του ΣΞ. Από 1 Ιαν 94 μέχρι 30 Μαι 94, με 92 στελέχη και των τριών Κλάδων των ΕΔ. Από 1 Ιουλ 94 με 24 στελέχη, τα οποία στα πλαίσια μείωσης την παρούσα περίοδο ανέρχονται σε 15, 6 του Σ.Ξ., 5 του Π.Ν. και 3 της Π.Α. Από 01 Ιαν 08, η χώρα μας δεν συμμετέχει πλέον.

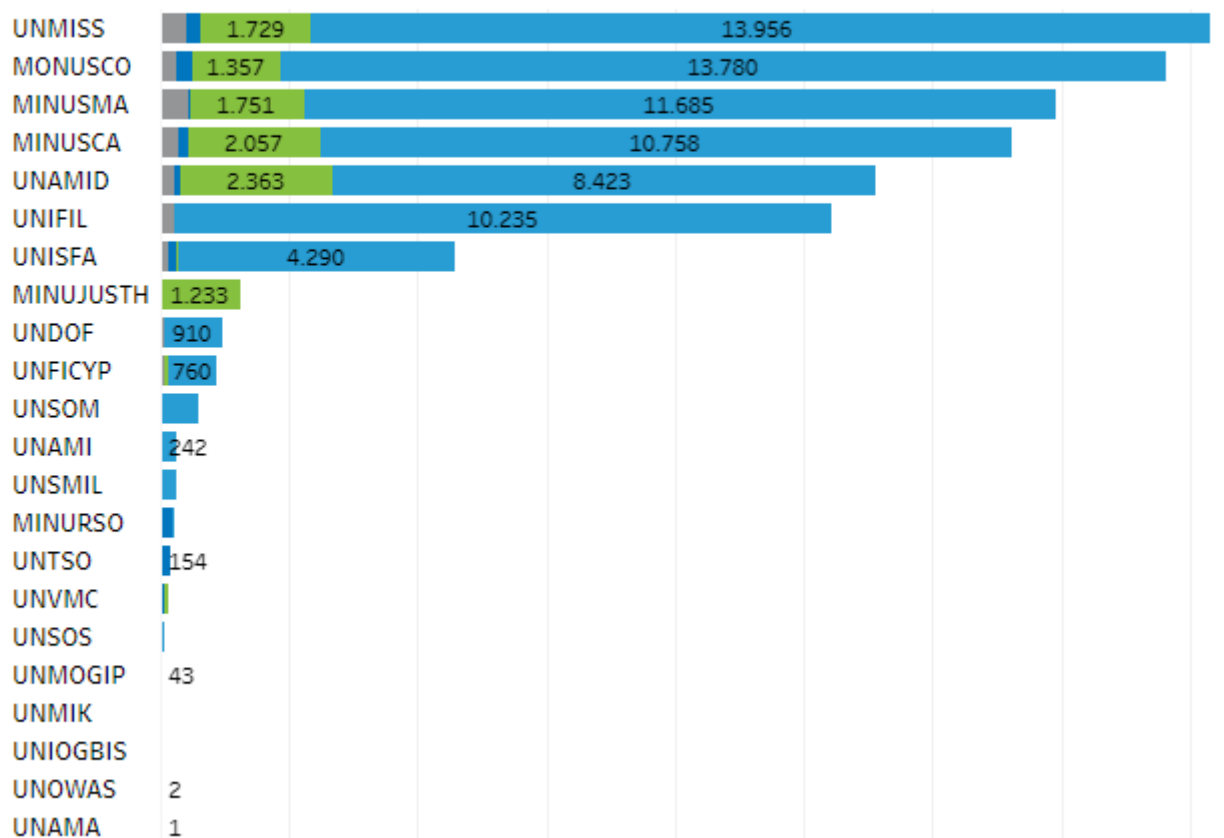
Παροχή Βοήθειας από το ΝΑΤΟ στις ΗΠΑ, μετά τον ΤΥΦΩΝΑ «ΚΑΤΡΙΝΑ» (16-19 Σεπ 05): Στις 04 Σεπ 05, οι ΗΠΑ ζήτησαν επίσημα την βοήθεια του ΝΑΤΟ, για τη διαχείριση των επιπτώσεων μετά τον καταστροφικό τυφώνα «ΚΑΤΡΙΝΑ». Το SHAPE εξέδωσε, για την εν λόγω επιχείρηση, στις 09 Σεπ 05, το OPLAN 10304. Χρησιμοποιήθηκαν οι δυνάμεις που είχαν προσφέρει τα Κ-Μ του ΝΑΤΟ στην NRF-5. Η βοήθεια που προσέφεραν τα κράτη της Ευρώπης, συγκεντρώθηκε στη βάση του Ράμσταϊν (Γερμανία) με τη χρήση των μεταφορικών αεροσκαφών της NRF-5, μεταξύ των οποίων και του Ελληνικού C-130.

Παροχή Βοήθειας από το ΝΑΤΟ στο Πακιστάν, Μετά τον Σεισμό της 8ης Οκτ 05 (10 Οκτ 2005-31 Ιαν 2006): Ελληνικό αεροσκάφος C-130 μεταστάθμευσε στο Ιντσιρλίκ και μετέφερε υλικά του ΟΗΕ από εκεί προς το Ισλαμαμπάντ. Στη δύναμη που αναπτύχθηκε στο Πακιστάν συμμετείχαν και 4 Έλληνες Αξιωματικοί. Η επιχείρηση περατώθηκε στις 31 Ιαν 2006.

Ελληνική Συμμετοχή στην Επιχείρηση της ΕΕ στη Λ.Δ. Κονγκό (24 Ιαν -30 Νοε 06): Στις 24 Ιαν 06, ο ΟΗΕ κάλεσε την ΕΕ να παρέξει μια κατάλληλη δύναμη εφεδρειών που θα ενίσχυε τις δυνατότητες ταχείας αντίδρασης της MONUC κατά τη διάρκεια και το μετέπειτα διάστημα των προεδρικών εκλογών στη Λ. Δ. του Κονγκό. Αποστολή της δύναμης της ΕΕ ήταν η υποστήριξη, της MONUC κατά την όλη διαδικασία των εκλογών και τη μετεκλογική περίοδο. Η χώρα μας στην εν λόγω επιχείρηση συμμετείχε με 1 αεροσκάφος C-130, 4 επιτελών στα στρατηγεία OHQ και FHQ, κλιμάκιο υποστήριξης του αποτελούμενο από 27 συνολικά στελέχη της ΠΑ. Η αποστολή περατώθηκε στις 31 Δεκ 2006.

Παράρτημα Β - Συνεισφορά Συμμετοχής ανά Είδος Προσωπικού

Country contributions by mission and personnel type
(as of 30 September 2018)

Personnel Types

- Contingent Troops
- Police
- Experts on Mission
- Staff Officer

Παράρτημα Γ - Δυνάμεις ανά Αποστολή - Είδος - Φύλο

Contributors to UN Peacekeeping Operations by Country and Post.

Police, UN Military Experts on Mission, Staff Officers and Troop 30/09/2018

	<u>Region</u>	<u>Country</u>	<u>Police</u>	<u>UNMEM</u>	<u>Troops</u>	<u>Staff Officers</u>	<u>Total</u>
1	Africa	Algeria	0	3	0	0	3
2	Latin America	Argentina	31	15	192	14	292
3	Europe	Armenia	0	0	32	2	34
4	Oceania	Australia	0	13	0	23	36
5	Europe	Austria	1	11	175	15	202
6	Asia	Bangladesh	806	34	6,136	103	7,079
7	Europe	Belarus	0	0	4	1	5
8	Europe	Belgium	0	1	121	11	133
9	Africa	Benin	226	9	294	20	549
10	Asia	Bhutan	0	14	0	13	27
11	Latin America	Bolivia	0	22	0	2	24
12	Europe	Bosnia and Herzegovina	32	3	0	2	37
13	Latin America	Brazil	9	23	220	22	274
14	Asia	Brunei Darussalam	0	0	30	0	30
15	Europe	Bulgaria	4	0	0	0	4
16	Africa	Burkina Faso	389	6	1,700	23	2,118
17	Africa	Burundi	0	13	744	21	778
18	Asia	Cambodia	0	13	770	17	800
19	Africa	Cameroon	363	8	750	8	1,129
20	North America	Canada	17	9	135	17	178
21	Africa	Cape Verde	1	0	0	0	1
22	Africa	Central African Republic	3	0	0	0	3
23	Africa	Chad	41	3	1,422	25	1,491
24	Europe	Chile	12	14	12	0	38
25	Asia	China	18	30	2,408	50	2,506
26	Latin America	Colombia	1	2	0	1	4
27	Africa	Congo	143	2	0	10	155
28	Latin America	Costa Rica	3	0	0	0	3
29	Africa	Côte d'Ivoire	119	2	150	12	283
30	Europe	Croatia	0	15	52	1	68
31	Latin America	Cuba	0	6	0	0	6
32	Europe	Cyprus	0	0	0	2	2
33	Europe	Czech Republic	0	9	2	4	15
34	Africa	Democratic Republic of the Congo (DRC)	1	0	0	0	1
35	Europe	Denmark	0	11	0	12	23
36	Africa	Djibouti	173	2	0	0	175
37	Latin America	Dominican Republic	1	3	0	0	4

	<u>Region</u>	<u>Country</u>	<u>Police</u>	<u>UNMILM</u>	<u>Troops</u>	<u>Staff Officers</u>	<u>Total</u>
38	Latin America	Ecuador	0	5	0	1	6
39	Africa	Egypt	768	68	2,284	68	3,188
40	Latin America	El Salvador	16	6	205	4	231
41	Europe	Estonia	0	3	39	2	44
42	Africa	Ethiopia	59	99	8,058	117	8,333
43	Oceania	Fiji	24	2	580	13	619
44	Europe	Finland	18	18	294	10	340
45	Europe	France	32	2	656	49	739
46	Africa	Gabon	0	0	436	1	437
47	Africa	Gambia	39	5	207	9	260
48	Europe	Germany	19	16	523	29	587
49	Africa	Ghana	288	44	2,327	81	2,740
50	Europe	Greece	0	0	147	1	148
51	Latin America	Guatemala	0	11	150	16	177
52	Africa	Guinea	58	10	850	18	936
53	Latin America	Honduras	0	14	0	0	14
54	Europe	Hungary	3	4	11	12	30
55	Asia	India	581	48	5,969	103	6,701
56	Asia	Indonesia	163	26	2,451	43	2,683
57	Asia	Iran (Islamic Republic of)	0	3	0	1	4
58	Europe	Ireland	12	16	461	22	511
59	Europe	Italy	6	4	1,017	28	1,055
60	Asia	Japan	0	0	0	4	4
61	Asia	Jordan	754	15	53	36	858
62	Asia	Kazakhstan	0	5	0	0	5
63	Africa	Kenya	23	23	75	46	167
64	Asia	Kyrgyzstan	20	2	0	0	22
65	Europe	Latvia	0	0	16	1	17
66	Africa	Liberia	0	1	105	10	116
67	Europe	Lithuania	1	1	34	4	40
68	Africa	Madagascar	19	0	0	0	19
69	Africa	Malawi	71	8	851	9	939
70	Asia	Malaysia	15	11	820	14	860
71	Africa	Mali	61	1	0	0	62
72	Africa	Mauritania	279	11	737	15	1,042
73	Latin America	Mexico	2	12	0	4	18
74	Europe	Moldova, Republic of	0	6	0	3	9
75	Asia	Mongolia	5	15	850	20	890
76	Europe	Montenegro	4	2	0	0	6
77	Africa	Morocco	0	4	1,270	22	1,296

	<u>Region</u>	<u>Country</u>	<u>Police</u>	<u>UNMEM</u>	<u>Troops</u>	<u>Staff Officers</u>	<u>Total</u>
78	Asia	Myanmar	0	1	0	1	2
79	Africa	Namibia	61	6	0	4	71
80	Asia	Nepal	672	48	4,888	108	5,716
81	Europe	Netherlands	8	13	234	16	271
82	Oceania	New Zealand	0	10	0	3	13
83	Africa	Niger	58	7	850	19	934
84	Africa	Nigeria	208	31	191	29	454
85	Europe	Norway	26	14	9	20	69
86	Asia	Pakistan	141	51	5,115	90	5,397
87	Oceania	Papua New Guinea	0	2	0	0	2
88	Latin America	Paraguay	1	13	12	2	28
89	Latin America	Peru	0	18	205	9	232
90	Asia	Philippines	16	10	0	0	26
91	Europe	Poland	0	6	0	0	6
92	Europe	Portugal	32	2	159	8	201
93	Asia	Qatar	0	0	0	2	2
94	Asia	Republic of Korea	4	13	599	11	627
95	Europe	Romania	29	15	0	9	53
96	Europe	Russian Federation	34	38	0	5	77
97	Africa	Rwanda	1,226	39	5,742	83	7,090
98	Oceania	Samoa	18	0	0	0	18
99	Africa	Senegal	1,250	3	1,217	36	2,506
100	Europe	Serbia	1	3	245	8	257
101	Africa	Sierra Leone	28	10	0	15	53
102	Europe	Slovakia	7	2	233	9	251
103	Europe	Slovenia	0	3	18	0	21
104	Oceania	Solomon Islands	7	0	0	0	7
105	Africa	South Africa	51	17	1,159	19	1,246
106	Europe	Spain	12	5	615	16	648
107	Asia	Sri Lanka	29	17	627	19	682
108	Europe	Sweden	48	16	229	13	306
109	Europe	Switzerland	7	17	2	7	33
110	Asia	Tajikistan	5	0	0	0	5
111	Asia	Thailand	12	7	0	10	29
112	Europe	The former Yugoslav Republic of Mace	0	0	0	2	2
113	Africa	Togo	480	13	920	27	1,440
114	Africa	Tunisia	184	6	0	15	185
115	Europe	Turkey	73	2	84	2	161
116	Africa	Uganda	4	3	530	2	539
117	Europe	Ukraine	37	17	250	8	312

	<u>Region</u>	<u>Country</u>	<u>Police</u>	<u>UNMILM</u>	<u>Troops</u>	<u>Staff Officers</u>	<u>Total</u>
118	Europe	United Kingdom	0	4	675	25	704
119	Africa	United Republic of Tanzania	66	13	2,388	43	2,510
120	North America	United States of America	4	3	0	42	49
121	Latin America	Uruguay	3	14	921	13	951
122	Asia	Viet Nam	0	3	0	5	8
123	Africa	Zambia	59	25	930	23	1,037
124	Africa	Zimbabwe	78	10	0	4	92
Grand Total			10,678	1,367	75,912	2,029	89,986

Παράρτημα Δ - Συμμετοχή Προσωπικού σε ΕΥΕ ανά Χώρα

Summary of Troop Contributing Countries By Ranking

Police/UN Military Experts on Mission, Staff Officers and Troop 30/09/2018

<u>Country</u>	<u>Male</u>	<u>Female</u>	<u>Total</u>
1. Ethiopia	7,733	600	8,333
2. Rwanda	6,704	386	7,090
3. Bangladesh	6,909	170	7,079
4. India	6,646	55	6,701
5. Nepal	5,490	226	5,716
6. Pakistan	5,366	31	5,397
7. Egypt	3,184	4	3,188
8. Ghana	2,394	346	2,740
9. Indonesia	2,611	72	2,683
10. United Republic of Tanzania	2,292	218	2,510
11. China	2,453	53	2,506
12. Senegal	2,383	123	2,506
13. Burkina Faso	2,008	110	2,118
14. Chad	1,448	43	1,491
15. Togo	1,380	60	1,440
16. Morocco	1,288	8	1,296
17. South Africa	1,052	194	1,246
18. Cameroon	1,018	111	1,129
19. Italy	1,013	42	1,055
20. Mauritania	1,042	0	1,042
21. Zambia	931	106	1,037
22. Uruguay	892	59	951
23. Malawi	869	70	939
24. Guinea	900	36	936
25. Niger	918	16	934
26. Mongolia	813	77	890
27. Malaysia	821	39	860
28. Jordan	834	24	858
29. Cambodia	733	67	800
30. Burundi	748	30	778
31. France	688	51	739
32. United Kingdom	661	43	704
33. Sri Lanka	670	12	682
34. Spain	593	55	648
35. Republic of Korea	594	33	627
36. Fiji	575	44	619
37. Germany	569	18	587
38. Benin	535	14	549
39. Uganda	499	40	539
40. Ireland	482	29	511
41. Nigeria	384	70	454
42. Gabon	406	31	437
43. Finland	317	23	340
44. Ukraine	307	5	312
45. Sweden	258	48	306

	<u>Country</u>	<u>Male</u>	<u>Female</u>	<u>Total</u>
46 .	Argentina	270	22	292
47 .	Côte d'Ivoire	265	18	283
48 .	Brazil	265	9	274
49 .	Netherlands	253	18	271
50 .	Gambia	219	41	260
51 .	Serbia	224	33	257
52 .	Slovakia	229	22	251
53 .	Peru	226	6	232
54 .	El Salvador	209	22	231
55 .	Austria	192	10	202
56 .	Portugal	185	16	201
57 .	Tunisia	166	19	185
58 .	Canada	159	19	178
59 .	Guatemala	165	12	177
60 .	Djibouti	167	8	175
61 .	Kenya	140	27	167
62 .	Turkey	156	5	161
63 .	Congo	136	19	155
64 .	Greece	122	26	148
65 .	Belgium	121	12	133
66 .	Liberia	110	6	116
67 .	Zimbabwe	54	38	92
68 .	Russian Federation	67	15	77
69 .	Namibia	51	20	71
70 .	Norway	55	14	69
71 .	Croatia	65	3	68
72 .	Mali	59	3	62
73 .	Sierra Leone	29	24	53
74 .	Romania	44	9	53
75 .	United States of America	40	9	49
76 .	Estonia	42	2	44
77 .	Lithuania	36	4	40
78 .	Chile	32	6	38
79 .	Bosnia and Herzegovina	29	8	37
80 .	Australia	28	8	36
81 .	Armenia	34	0	34
82 .	Switzerland	33	0	33
83 .	Hungary	18	2	20
84 .	Brunei Darussalam	30	0	30
85 .	Thailand	22	7	29
86 .	Paraguay	28	0	28
87 .	Bhutan	25	2	27
88 .	Philippines	12	14	26
89 .	Bolivia	22	2	24
90 .	Denmark	21	2	23
91 .	Kyrgyzstan	20	2	22
92 .	Slovenia	20	1	21
93 .	Madagascar	16	3	19
94 .	Samoa	15	3	18

	<u>Country</u>	<u>Male</u>	<u>Female</u>	<u>Total</u>
95 .	Mexico	14	4	18
96 .	Latvia	16	1	17
97 .	Czech Republic	12	3	15
98 .	Honduras	12	2	14
99 .	New Zealand	11	2	13
100 .	Moldova, Republic of	7	2	9
101 .	Viet Nam	7	1	8
102 .	Solomon Islands	5	2	7
103 .	Ecuador	4	2	6
104 .	Montenegro	5	1	6
105 .	Poland	6	0	6
106 .	Cuba	5	1	6
107 .	Tajikistan	4	1	5
108 .	Kazakhstan	5	0	5
109 .	Belarus	3	2	5
110 .	Bulgaria	3	1	4
111 .	Japan	3	1	4
112 .	Colombia	4	0	4
113 .	Iran (Islamic Republic of)	4	0	4
114 .	Dominican Republic	2	2	4
115 .	Costa Rica	0	3	3
116 .	Algeria	3	0	3
117 .	Central African Republic	3	0	3
118 .	Cyprus	2	0	2
119 .	Myanmar	2	0	2
120 .	The former Yugoslav Republic of Macedonia	2	0	2
121 .	Qatar	2	0	2
122 .	Papua New Guinea	2	0	2
123 .	Cape Verde	1	0	1
124 .	Democratic Republic of the Congo (DRC)	1	0	1
	Total	85,497	4,494	89,991

Παράρτημα Ε – Σύνολο Επιχειρήσεων Ηνωμένων Εθνών

Africa

United Nations Angola Verification Mission I (UNAVEM I)	Jan 1989-Jun 1991
United Nations Angola Verification Mission II (UNAVEM II)	Jun 1991-Feb 1995
United Nations Angola Verification Mission III (UNAVEM III)	Feb 1995-Jun 1997
United Nations Aouzou Strip Observer Group (UNASOG)	May 1994-Jun 1994
United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR)	Oct 1993-Mar 1996
United Nations Mission in Côte d'Ivoire (MINUCI)	May 2003-Apr 2004
United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE)	Jul 2000-Jul 2008
United Nations Mission in Sierra Leone (UNAMSIL)	Oct 1999-Dec 2005
United Nations Mission in the Central African Republic (MINURCA)	Apr 1998-Feb 2000
United Nations Mission in the Central African Republic and Chad (MINURCAT)	Sep 2007-Dec 2010
United Nations Observer Mission in Angola (MONUA)	Jun 1997-May 1997
United Nations Observer Mission in Liberia (UNOMIL)	Sep 1993-Jun 1996
United Nations Observer Mission in Sierra Leone (UNOMSIL)	Jul 1998-Oct 1999
United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UN-OMUR)	Jun 1993-Sep 1994
United Nations Operation in Burundi (ONUB)	Jun 2004-Dec 2006
United Nations Operations in Côte d'Ivoire (UNOCI)	Apr 2004-Jun 2017
United Nations Operation in Mozambique (ONUMOZ)	Dec 1992-Dec 1994
United Nations Operation in Somalia I (UNOSOM I)	Apr 1992-Mar 1993
United Nations Operation in Somalia II (UNOSOM II)	Mar 1993-Mar 1995
United Nations Mission in the Sudan (UNMIS)	Mar 2005-Jul 2011
United Nations Operation in the Congo (ONUC)	Jul 1960-Jun 1964
United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUC)	Nov 1999-Jun 2010
United Nations Transition Assistance Group (UNTAG)	Apr 1989-Mar 1990

Americas

Mission of the Representative of the Secretary-General in the Dominican Republic (DOMREP)	May 1965-Oct 1966
United Nations Civilian Police Mission in Haiti (MIPONUH)	Dec 1997-Mar 2000
United Nations Mission in Haiti (UNMIH)	Sep 1993-Jun 1996
United Nations Observer Group in Central America (ONUCA)	Nov 1989-Jan 1992
United Nations Observer Mission in El Salvador (ONUSAL)	July 1991-Apr 1995
United Nations Support Mission in Haiti (UNSMIH)	July 1996-July 1997
United Nations Transition Mission in Haiti (UNTMIH)	Aug 1997-Dec 1997
United Nations Verification Mission in Guatemala (MINUGUA)	Jan 1997-May 1997
United Nations Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)	Jun 2004-Oct 2017

Asia and the Pacific

United Nations Advance Mission in Cambodia (UNAMIC)	Oct 1991-Mar 1992
United Nations Good Offices Mission in Afghanistan and Pakistan (UNGOMAP)	May 1988-Mar 1990
United Nations India-Pakistan Observation Mission (UNIPOM)	Sept 1965-Mar 1966
United Nations Mission of Observers in Tajikistan (UNMOT)	Dec 1994-May 2000
United Nations Mission of Support in East Timor (UNMISSET)	May 2002-May 2005
United Nations Security Force in West New Guinea (UNSF)	Oct 1962-Apr 1963

United Nations Transitional Administration in East Timor (UNTAET)	Oct 1999-May 2002
United Nations Transitional Authority in Cambodia (UNTAC)	Mar 1992-Sep 1993
United Nations Integrated Mission in Timor-Leste (UNMIT)	Aug 2006-Dec 2012
Europe	
United Nations Civilian Police Support Group (UNCPSG)	Jan 1998-Oct 1998
United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia (UNCRO)	May 1995-Jan 1996
United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina (UN-MIBH)	Dec 1995-Dec 2002
United Nations Mission of Observers in Prevlaka (UNMOP)	Jan 1996-Jan 1998
United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG)	Aug 1993-June 2009
United Nations Preventive Deployment Force (UNPREDEP)	Mar 1995-Feb 1999
United Nations Protection Force (UNPROFOR)	Feb 1992-Mar 1995
United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium (UNTAES)	Jan 1996-Jan 1998
Middle East	
United Nations Emergency Force I (UNEF I)	Nov 1956-June 1967
United Nations Emergency Force II (UNEF II)	Oct 1973-June 1979
United Nations Iran-Iraq Military Observer Group (UNIIMOG)	Aug 1988-Feb 1991
United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission (UNIKOM)	April 1991-Oct 2003
United Nations Observation Group in Lebanon (UNOGIL)	June 1958-Dec 1958
United Nations Yemen Observation Mission (UNYOM)	June 1963-Sep 1964
United Nations Supervision Mission in Syria (UNSMIS)	April 2012-Aug 2012

**Παράρτημα ΣΤ – Οι Κυριότερες Χορηγίες σε ΕΥΕ
 Ηνωμένων Εθνών [Παγκόσμια Ανασκόπηση
 Επιχειρήσεων Ειρήνης (Οικονομικά Στοιχεία 2016)]**

**TOP TEN
FINANCIAL CONTRIBUTORS
TO UN PEACEKEEPING**

S/N	COUNTRY	FINANCIAL PERCENTAGE
1	USA	28.6 %
2	China	10.3 %
3	Japan	9.7 %
4	Germany	6.4 %
5	France	6.3 %
6	UK	5.8 %
7	Russian Federation	4 %
8	Italy	3.7 %
9	Canada	2.9 %
10	Australia	2.3 %

Η συνεισφορά της **Ελλάδας** ανέρχεται στο **0,471%** του προϋπολογισμού των ειρηνευτικών επιχειρήσεων, ενώ το ίδιο ποσοστό συνεισφέρει στον ετήσιο τακτικό προϋπολογισμό των ΗΕ

Παράρτημα Ζ – Ελληνική Συμμετοχή ανά Επιχείρηση σε Εξέλιξη

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ-ΜΕΣΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	(Επιχείρηση) "ENDURING FREEDOM" (ΙΡΑΚ-ΙΝΔΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ)	Επιτελείο USCENTCOM (TAMPA, FL, US)	Επιτελής ΠΝ
2	(Επιχείρηση) "SEA GUARDIAN" (OSG) ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	Μία (1) ΤΠΚ ή ΚΦ και μία (1) ομάδα ΟΥΚ	ΠΝ
		Πτήσεις Αεροπορικής Επιτήρησης (1 αεροσκάφος C-130 ή C-27)	ΠΑ
		Ένα (1) ΥΒ	ΠΝ
		Ναύσταθμος Κρήτης ως Προεκχωρημένη Βάση Υποστήριξης ΔΜ (FLS-Forward Logistic Site)	ΠΝ
3	Δραστηριότητα NATO στο Αγκίο για την αντιμετώπιση της Μεταναστευτικής Κρίσης (Συμμετοχή SMMG-2)	1 ΑΦ ΑΖΕΠΕ σε ρόλο έρευνας - επιτήρησης	ΠΑ
		1 ΕΠ Super Puma	ΠΑ
		1 ΤΠΚ	ΠΝ
		2 Ναυτ. Μονάδες (ΚΦ ή ΝΙΦΗ)	ΠΝ
		3 ΚΦ και 8 ΠΠ υπό εθνικό έλεγχο για συνική υποστήριξη	ΠΝ
4	Δύναμη Κοσσυφοπού (KFOR) (Επιχείρηση) "JOINT ENTERPRISE" (φάση "DETERRENT PRESENCE" (DP PHASE)) (ΕΛΔΥΚΟ 3)	Ένας (1) Λόχος Ελεγκού (Στραίο Film City, Pristina)	ΣΕ
		Δύο LMTs (Στραίο Novoselo, Mitrovica)	ΠΝ
		Ομάδα JRD-N	ΣΕ
		KFOR HQ	5 Επιτελείς ΣΕ
		SPOU - Sea Port Operations Unit (Θεσνίκη)	5 Επιτελείς ΣΕ
		Τακτική Παύση NATO με C - 130	ΠΑ
		Λόχος Γενικών Μεταφορών (Θεσνίκη)	ΣΕ
5	(Σύνδεσμος) ΠΔΔΜ	Επιτελείο NLO SKOPJE (εντός Περιοχής Επιχειρήσεων Βαλκανίων - ΒΥΟΑ)	Επιτελής ΣΕ
8	(Αποστολή) ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ - RESOLUTE SUPPORT MISSION (RSM)	Σύμβουλοι Συντήρησης Αεροδρόμιο KABUL (FW MAINTENANCE TAA-AIRINKAJA)	4 Επιτελείς ΠΑ
7	(Σύνδεσμος) ΒΕΝΓΡΑΔΙ	MLO BELGRADE (πλάισιο ΒΥΟΑ)	Επιτελής ΣΕ
8	(Επιχείρηση) ALTHEA (ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ)	Επιτελείο BH OPS/JOC Σεράγεβο	Επιτελής ΣΕ
		Επιτελείο EUS OHQ (SHAPE)	Επιτελής ΠΑ
9	(Αποστολή) EUTM MALI (MALI)	Τακτική Διεύθυνση Συμβούλων στο Επιτελείο ΜΗQ ΒΑΜΑΚΟ	2 Επιτελείς ΣΕ
10	(Επιχείρηση) ATALANTA (ΚΕΡΑΞ ΑΦΡΙΚΗΣ)	Επιτελείο OHQ (Northwood UK)	Επιτελής ΠΝ
11	(Επιχείρηση) EUNAVFOR MED - SOPHIA (ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ)	Ένα (1) ΥΒ (εναλλάξ με OSG)	ΠΝ
		Επιτελείο OHQ (Ρώμη)	Επιτελής ΠΝ
		Επιτελείο FHQ εν πλω (Στο πλάι Διοικήσεως)	Επιτελής ΠΝ
		Ναύσταθμος Κρήτης ως Προεκχωρημένη Βάση Υποστήριξης ΔΜ (FLS-Forward Logistic Site)	ΠΝ
		115 ΠΜ στη Σούδα ως Προεκχωρημένη Βάση Επιχειρήσεων (FOB - Forward Operations Base)	ΠΑ
		Κέντρο Εκπαίδευσης Ναυτικής Αποστολής (ΚΕΝΑΠ) για παροχή εκπαίδευσης Λιβική Αποφασιστή Ναυτιλία	ΠΝ
12	(Επιχείρηση) UNIFIL (ΑΛΒΑΝΟΣ)	Ένα (1) ΤΠΚ ή ΚΦ	ΠΝ
		Ένα (1) ΑΓ (κατόπιν απαίτησης)	ΠΝ
		Επιτελείο της UNIFIL (Nagura)	Επιτελής ΠΝ